

153.4

๑๗๓๗

๖๖

2

การทดลองสอนเรื่องความรักชาติแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกัน
โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ปริญญาโท

ของ

ฉวี นาคสินธุ์

- 8 เม.ย. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2525

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

176811

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะนิติศาสตร์และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปัญหานี้อย่างถี่ถ้วนแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้า
ปัญหาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

คณะกรรมการสอบ

ศรีชัย ชื่นชม

ประธาน

ศรีชัย ชื่นชม

ประธาน

สมชาย ชื่นชม

กรรมการ

สมชาย ชื่นชม

กรรมการ

สมชาย ชื่นชม

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยของภาคจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตกลาง ประสานมิตร ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านประธานโครงการผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ส่วนา พรหมกุล เป็นอย่างสูงที่กรุณาอนุญาตให้ดำเนินงานวิจัยตามโครงการนี้ได้และยังได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา อรรถา และอาจารย์วัฒนา ศรีสัตยวาทา ที่กรุณาเป็นประธานกรรมการ และกรรมการ ตลอดจนได้ให้ข้อเสนอแนะ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

การวิจัยครั้งนี้ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากอาจารย์ประกอบ พิพัฒน์ดิตร อาจารย์สุวิศ อินทร เกษมและครูโรงเรียนวัดใหม่เนินหย่อม อาจารย์ระวี วิฑิตพรต อาจารย์ชวลิต พลางงาม และคณะอาจารย์โรงเรียนทุ่งสุลาพิทยา อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนวัดบ้านไร่ อาจารย์หทัยรัตน์ นิวัฒนากุล อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนชุมชนหนองคำสิงห์ อาจารย์ใหญ่และคณะครูโรงเรียนวัดมโนรม ที่ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณคุณศิริภา จามรมาน คุณเส้าเนียง เพชรจอม คุณสมชาย พุ่มพินิต และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้ร่วมโครงการทุกคนที่ให้ความสนใจและมีส่วนช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณ คุณจารุ นาคสินธุ์ ที่ได้ช่วยเหลือเป็นกำลังกาย กำลังใจ ขอส่งอุปสรรคต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในการศึกษารั้งนี้

ฉวี นาคสินธุ์

20 เมษายน 2525

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	ความรักชาติ	11
	การปลูกฝังความรักชาติ	12
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรักชาติ	16
	วิธีกลุ่มสัมพันธ์	17
	ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเพียเจต์	23
	พัฒนาการทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม	26
	การสอนจริยธรรม	29
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	33
3	วิธีดำเนินการวิจัย	34
	การเลือกกลุ่มตัวอย่าง	34
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	35
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	42
	วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	43
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	44

4 ผลการศึกษาค้นคว้า	50
สัญลักษณ์ อักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	70
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	70
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	70
วิธีดำเนินการวิจัย	71
วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	72
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	74
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	84

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงการจัดกลุ่มตัวอย่างและคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	35
2	คาสติติพื้นฐานของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ ของกลุ่มตัวอย่างจากคะแนนสอบครั้งที่ 1 สอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบครั้งที่ 3	52
3	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของคะแนน ความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติของกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง	53
4	คาสติติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่ม ตัวอย่างจากคะแนนสอบครั้งที่ 1 สอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบ ครั้งที่ 3	54
5	วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนทัศนคติ ต่อการแสดงความรักชาติ ของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง	55
6	เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติของกลุ่มที่สอน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม โดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนน จากการสอบครั้งที่ 2	56
7	เปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มที่สอนโดยวิธี กลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติและกลุ่มควบคุม โดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่ 1 และคะแนนจากการสอบ ครั้งที่ 2	57

8	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมเพื่อหาความแตกต่างของ คะแนนความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการรักษาของกลุ่ม ตัวอย่าง	58
9	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการรักษาเป็นรายคู่ ในแต่ละวิธีการสอน โดยใช้ Newman-Keuls Method	59
10	ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม เพื่อหาความแตกต่างของ คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ ของกลุ่มตัวอย่าง	60
11	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติ ต่อการแสดงความรักชาติ เป็นรายคู่ ในแต่ละวิธีการสอน โดยใช้ Newman-Keuls Method	61
12	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความรักชาติจากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบ ครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบ ครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์	63
13	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรัก ชาติ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบ ครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบ ครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์	64
14	เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ ความรักชาติจากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบ ครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบ ครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ	65

- 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ 66
- 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความรักชาติ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน 67
- 17 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน 68

ภูมิหลัง

ชาติไทยได้ดำรงเอกราชและสร้างความเป็นปึกแผ่นมาเป็นเวลาช้านานได้ด้วยพลังของความรักชาติอย่างแรงกล้าของบรรพบุรุษไทย ดังจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์ของชาติไทย บรรพบุรุษของเราได้พยายามต่อสู้ เสียสละเลือดเนื้อเพื่อรักษาชาติบ้านเมืองให้รอดพ้นจากการรุกรานของเพื่อนบ้านและชาติมหาอำนาจตราบนานเท่าทุกวันนี้ แต่ในปัจจุบันประชาชนชาวไทยโดยทั่วไปมิได้ซาบซึ้งถึงความรักชาติ และเกิดความรู้สึกพร้อมที่จะเสียสละเพื่อชาติเหมือนดังที่บรรพบุรุษได้กระทำมา ซึ่งจะพบได้จากคนไทยส่วนใหญ่ขาดความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ ขาดความร่วมมือกัน แต่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน ชอบอภิสิทธิ์ไม่เคารพกติกาของสังคม ชอบทำอะไรตามใจชอบ จนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางสังคม และมีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจและความปลอดภัยของประเทศ จากตัวอย่างในอดีตการที่ประเทศรอดพ้นจากการยึดครองของประเทศมหาอำนาจได้เพราะมีค่านิยมพื้นฐานหลายประการที่มีส่วนช่วยทำให้เกิดความรักใคร่กลมเกลียวกัน รักกันในหมู่พวกพ้อง และขยายวงกว้างมาจนถึงรักชาติ ค่านิยมพื้นฐานเหล่านี้ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความเอื้อเฟื้อ ความสุภาพอ่อนน้อม ความกตัญญู ฯลฯ เป็นต้น ค่านิยมเช่นนี้จึงทำให้คนเราเกิดความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในวงศาความญาติในหมู่บ้าน ในตำบลและในจังหวัด ประกอบกับการมีนิสัยใจคอเป็นนักเลงของคนไทย (สอนา พรพัฒน์กุล 2524 : 2) จึงก่อให้เกิดการรวมหมู่ช่วยเหลือซึ่งกันและกันดังที่เรียกว่า "การลงแขก" มีความพร้อมใจสมัครสมานสามัคคีส่งผลให้เกิดความรักหมู่บ้านที่ตนอาศัยอยู่

แต่ปัจจุบันค่านิยมต่าง ๆ กำลังจะหายไปเพราะภาวะของเศรษฐกิจและสภาพของสังคมซึ่งมีผลเนื่องมาจากวัฒนธรรมตะวันตก ที่เข้ามามีอิทธิพลต่อคนไทยโดยเฉพาะเด็กเล็ก

และวัยรุ่นระยะต่าง ๆ ตลอดจนผู้ใหญ่ในระยะบุกเบิกงานด้วย ซึ่งขณะนี้แบบเอา
ตัวรอด ก่อรูปการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ กับสภาวะการแทรกแซงและบ่อนทำลาย
ของศัตรูของชาติที่ใช้การทำลายวัฒนธรรม รวมทั้งจริยธรรมของคนไทย และเมื่อใดที่
วัฒนธรรมและจริยธรรมของคนไทยสูญสิ้นไป สังคมไทยก็จะสับสนวุ่นวายจนไม่สามารถ
จะครองความเป็นไทยไว้ได้อย่างแน่นอน ความรักชาติ ความหวงแหนในมรดกและ
วัฒนธรรมของชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ประเทศไทยอยู่รอดตลอดไปชั่วกาลนาน
ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสอนเด็กให้เกิดความรักชาติอย่างแท้จริง และให้มีความรู้ในเรื่องนี้
ตลอดจนมีทัศนคติต่อมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ และเห็นความจำเป็นของค่านิยมต่าง ๆ
ที่จะช่วยให้คงความเป็นชาติไทยไว้ได้

เมื่อพิจารณาถึงสภาวะทางเศรษฐกิจและการเมืองของประเทศไทยในปัจจุบัน
จะพบว่าประเทศเรากำลังอยู่ในภาวะที่มีศัตรูที่มีตัวคนทั้งภายในและภายนอกประเทศ และ
ทั้งที่เป็นศัตรูทางตรงและทางอ้อม สวนา พรพัฒน์กุล (สวนา พรพัฒน์กุล 2524 :
ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดศัตรูภายนอกว่าเราไม่สามารถป้องกันได้
เพราะเกิดจากลัทธิมหาอำนาจของต่างชาติที่ต้องการแผ่ขยายอิทธิพลของตน เพื่อผล
ทางเศรษฐกิจและการเมือง แต่สาเหตุของศัตรูภายในนั้น ถ้าพิจารณาให้ดีแล้ว
เกิดจากคนไทยด้วยกันเอง ซึ่งขาดความสำนึกในความเป็นคนไทย ขาดความรักชาติ
อย่างแท้จริง อันมีผลให้คนเหล่านี้เป็นศัตรูที่ร้ายแรงทำลายชาติไทยทั้งที่อาจจะรู้ตัวหรือไม่
รู้ตัว ถ้าจำแนกประเภทของศัตรูภายในของประเทศไทย อันได้แก่ คนไทยด้วยกัน
แล้วพอจะแยกได้อย่างคร่าว ๆ 4 ประเภทคือ (สวนา พรพัฒน์กุล 2524 :ม.ป.ป.)

1. พวกฉ้อราษฎร์บังหลวง ได้แก่ พวกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่า
ส่วนรวม ขาดความสำนึกในหน้าที่พลเมืองที่ดี เป็นต้นเหตุบ่อนทำลายเศรษฐกิจของชาติ
ตลอดจนจริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงามต่าง ๆ

2. พวกหัวแสวงอำนาจ ได้แก่ พวกแรกซึ่งมีเงินทองมากพอ ความ
ต้องการจึงเลื่อนมาในประเภทที่สองคือ แสวงหาอำนาจ ใช้อำนาจที่ไม่ชอบธรรมเพื่อให้
คนเกรงกลัว ยกย่อง พวกนี้เป็นต้นเหตุของความเคียดแค้นของคนที่ยกอำนาจกว่า

เป็นต้นเหตุของการกดขี่ข่มเหงอันมีส่วนผลักดันให้คนส่วนหนึ่งต้องแสวงหาทางแก้ไข
แก้แค้นในทางที่ดี พวกนี้บ่อนทำลายความสงบสุขของประเทศ

3. พวกปราชญ์รุ่นใหม่ ได้แก่ พวกที่หลงใหลแนวความคิดที่แปลกใหม่ โดย
ไม่คิดประยุกต์มาใช้ให้เหมาะสมกับประเทศไทย ชาคความไตร่ตรองพิจารณาว่าลัทธิ
เหล่านั้น ปรัชญาเหล่านั้นจะมีส่วนทำลายชาติของตนเองหรือไม่ พวกนี้บ่อนทำลายความ
มั่นคงของประเทศโดยไม่รู้ตัว

4. พวกฝ่ายุติธรรม ได้แก่ พวกที่ได้รับการกดขี่ข่มเหงจากพวกที่สองก็
พยายามแสวงหาความยุติธรรมในทุกทาง หาทางแก้ไขแก้แค้นโดยสำนักถึงผลที่จะกระทบ
ถึงประเทศชาติ

ถ้าเราสามารถปลูกฝังให้คนทั้ง 4 ประเภทนี้เกิดมีความรักชาติอย่างจริงจัง
ได้เมื่อใดจะช่วยกำจัดศัตรูภายในของประเทศให้หมดไปได้ ศัตรูภายนอกก็หมดโอกาส
ที่หาอันตรายต่อประเทศไทยได้

นอกจากนี้สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันซึ่งเต็มไปด้วยสภาพแวดล้อมสมัยใหม่อันมี
ความเจริญทางเทคโนโลยีเป็นพื้นฐานซึ่งมีผลบังคับต่อพฤติกรรมของมนุษย์มากมาย ทำให้
ค่านิยมแสวงหาให้ไ้มาซึ่งความสมบูรณ์แห่งชีวิต และการแสวงหาของแต่ละบุคคลนั้นย่อม
มีวิธีการที่แตกต่างออกไปแล้วแต่ยุคสมัย หลักการที่ได้ยึดถือและพื้นฐานความเป็นมาของ
แต่ละคนผลก็คือ ความมีคุณธรรมจริยธรรม และมนุษยธรรมนับว่าจะเป็นอุดมการณ์ที่ล้ำค่า
แต่หาได้ยากในขณะที่สภาพสังคมมีแต่การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น เพื่อเอาตัวรอด ซึ่งระวี
ภาวิไล (ระวี ภาวิไล 2516 : 18) ได้เสนอแนะเพื่อการแก้ไขไว้ว่า คนไทย
ควรจะได้หันมาพัฒนาจิตใจและอารมณโดยเฉพาะ ควรพัฒนาระบบการศึกษาเพราะเท่าที่
ผ่านมามีมาอาจเน้นการเรียนทางวัตถุมากเกินไปก็ว่าได้ จะเห็นได้ว่าการสอนจริยธรรมใน
โรงเรียน นักเรียนแข่งกันเรียนจนสอบได้ 90 % กันเป็นอันมาก แต่พอออกมาออก
โรงเรียนก็ไปประพฤติผิดเสียหลายอีก เช่นนี้ก็ถือได้ว่าการให้การศึกษาทางจริยธรรมแก่
เด็กไม่ประสบความสำเร็จในการอบรมสั่งสอน ในกรณีเช่นนี้การสอนจริยธรรมจึงควรเน้น
ในการควบคุมตนเอง ไม่ควรเน้นเรื่องการแข่งขัน เพราะจะทำให้นักเรียนเกิดการแข่งกัน

เกิดความเห็นแก่ตัวซึ่งจะเป็นผลสืบเนื่องให้มีการแข่งขันกันเป็นกลุ่ม เป็นคณะจนถึงประเทศ เกิดความอิจฉาริษยา ขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้อยู่รวมกันไม่ได้ ไร้ความสุข

สถานศึกษามีส่วนสำคัญในการปลูกฝังคุณลักษณะและค่านิยมที่สังคมต้องการ จากรายงานการวิจัยที่แสดงถึงจำนวนครูในโรงเรียนที่ให้การอบรมสั่งสอนค่านิยม จริยธรรม เกี่ยวกับความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีเพียงร้อยละ 3.33 เท่านั้น (กรมสามัญศึกษา หน่วยงานพิเศษ เขตศึกษาที่ 8 2523 : 67) ซึ่งไม่บรรลุ ความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2521 หมวด 6 เกี่ยวกับ ศิลปะวัฒนธรรม จริยธรรม พละนันทน์ สภาพแวดล้อมและกิจกรรมเยาวชนซึ่งได้ระบุไว้ว่า

รัฐพึงสนับสนุนกิจกรรมเยาวชนและจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทย ยึดมั่นรวมมือกันสร้าง รักษาและปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ความมุ่งหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ได้เน้นถึงหน้าที่สำคัญของสถานศึกษา คือ การเตรียมเด็กให้เป็นพลเมืองดี โดยการให้ความรู้ ฝึกทักษะความสามารถต่าง ๆ ปลูกฝังทัศนคติและคุณธรรมอันดีงามให้แก่เด็กและเยาวชน แต่การที่จะให้เด็กมีคุณธรรม แห่งการเป็นพลเมืองดี มีความรักชาติได้นั้นต้องอาศัยการอบรมจากหลายฝ่าย นอกจาก โรงเรียนแล้ว ครอบครัว องค์กรต่าง ๆ ทางสังคมก็มีส่วนในการปลูกฝังด้วย เพราะ เด็กนั้นได้รับการอบรมเลี้ยงดูและมีสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ต้อง รับหน้าที่อบรมบ่มนิสัยปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนาของสังคม และ ประเทศชาติซึ่ง ดวงเคื่อน พันธุนาวิน (ดวงเคื่อน พันธุนาวิน 2522 : 70-71) ให้ความเห็นว่าเด็กในชั้นอนุบาลควรวางรากฐานเตรียมความพร้อมเพื่อจริยศึกษา ในระดับ ประถมศึกษาควรเริ่มฝึกค่านิยมต่าง ๆ ของจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วยความรู้และการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรม อารมณ์หรือทัศนคติเชิงจริยธรรม หายสุจริตคือ พฤติกรรมเชิง จริยธรรม โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ควรมีการฝึกอบรม ทั้งสามด้านของจริยธรรมควบคู่กันไปตลอดเวลา

อนึ่ง วิธีสอนของครูในเรื่องเกี่ยวกับจริยธรรมต่าง ๆ เท่าที่เป็นอยู่ส่วนใหญ่นั้นก็ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยาย บอกให้รู้ซึ่งก่อให้เกิดความเบื่อหน่ายแก่ผู้เรียน และไม่ได้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในจริยธรรมนั้น ๆ นอกจากนั้นยังไม่ได้ช่วยพัฒนาทางด้านการคิดของเด็ก เด็กไม่มีโอกาสที่จะคิดหรือมีความคิดเป็นของตนเอง เพราะเด็กจะเคยชินกับการเชื่อฟังคำสั่งซึ่งจะมีใจเตรียมเด็กเพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติ และยังเป็นการจำกัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเป็นอย่างมาก (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2516 : 6 - 7)

จากการศึกษาที่พบว่า การทดลองถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นในจังหวัดราชบุรี (จิตติมา ช่างไม้ 2524) โดยเปรียบเทียบการสอนสามวิธีคือ วิธีสอนในห้องเรียน วิธีอยู่ค่ายพักแรม และวิธีควบคุม ผลปรากฏว่าการสอนสิ่งที่เป็นนามธรรมนี้ วิธีการอยู่ค่ายพักแรมได้ผลดีกว่าทั้ง 2 วิธี การสอนแบบอยู่ค่ายพักแรมเป็นการสอนที่เด็กต้องทำกิจกรรม เด็กจะต้องร่วมมือร่วมใจและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ด้วยตัวของเด็กเอง ทำให้เด็กไม่เกิดความเบื่อหน่ายเหมือนการเรียนการสอนแบบบรรยายหรือบอกความ ดังนั้นการสอนเกี่ยวกับคุณธรรมเรื่องความรักชาตินี้จึงน่าจะได้วิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญคือ ผู้เรียนจะต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนรู้จักตอบสนองในกิจกรรมน่าจะได้ผลดีในการสอนเรื่องความรักชาติ แต่เนื่องจากวิธีกลุ่มสัมพันธ์นี้เด็กจะต้องใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลมาวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเองและพฤติกรรมของกลุ่ม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเกิดทัศนคติที่ดีที่ถูกต้องต่อสิ่งที่เรียนไป และเนื่องจากตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget อ้างจาก Balwin, 1968 : 190) ความคิดค้นเหตุผลของเด็กจะพัฒนาตามลำดับขั้นต่าง ๆ ตามอายุของเด็ก ดังนั้นการศึกษการสอนความรักชาตินี้จึงน่าจะได้ทดลองดูว่า จะสามารถปลูกฝังให้เกิดกับเด็กในขั้นของพัฒนาการทางสติปัญญาขั้นใด

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อจะได้ทราบว่า การสอนเรื่องความรักชาติ โดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบวิธีธรรมชาติ และวิธีควบคุมทั้ง 3 วิธี วิธีใดจะมีผลต่อการสอนจริยธรรมได้มากที่สุดในด้านต่อไปนี้

1.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติ

1.2 ทักษะการแสดงความรักชาติ

2. เพื่อศึกษาว่า ผลของการสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์จะมีผลแตกต่างกันระหว่างเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. เพื่อศึกษาลักษณะ (Interaction) ของวิธีการสอนและระดับสติปัญญาที่มีต่อเรื่องความรักชาติ

4. เพื่อศึกษาความคงทนของการเรียนรู้ เรื่องความรักชาติจากวิธีการทั้ง 3 วิธี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่าการสอนเรื่องความรักชาติ โดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติแตกต่างไปจากกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุมหรือไม่

2. ทำให้ทราบว่าการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในเรื่องความรักชาติแก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันในระดับใดได้อย่างมีผลมากที่สุด

3. ทำให้ทราบว่าผลรวมของวิธีการสอนและระดับสติปัญญามีอิทธิพลต่อการสอนเรื่องความรักชาติหรือไม่

4. ทำให้ทราบว่าวิธีการสอนวิธีใดมีความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความรักชาติดีกว่ากัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ เด็กที่กำลังศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2524

จำนวน 90 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่าง ๆ กัน 3 ชั้นคือ

1.1 ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม จำนวน 30 คน

1.2 ขั้นรูปธรรม จำนวน 30 คน

1.3 ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรที่จะศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 วิธีการ

ก. วิธีสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

ข. วิธีสอนแบบธรรมคา

ค. วิธีควบคุม

2.1.2 ระดับสติปัญญา แบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

ก. ระดับขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม (Transitional to Concrete Operations)

ข. ระดับขั้นรูปธรรม (Concrete Operations)

ค. ระดับขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม (Transitional to Formal Operations)

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความรักชาติ

ก. ความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ

ข. ทศนคติต่อการแสดงความรักชาติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความรักชาติ หมายถึงความผูกพันและห่วงใยในผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ โดยอุทิศตนเพื่อปกป้องเอกราชและความมั่นคงของชาติ ช่วยทำนุบำรุงส่งเสริมวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เผยแพร่และเทิดทูนเกียรติคุณของชาติ ซึ่งทั้งหมดนี้จะตัดสินได้จากพฤติกรรมต่อไปนี้

- เป็นคนที่มีศีลธรรม เคารพกฎหมายบ้านเมือง
- เสียภาษีให้ภาครัฐด้วยความเต็มใจ
- เสียสละส่วนตนเพื่อส่วนรวม และเสียสละเพื่อชาติเมื่อชาติถูกรุกราน

จะรวมกันทำลายศัตรูของชาติ

- ไม่เป็นคนอื้ออานาจบังหลวง ไม่ขายชาติ ไม่เห็นแก่อามิสสินจ้างรางวัล อันมีผลต่อการทำลายชาติ
- สนใจและรวมกันแก้ปัญหาของชาติ เช่น การใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่างประหยัดและคุ้มค่า
- ช่วยกันส่งเสริมรักษานขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติไว้
- ส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลด้วยความจริงใจ
- สมักรสมานสามัคคีช่วยกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง รักษาเอกราชของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาตินี้ สามารถวัดได้จากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. **วิธีการกลุ่มสัมพันธ์** หมายถึงวิธีการสอนอันประกอบด้วยกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการแสดงพฤติกรรมตอบสนอง และมีการวิเคราะห์พฤติกรรมของตนเอง และสมาชิกในกลุ่มในขณะที่กิจกรรมนั้นกำลังดำเนินอยู่

3. **วิธีสอนแบบธรรมคา** หมายถึงวิธีการสอนที่ประกอบด้วยการบรรยาย การเล่านิทาน การซักถาม การทำแบบฝึกหัดและอื่น ๆ ซึ่งไม่รวมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

4. **วิธีควบคุม** หมายถึงวิธีการที่ไม่สอนเรื่องความรักชาติแก่กลุ่มตัวอย่างแต่ประการใดทั้งสิ้น ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มควบคุม

5. **ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาตามทฤษฎีของเพียเจต์** หมายถึงคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบตามแนวคิดของเพียเจต์ ซึ่งประกอบไปด้วย

5.1 เครื่องมือวัดการรวมประเภท (Class Inclusion)

5.2 เครื่องมือวัดการอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง (Conservation of Continuous Quantity)

5.3 เครื่องมือวัดการอนุรักษ์น้ำหนัก (Conservation of Weight)

5.4 เครื่องมือวัดการนำมารวมกัน (Combination) และเมื่อวัดด้วยแบบทดสอบดังกล่าวข้างต้นนี้แล้วได้แบ่งระดับสติปัญญาออกเป็น 3 ชั้นดังนี้

ก. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม (Transitional to Concrete Operations) หมายถึงขั้นที่เด็กมีการรับรู้แบบรูปธรรม แต่การรับรู้ขั้นนี้เด็กยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาในสิ่งที่มองเห็นจับต้องได้ทุกกรณี ในขั้นนี้ เด็กสามารถทำแบบทดสอบของแบบทดสอบขั้นรูปธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือวัดการรวมประเภทการอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่องและการอนุรักษ์น้ำหนักได้คะแนนรวมอยู่ในช่วง 6 - 9 คะแนน

ข. ขั้นรูปธรรม (Concrete Operations) หมายถึงขั้นที่เด็กพัฒนาความสามารถที่จะนำความคิดที่อยู่ในรูปเหตุผลทางตรรกศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาที่สามารถมองเห็นจับต้องได้ ในขั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบในขั้นรูปธรรม ซึ่งประกอบไปด้วยเครื่องมือวัดการรวมประเภทการอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่องและการอนุรักษ์น้ำหนัก ได้คะแนนเต็มคือ 12 คะแนน

ค. ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม (Transitional to Formal Operations) หมายถึงขั้นที่เด็กเริ่มมีการรับรู้แบบนามธรรม คือ สามารถแก้ไขปัญหาคือเป็นนามธรรมโดยใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ได้บ้าง ในขั้นนี้เด็กสามารถทำแบบทดสอบของแบบทดสอบขั้นรูปธรรม/ ซึ่งประกอบด้วยการวัดการรวมประเภทการอนุรักษ์ปริมาณต่อเนื่อง และการอนุรักษ์น้ำหนักได้คะแนนเต็ม คือ 12 คะแนน และทำแบบทดสอบการนำมารวมกันได้อย่างมีระบบคือ

- สององค์ประกอบใดหมด
- สามองค์ประกอบใดอย่างน้อยหนึ่งในสอง

6. เด็กในที่นี้หมายถึง เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2524 ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 และมีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรมขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารเกี่ยวกับชาติและการรักชาติ

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่นักประวัติศาสตร์ได้จับบันทึกไว้เป็นข้อยืนยันไว้ว่า "ชาติไทย" มีประวัติศาสตร์ของความเป็นมาในรูปอาณาจักรของสังคมมนุษย์ที่มีระบบการรวมกลุ่มอย่างมีระบบระเบียบและมีความเจริญต่อเนื่องด้วยความผูกพันซึ่งกันและกันในความสามัคคีของการรวมกลุ่ม ซึ่งเหล่านี้คือ หัวใจของคำว่า "ชาติ" หรือ "ประเทศ" นั่นเอง สิ่งที่เป็นพลังในการเสริมสร้างความก้าวหน้าของประเทศชาติ และต่อต้านการรุกรานภัยจากภายนอกก็คือ การปลูกฝังความรักชาติ พวงเพชร สุรัตน์วิกุล (พวงเพชร สุรัตน์วิกุล 2521 : 12) ให้คำอธิบายว่า "ความรักชาติเป็นนิสัยของมนุษย์ชาติ มักเริ่มด้วยการมีความรักต่อ พ่อแม่ ลูก พี่น้องของตน เพราะมีความจำเป็นที่ต้องอยู่ร่วมกันแล้ววิวัฒนาการมาเป็นความรักเพื่อนพ้อง คนในหมู่คณะเดียวกัน จนกระทั่งขยายออกไปเป็นชนชาติ ภาษา และศาสนาเดียวกัน ซึ่งกระตุ้นสนับสนุนให้มีการรวบรวมพวกพ้องของตนเพื่อต่อต้านการรุกรานของชนชาติ หรือประเทศหรือลัทธิการปกครองอื่น ๆ ที่แตกต่างกับตน และต่อมาความรักพวกพ้องหรือชนชาติของตนก็ได้รับการวิวัฒนาการมาจนกลายเป็นความรู้สึกชาตินิยม...." ดังนั้น เราจึงไม่สามารถแยกความรักชาติออกจากลัทธิชาตินิยมได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ความรักชาติเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดชาตินิยม และยังคงเป็นส่วนหนึ่งของลัทธิชาตินิยมด้วย

ม.ล.จุลดา จอนรด (จุลดา จอนรด 2513 : 3) ได้ให้ความหมายของคำว่า "รักชาติ" และ "ชาตินิยม" แยกออกจากกันคือ "ความรักชาติ" หมายถึง ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยยอมเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ รักวินัย ซื่อตรงต่อหน้าที่ ช่วยทำนุบำรุงส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ให้ความร่วมมือ เผยแพร่และ

เทอดทูนเกียรติคุณของชาติ ส่วน "ชาตินิยม" หมายถึง ความรู้สึกรักชาติบ้านเมือง ความจงรักภักดีต่อประเทศชาติและหมู่ชนที่มีชาติพันธุ์เดียวกับตน ซึ่งก่อให้เกิดอารมณ์ร่วมในอันที่จะเสียสละเพื่อชาติ ตลอดจนมีความปรารถนาที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นอิสระทางการเมือง ความมั่นคงปลอดภัยและเกียรติภูมิของชาติไว้

ชาตินิยมเป็นลัทธิที่ถือชาติเป็นจุดหมายปลายทาง และถือประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญยิ่งกว่าประโยชน์ใด ๆ หรือพูดให้เข้าใจง่ายขึ้นอีกก็คือ ลัทธิชาตินิยมเป็นลัทธิความรักชาติ แต่ความรักชาติตามความเข้าใจของฝรั่งมีอยู่สองชนิด ชนิดหนึ่งเรียกว่า Patriotism หมายถึง ความรักบ้านเกิดเมืองบิคร อีกชนิดหนึ่งเรียกว่า Nationalism เป็นความรักคน Patriotism มาจากคำลาตินว่า Pater แปลว่า พ่อ ซึ่งเคยแปลว่าปิตุภูมิ Nationalism มาจากคำลาตินว่า Natus แปลว่า เกิด แต่ใช้ว่าชาติเป็นคำที่ถูกต้องที่สุด เพราะชาติแปลว่าเกิดนั่นเอง จึงหมายความว่ารักสิ่งที่เกิดคือคน ดังนั้นจึงต้องแปล Patriotism ว่าความรักประเทศชาติ และ Nationalism ว่าความรักประชาชน (วิจิตรวาทการ 2522 : 33) พร้อมกันนี้หลวงวิจิตรวาทการยังได้กล่าวอีกว่า ลัทธิชาตินิยมจึงหนักไปทางรักคน คือรักคนที่สืบสายโลหิตและมีประวัติศาสตร์ร่วมกันมาโดยไม่จำกัดเขตว่าคนเช่นนั้นจะอยู่ในประเทศใด

การปลูกฝังเกี่ยวกับความรักชาติ

ในปัจจุบันประชาชนคนไทยส่วนใหญ่มีความวิตกกังวลในเสถียรภาพของประเทศ โดยเกรงว่าอาจจะไม่ยั่งยืนตลอดไป หากปล่อยไว้ให้คนในชาติประพฤติดนในทางเสื่อมไร้คุณธรรมประจำใจ ไม่คำนึงถึงผลได้ผลเสีย และความมั่นคงของชาติ จึงมีความคิดเห็นว่าจะมีวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะชักจูงสิ่งชั่วร้ายเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอแนะของ สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (สวัสดิ์ สุวรรณอักษร 2515 : 68) ที่ว่า เราต้องช่วยกันปลูกฝังหรือเพาะนิสัย หรือคุณธรรมที่ดีงามขึ้นใหม่ที่เรียกว่า "อุดมการณ์แห่งชาติ" ให้กลายเป็นค่านิยม หรืออุดมคติร่วมกันของทั้งชาติ และการปลูกฝังหรือส่งเสริม

ให้คนทั้งชาติมีอุดมการณ์แห่งชาติร่วมกันไม่ใช่ของง่ายนัก เพราะต้องใช้เวลานานปี และขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของคนชาตินั้นอีกด้วย

เมื่อย้อนกลับไปศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาจะพบได้ว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระปรีชาสามารถในการปลูกฝังความรักชาติให้แก่พลเมืองได้เป็นผลสำเร็จโดยง่าย เพราะพระองค์ได้ทรงชี้ให้ประชาชนเห็นความสำคัญและความจำเป็นของสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์อันเป็นที่ยึดเหนี่ยวและเป็นที่ยึดใจของประชาชน ดังที่ ขงจื๊อ แก้วหวาน (ขงจื๊อ แก้วหวาน 2522 : 71) ได้เขียนไว้ในงานวิจัยว่า บทละครพระราชนิพนธ์ของพระองค์มักปรากฏแนวความคิดที่ว่า ชาวไทยทุกคนพึงปฏิบัติต่อบ้านทั้งสามในลักษณะที่

1. ทุกคนต้องมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยต้องสำนึกในความเป็นชาติ และเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย
2. ทุกคนต้องเป็นผู้รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตน เพื่อประโยชน์อันแท้จริงให้ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
3. ทุกคนต้องเป็นผู้กล้าหาญ เพื่อป้องกันรักษาชาติของตน
4. ทุกคนจะต้องมีความสามัคคี รักพวกพ้อง และรวมแรงรวมใจกัน
5. ทุกคนจะต้องมีวินัย
6. ทุกคนจะต้องซื่อตรงต่อหน้าที่ และตั้งใจทำหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด
7. ทุกคนต้องบำเพ็ญตนให้อยู่ในศีลธรรม และช่วยกันบำเพ็ญเพียรรักษาธรรมแห่งชาติให้มั่นคงอยู่ต่อไป

นอกจากนี้ พระองค์ยังได้ทรงดำเนินวิธีการปลูกใจพลเมืองให้เกิด "ความรักชาติ" ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม คือ

ทางตรง ได้แก่ การสถาปนาเสือป่า และลูกเสือโดยเฉพาะที่มีพระราชดำริตั้งกองลูกเสือขึ้นเพื่อฝึกหัดเด็กให้มีพลานามัย มีจิตใจกล้าหาญ ซื่อสัตย์ สุจริต จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ฝึกหัดให้มีระเบียบ และรู้จักหน้าที่ช่วยเหลือชาติตามกำลังความสามารถของเด็ก เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีในอนาคตต่อไป

ทางอ้อม พระองค์ได้ทรงพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งที่เป็นร้อยแก้วและร้อยกรอง บทความ สารคดี และที่เป็นบทเพลงก็มี พระองค์จะทรงสอดแทรกข้อคิดเห็นอันเป็นคติเตือนใจ เพื่อปลุกฝังความรักชาติให้แก่คนไทยเสมอ ถ้าพระองค์ทรงเห็นว่ามีความต้องการที่จะสอดแทรกลงไปได้แล้วเป็นต้องกระทำทันที

นอกจากนี้ น้อมฤดี จงพยุหะ (น้อมฤดี จงพยุหะ 2519 : 78 - 80) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูสมควรปลุกฝังให้เยาวชนเป็นนักชาตินิยม (Nationalist) มีความรักชาติด้วยวิธีดังต่อไปนี้ คือ

1. การร้องเพลงปลุกใจ เพลงต่าง ๆ ที่มีเนื้อร้องและทำนองเร้าใจให้สำนึกในความเป็นไทย กล้าหาญ รักหวงแหนชาติไทยนั้นเมื่ออยู่หลายเพลง เช่น ตื่นเถิดชาวไทย รักเมืองไทย สยามมานุสติ ฯลฯ

2. การพูดปลุกใจ ครูเป็นผู้ที่มีอิทธิพลเหนือเด็กนักเรียนอย่างมาก นักเรียนเคารพนับถือครู และเชื่อฟังครูมากกว่าใครแม้แต่บิดามารดา เมื่อครูสอดแทรกการอบรมเรื่องความรักชาติ การเสียสละเพื่อชาติไทย ความนิยมไทย ความภาคภูมิใจในความเป็นไทยก็จะได้ผลดี

3. การใช้คำขวัญ และสุภาษิต ครูและนักเรียนควรจะช่วยกันเลือกคำขวัญหรือสุภาษิตเกี่ยวกับการส่งเสริมความรักชาติ แล้วเขียนด้วยสีเข้มขนาดสูง 3 นิ้ว นำไปติดไว้ที่ป้ายนิเทศด้านหน้าห้องเรียนและหลังห้องเรียน เช่น "รักชาติยิ่งชีพ สละชีพเพื่อชาติ" "ตัวตายดีกว่าชาติตาย ไทยทำไทยขายไทยเจริญ" ฯลฯ นักเรียนได้อ่านทุกวันจะเป็นการกระตุ้นเตือนความรู้สึกนึกคิดของเด็กให้มันคงอยู่กับความรักชาติได้

4. การแสดงละคร ครูอาจจะเขียนบทละครพูดสั้น ๆ ขึ้นมาให้นักเรียนแสดงกัน ละครพูดแต่ละเรื่องนั้นควรเน้นเกี่ยวกับความรักชาติ ความกล้าหาญ ความเสียสละเพื่อประเทศชาติ ความนิยมไทย และความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย การแสดงละครจะช่วยเร้าใจนักเรียนให้มีความรักชาติ มีความเป็นชาตินิยม ฯลฯ ตามที่ต้องการได้

5. การปฏิญาณตน ทางโรงเรียนควรเรียบเรียงคำปฏิญาณตนสำหรับเด็กนักเรียนขึ้น เน้นในเรื่องความรักชาติ ความเสียสละเพื่อชาติ ความกล้าหาญ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นเตือนใจให้เด็กไทยรู้จักรักชาติ และยินดีเสียสละเพื่อชาติ เช่น "ชาติของเราเป็นไทยอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้ เพราะบรรพบุรุษของเราเอาเลือด เอาเนื้อ เอาชีวิตและความลำบาก

ยากเชิญเข้าแลกไว้ เราต้องบำรุงชาติ เราต้องรักษาชาติ เราต้องสละชีพเพื่อชาติ" ครูอาจจัดให้นักเรียนกล่าวคำปฏิญาณตอนเช้าหรือตอนเย็นต่อหน้าธงชาติในห้องเรียนทุกวัน

6. การศึกษาประวัติวีรชนไทย ครูควรเน้นให้นักเรียนหาซึ่งเกิดความนิยมชมชอบ และเอาอย่างเกี่ยวกับความกล้าหาญ ความรักชาติของวีรชนไทย

แต่อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลจะมีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดี มีความรักชาติหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับว่าเขายอมรับและจดจำเนื้อหาที่เป็นหน้าที่ของเขาได้อย่างถูกต้องมากน้อยเพียงใด ขบวนการที่จะนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงความรักชาติ รวมถึงการมีความสำนึกในคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ นั้นน่าจะมีขั้นตอนเหมือนดังที่ เชดส์คีย์ โฆวาลินส์ (เชดส์คีย์ โฆวาลินส์ 2516 : 5) ได้กล่าวไว้คือ

ขั้นที่ 1 เป็นระดับสร้างความสนใจ ซึ่งได้แก่การรับรู้ในสิ่งเร้าการรับรู้ สิ่งเร้านี้ อาจจะรับรู้ได้จากการรับรู้จักกับสิ่งเร้านั้น และการเลือกที่จะสนใจในสิ่งเร้านั้น

ขั้นที่ 2 เป็นระดับขั้นของการตอบสนอง เมื่อบุคคลเกิดความสนใจ แล้วเกิดทัศนคติต่อสิ่งเร้านั้น อันนำมาซึ่งการตอบสนองซึ่งได้แก่ การยอมรับสิ่งเร้า เกิดความรู้สึกตอบสนอง หรือเกิดความพอใจจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น

ขั้นที่ 3 เป็นขั้นของการสร้างค่านิยม ทัศนคติที่ดีต่อการตอบสนองทำให้เกิดการสำนึกในคุณค่า ความชื่นชมและผูกพันต่อสิ่งนั้น

ขั้นที่ 4 เป็นขั้นของการจัดระบบคุณค่า โดยการจัดลำดับคุณค่าที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติและเชื่อถือต่อไป

ขั้นที่ 5 เป็นขั้นการสร้างนิสัย โดยสร้างจากระบบของคุณค่าที่จัดไว้ และดำเนินรอยตามคุณค่านั้น

อนึ่ง ในการฝึกฝนอบรมอะไรให้แก่เด็กนั้น ถ้ากระทำโดยอาศัยแรงกระตุ้นภายนอก ตัวเด็กซึ่งเกิดจากการบังคับของพ่อแม่ ครู และกฎระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียน เด็กจะพัฒนาได้น้อยกว่าการอาศัยแรงกระตุ้นภายในตัวเด็กเอง เพราะแรงขับภายในจะช่วยส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรมออกในทางที่ดีเป็นที่ยอมรับของสังคม และรู้จักตัดสินใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง (กรุณา กิจขยัน 2517 : 3)

ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมุ่งจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้นักเรียนเกิดความรู้สึก
รักชาติ มีลักษณะชาตินิยมอันมีบ่อเกิดจากภายในตัวของนักเรียนเองเป็นสำคัญ โดยเฉพาะ
เรื่องความรักชาตินี้ได้เป็น 1 ใน 9 หัวข้อที่คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเห็นว่าเป็น
ค่านิยมที่ควรปลูกฝังโดยด่วน เพราะคุณธรรมแห่งพลเมืองดีมีความรักชาตินั้น เป็นสิ่งที่
ทุกคนต้องรู้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสอน การเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังและอบรมให้เยาวชน
มีความสำนึกในหน้าที่ของตน มีความรักชาติ สถาบันทางสังคมที่จะทำหน้าที่ในการอบรม
ปลูกฝังได้ดียิ่งที่สุดคือ ครอบครัว แต่โรงเรียนก็เป็นอีกสถาบันหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการอบรมให้
เยาวชนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้โดยการสอนโดยตรงใน
หมวดวิชาสังคมศึกษา และการปฏิบัติกิจกรรมเสริมหลักสูตร ครูผู้สอนไม่ควรละเลยการสอน
ให้เด็กเฝ้าระวังคุณค่าของวิชาต่าง ๆ ที่เรียน ครูจะต้องชี้แจงให้เห็นว่าคณิตศาสตร์ก็คือ วิทยา-
ศาสตร์ก็คือ ภาษาอังกฤษก็คือ ฯลฯ ล้วนมีประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพของเด็กในอนาคตทั้งสิ้น
และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นก็คือ วิชาต่าง ๆ ดังกล่าวมีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ (สวัสดี
สุวรรณอักษร 2515 : 69)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรักชาติ

สุธรรมา สุจิตตานนท์ (สุธรรมา สุจิตตานนท์ 2509 : 69 - 70) ได้ศึกษา
วิจัยการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 ของโรงเรียนสาธิต 4 แห่ง โดยใช้กลุ่ม
ตัวอย่างเป็นนักเรียน 300 คน และครูสอนวิชาสังคมศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จำนวน 7 คน
จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนส่วนมากมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาหน้าที่พลเมือง เพราะเนื้อหา
วิชาและภาพประกอบไม่น่าสนใจ ต้องใช้การท่องจำจึงจะได้คะแนนดี อุปกรณ์การสอนมีน้อย
และนักเรียนไม่ชอบร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การสอนของครูยังไม่อาจชักจูงให้นักเรียนตั้งใจ
เรียนได้ดีพอ ในทำนองเดียวกัน ชูชีพ อ่อนโคกสูง 2516 : 83 - 85) ก็ได้ทำการ
ศึกษาเกี่ยวกับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี โดยศึกษาเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา
2515 ในโรงเรียนรัฐบาล จำนวน 300 คน พบว่านักเรียนได้ลำดับคุณธรรมแห่ง

พลเมืองที่ต่าง ๆ ว่างนี้คือ คุณธรรมด้านความเชื่อศรัทธามีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือคุณธรรมเกี่ยวกับการเรียน คุณธรรมที่มีต่อศาสนา คุณธรรมด้านมนุษยธรรม คุณธรรมที่มีต่อ ชุมชน คุณธรรมที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และกฎข้อบังคับ คุณธรรมที่มีต่อผู้อื่น คุณธรรมที่มีต่อ ประเทศชาติ และชนบประเพณี คุณธรรมที่มีต่อครอบครัว และคุณธรรมที่มีต่อตนเองตามลำดับ และยังพบว่าเด็กชายหญิงมีคุณธรรมแห่งพลเมืองก็ไม่แตกต่างกัน รวมทั้งเด็กที่มีผู้ปกครองมีอาชีพ ต่างกันก็ไม่พบความแตกต่างเช่นเดียวกัน

ส่วน เวียม เคทะรูป (เจียม เคทะรูป 2518 : 187) ได้ศึกษาเรื่องความคิด รวมยอดเกี่ยวกับพลเมืองในวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดรวบยอดเรื่องความรักชาติอยู่ในระดับที่พึงประสงค์ ของสังคมประชาธิปไตย แต่มีลักษณะที่มองความมั่นคงของชาติจากภายนอกมากกว่าที่จะเกิด จากสมาธิภายในชาติด้วยตนเอง

นอกจากนี้ เสริมเกียรติ พรหมนุย (เสริมเกียรติ พรหมนุย 2522 : 102-106) ได้ศึกษาอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบการให้ความรักมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ คุณธรรมแห่งพลเมืองดี ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบการลงโทษและแบบการคาดหวังเอาจากเด็ก ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดี แต่เมื่อเปรียบเทียบคุณธรรมแห่งพลเมืองดีใน ด้านต่าง ๆ พบว่านักเรียนเพศหญิงมีคุณธรรมเกี่ยวกับการเรียนคุณธรรมต่อประเทศชาติและ ชนบประเพณีสูงกว่านักเรียนเพศชาย... จากผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การอบรมเลี้ยงดู แบบการให้ความรักมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมแห่งพลเมืองดีเป็นอย่างมาก ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการอบรมสั่งสอนเด็กจึงควรจะได้ตระหนักถึงสิ่งดังกล่าวด้วย

วิธีกลุ่มสัมพันธ์

วิธีกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics) คือ "พลังกลุ่ม" อันเป็นสาขาหนึ่งของ จิตวิทยาสังคม (Social Psychology) เพิ่งเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเมื่อต้น ศตวรรษนี้เอง โดยเริ่มต้นจากการปฏิรูปการศึกษาในสหรัฐอเมริกาของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) จากหลักการของดิวอี้ที่ว่า "โรงเรียนควรมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กให้

สามารถเผชิญชีวิตในสังคมได้ ไม่ใช่มีหน้าที่แต่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น" และจากคำพูดที่สำคัญของเขาคือ การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ (Learning by doing) ได้กลายมาเป็นหลักการในการให้การศึกษาที่สำคัญที่เน้นการรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ การรวมกลุ่มเพื่อทำงาน การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร และการให้นักเรียนปกครองตนเอง เป็นต้น วิธีกลุ่มสัมพันธ์จะช่วยให้ส่งเสริมผู้เรียนในการฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน เช่น ความร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำผู้ตาม การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีได้เป็นอย่างมาก เพราะตัวครูเองก็ต้องการเข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นภายในกลุ่มของเด็ก และต้องการทราบถึงหลักการที่จะช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ (เขาวพา เดชะคุปต์ 2517 : 49)

ทิสนา เทียนเสมอ (ทิสนา เทียนเสมอ 2515 : 5 - 6) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับวิธีกลุ่มสัมพันธ์ไว้ว่า คือกระบวนการที่ชักกลุ่มในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเองและใช้วิธีการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่เรียน เป็นกระบวนการสำคัญของการเรียนแมรดฟอร์ด (Bradford อ้างจาก N.L. Gage. 1963 : 479 - 480) กล่าวถึงที่มาของการนำเอาพลังกลุ่มมาใช้เป็นวิธีการสอนว่าเกิดจากหลัก 2 ประการคือ

1. จุดมุ่งหมายที่สำคัญทางการศึกษา คือการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรม จุดมุ่งหมายนี้มีความหมายที่ลึกซึ้งและกว้างกว่าการให้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น การใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์มาเป็นวิธีสอนนี้ จะเน้นการให้การพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนในแง่การลงมือปฏิบัติเพื่อการแก้ปัญหามากกว่าการสอนเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว ซึ่งผู้เรียนไม่สามารถนำไปถ่ายโอนเพื่อการแก้ปัญหาได้ในชีวิตจริง

2. วิธีการที่ดีที่สุดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความรู้ สติปัญญาของตนได้รับรู้และเปิดเผยตนเองให้มากที่สุด ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นอย่างมาก

ประสบการณ์เรียนรู้ที่จัดขึ้นนั้นควรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เนื้อหาวิชาจากการมีส่วนร่วมกระทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการวิเคราะห์ความรู้ สติปัญญา ความต้องการ ตลอดจนพฤติกรรม

และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งการฝึกเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของตนไปเป็นอย่างดี

จากหลักการของแบรคฟอร์ดนี้ (เขาวพา เคชะคุปต์ 2516 : 157 - 183) ได้สร้างทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สำหรับการสอนในระดับประถมศึกษาไว้ดังนี้

หลักการข้อที่ 1 การตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนเป็น 2 ด้านคือ

- 1.1 จุดมุ่งหมายทั่วไป เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน 3 ด้านคือ
 - ก. ด้านความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา
 - ข. ทางค่านิยมโนธรรม
 - ค. ด้านทักษะ

1.2 จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม ซึ่งจะต้องกำหนดโดยชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนกระทำพฤติกรรมอะไรในสภาพการณ์อย่างไร และต้องการให้ผลดีปรากฏเพียงใด

หลักการข้อที่ 2 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเองโดยลงมือ ซึ่งมีแนวในการจัด ดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้ด้วยตนเอง โดยมีส่วนร่วมทางร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา

2.2 มีการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ

2.3 มีการกำหนดขั้นกิจกรรมดังนี้

2.3.1 กิจกรรมขั้นปฏิบัติ อาจใช้กิจกรรมเรียนรู้ดังนี้

การอภิปราย (Discussion)

การตั้งคำถาม (Questioning Strategy)

การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)

การศึกษาเฉพาะกรณี (Case Method)

การเล่นเกมส์ (Games)

สถานการณ์จำลอง (Simulation)

กิจกรรมการเรียนรู้เหล่านี้เน้นความคิดแบบสืบสวน (Inquiry) และแก้ปัญหา (Problem Solving) การจัดกิจกรรมควรให้นักเรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการเรียน กิจกรรมที่ควรกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงอารมณ์ และความรู้สึก และให้ค้นพบหลักการเรียนรู้ ด้วยตนเอง และมีความสัมพันธ์กับคนอื่นมากที่สุด

หลักการที่ 3 การวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถทาง ปัญญา และมนุษยสัมพันธ์ การเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในประสบการณ์ ผู้เรียนจะ เกิดความรู้สึก (Sensation) จากการรับรู้ (Perception) ในประสบการณ์ ที่ได้รับเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และรับรู้ที่กว้างขวาง จึงควรมีการอภิปรายเพื่อวิเคราะห์ ประสบการณ์ของผู้เรียนซึ่งแบ่งออกเป็น

3.1 วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ในกลุ่มด้วยการอภิปรายถึงความคิด วิธีการทำงาน ความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ในการทำงานกลุ่ม เพื่อช่วยให้เข้าใจตนเอง ปรับปรุงบุคลิกภาพ และ พฤติกรรม ตลอดจนส่งเสริมแนวคิดค่านิยมของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้ เข้าใจผู้อื่น ช่วยพัฒนามนุษยสัมพันธ์ และความเป็นผู้นำ

3.2 การวิเคราะห์เนื้อหา คือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสิ่งที่ได้ รับจากการเรียนรู้ เป็นการถ่ายทอดประสบการณ์ การเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้ค้นพบ แนวคิดที่ต่อการด้วยตนเอง และขยายประสบการณ์การเรียนรู้ให้เหมาะสม และมีความ หมายต่อผู้เรียนแต่ละคน

หลักการข้อที่ 4 การสรุปและนำหลักการไปประยุกต์ใช้ เมื่อผู้เรียนได้แนวคิดแล้ว ควรมีการสรุปแบบสังเคราะห์เชื่อมโยงแนวความคิดของแต่ละคนให้ผสมผสานกัน และช่วยกัน หาแนวทางในการนำหลักการที่ได้ประยุกต์ไปใช้ให้เข้ากับตนเอง ใช้กับผู้อื่นเพื่อแก้ปัญหาใน อนาคตเพื่อสังคม และประยุกต์เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่

หลักการข้อที่ 5 การประเมินผล เพื่อช่วยให้ทราบว่าการสอนตรงตามจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ควรประเมินผลการเตรียมบทเรียนการสอนของครู การเรียนรู้ของนักเรียน ทางด้านสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มทางวิชาการ และการทำงาน

การเรียนรู้ของนักเรียนด้านความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม การให้ข้อสังเกตแก่กัน (Feed back) และช่วยให้ผู้เรียนประเมินผลพฤติกรรม และความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นได้

ในการสอนปัจจุบันได้เน้นการนำภาคปฏิบัติมาใช้ในห้องเรียน ด้วยวิธีการต่าง ๆ หลายรูปแบบ การใช้กลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีการสอนอันหนึ่งซึ่งเหมาะแก่การปลูกฝังค่านิยมต่าง ๆ ที่ต้องฝึกให้นักเรียนคิดหาเหตุผล นั่นคือ การจัดสร้างสถานการณ์อันหนึ่งที่ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงทำให้เข้าใจปัญหา และใช้ความคิดไตร่ตรองตัดสินปัญหาอย่างมีเหตุผล ในการสมมติสถานการณ์ให้เกิดขึ้นจะต้องอาศัยส่วนประกอบ คือกลุ่มคนจำนวนหนึ่งซึ่งก็หมายถึงผู้เรียนนั่นเอง เป็นผู้ทำให้สถานการณ์ดำเนินไป กลุ่มคนจำนวนนั้นจะมีปฏิสัมพันธ์กันเป็นต้นว่า พูดคุยกันในเรื่องหนึ่งแล้วโต้แย้งตกลงกัน ทำงานร่วมกันเป็นการแก้ปัญหาให้แก้กันและกัน ผู้เรียนจำนวนนั้นจะสวมบทบาทแตกต่างไปจากที่เป็นอยู่ในห้องเรียน ทั้งนี้เพราะผู้เรียนเหล่านั้นอยู่ในอีกสถานการณ์หนึ่งที่ครูจัดเตรียมให้ แต่การให้นักเรียนได้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ ได้เปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนจากการที่ครูเป็นผู้แสดงเสียเองทุกอย่าง มาให้นักเรียนเรียนด้วยตนเองบ้าง คือนักเรียนได้เรียนรู้จากกันและกันในกลุ่ม เกี่ยวกับเรื่องนี้ บัทมา เทพอักษรพงศ์ (บัทมา เทพอักษรพงศ์ 2510 : 16 - 17) ชี้ให้เห็นว่า การให้นักเรียนได้เรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ได้ประโยชน์หลายประการดังนี้

1. นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. กิจกรรมนั้นมีความหมายต่อนักเรียน เพราะนักเรียนเลือกเรียนด้วยตนเอง
3. ครูเป็นผู้นำหน้าที่ประสานงาน ให้กลุ่มดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น
4. นักเรียนพยายามค้นพบในสิ่งที่ตนต้องการเรียนด้วยตนเอง
5. นักเรียนให้ความช่วยเหลือกันและกันในหมู่นักเรียน และทำงานร่วมกันอย่าง

มีเหตุผล

6. นักเรียนมีความรับผิดชอบมากขึ้น

และท่านเองเคยกันข้อคิดเห็นของ สุมิตร คุณานุกร (สุมิตร คุณานุกร 2510 : 151) ก็สอดคล้องกับข้อความข้างต้นคือ การเรียนในกลุ่มย่อยจะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักทำงานด้วยกันเป็นกลุ่ม ฝึกทักษะในการทำงานร่วมกัน การแสดงความคิดเห็นและการ

อภิปรายหาข้อยุติและตกลงทางสติปัญญาาร่วมกัน เป็นต้น และการเรียนด้วยตนเองมีความสำคัญมากในการพัฒนานักเรียน เพราะตามปกตินักเรียนจะรับความรู้จากครูฝ่ายเดียว ทำให้นักเรียนไม่มีโอกาสพัฒนาความสนใจส่วนตัว เพราะครูหามาป้อนให้หมด การคิดค้นความสนใจของตนเองเป็นวิธีการหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนสำรวจตนเอง รู้จักตนเองมากขึ้นเป็นการส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเอง และส่งเสริมความรับผิดชอบด้วย

นอกจากนี้ ริชาร์ด ชมัค (Richard Schmuck, 1971 : 2) ได้ให้ข้อคิดว่า สภาพการเรียนที่เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มแบบนี้ว่า สภาพการในการเรียนการสอนคงมิได้ประกอบด้วยครู และตัวนักเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงบรรยากาศ ความรู้สึกและอารมณ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน ในกลุ่มจะช่วยจัดความรู้สึกที่ยุ่งวุ่นวายใจหรือความเงิบเหงาของนักเรียนบางคนได้ และการที่ครูช่วยตอบสนองความต้องการของผู้เรียนจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ต่อกัน อันส่งผลให้เกิดขบวนการการเรียนรู้แบบกลุ่มขึ้นในห้องเรียน

วิธีการดังกล่าวนี้ได้สนับสนุนข้อคิดของ แบรดฟอร์ด และเมล (Bradford and Mial, 1962 : 97 - 99) ที่ว่าการที่จะให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นงานที่ซับซ้อนกว่าการเรียนรู้ตามเนื้อหาสาระ เพราะคนมีความวิตกกังวล วิตถวความรู้สึกป้องกันตนเองจากการวิพากษ์วิจารณ์ และมีความรู้สึกต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การจะสอนให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมได้ต้องจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมด้วยวิธีการที่ให้ผู้เรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม

ผู้วิจัยจึงมีความเชื่อว่าวิธีการสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาสอนคุณธรรมเกี่ยวกับความรักชาติได้ ในแนวทางที่สร้างเสริมทัศนคติและความรู้สึกนึกคิดในเชิงมโนธรรม

สำหรับการสอนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ได้มีผู้ทำวิจัยไว้หลายท่านด้วยกัน คือ ฉันทนา ภาคบังกช (2518) ได้ทำวิจัยเรื่อง การสอนสังคมศึกษาหน่วย "วันสำคัญของชาติ" ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลปรากฏว่า เมื่อเรียนด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์แล้ว นักเรียนมีพัฒนาการด้านสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีทัศนคติค่านิยมสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

อัจฉรา จตุพิพร (2523) ได้นำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ในการสอน
 จริยธรรม 3 คุณลักษณะคือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์
 โดยเปรียบเทียบกับการสอนโดยวิธีสอนแบบธรรมคา แล้ววัดทัศนคติทางจริยธรรมทั้ง 3
 คุณลักษณะ ด้วยแบบทดสอบวัดทัศนคติซึ่งเป็นแบบ Projective Techniques
 ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนจากก่อนสอบและหลังสอบแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติทางจริยธรรมของนักเรียนก็ยังคงอยู่
 เมื่อทำการวัดใหม่อีก 1 เดือนต่อมา และในปีเดียวกัน วิริยะ บุญยะนิवासน์ ก็ทำ
 การศึกษาเรื่องเดียวกัน และใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เหมือนกัน แต่กลุ่มตัวอย่างต่างกัน
 และผลการศึกษาปรากฏว่าได้ผลเช่นเดียวกัน

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเพียเจต์

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์กล่าวถึงการศึกษาที่คนเรามีการเกี่ยวข้อง
 สัมพันธ์ (interaction) กับสิ่งแวดล้อมตั้งแต่เริ่มเกิดและผลของการเกี่ยวข้องสัมพันธ์
 กับสิ่งแวดล้อมนี้ทำให้เกิดการพัฒนาการทางความคิดหรือสติปัญญาขึ้น เพียเจต์ (Piaget,
 1952 : 21 - 23) ได้กล่าวถึงสติปัญญาของบุคคลเราไว้ว่า "สติปัญญาได้เกิดทันทีทันใด
 จากการพัฒนาการทางสมอง แต่มีความต่อเนื่อง และนำมาใช้ประโยชน์นั่นเอง" ซึ่งเป็น
 กระบวนการคิดที่มาจากตั้งแต่กำเนิดก็คือ การเคลื่อนไหวโดยอัตโนมัติ มีการปรับตัวและการ
 ปรับตัวนี้จะทำให้อินทรีย์สามารถรับขยายโครงสร้าง (Accommodation) มาสู่โลก
 ภายนอกทีละน้อยในขณะที่การปรับตัวเข้าสู่โครงสร้าง (Assimilation) เกิดขึ้นจาก
 การเคลื่อนไหวอัตโนมัติ ๓ กับ และผลของการปรับตัวโดยกระบวนการทั้งสองนี้จะทำให้
 เกิดการพัฒนาโครงสร้างทางสมอง (Schema) ขึ้น กระบวนการทั้งสองนี้จะต้องเกิด
 ควบคู่กันเพื่อก่อให้เกิดความสมดุลย์ (Equilibrium) ซึ่งมีผลทำให้เกิดพัฒนาการทาง
 สติปัญญา

เพียเจต์ (อ้างจาก Balwin, 1968 : 190-193) ได้แบ่งพัฒนาการทาง
 สติปัญญาและความคิดของเด็กออกเป็น 4 ขั้นใหญ่ ๆ คือ

1. ขั้นประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหว (The sensorimotor period)
 พัฒนาการขั้นนี้เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 2 ปี หรือจัดอยู่ในวัยทารก โครงสร้างที่เกิดขึ้นในช่วงแรก ๆ ของขั้นนี้เป็นโครงสร้างทางด้านประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว ซึ่งจะจัดระบบการรับสัมผัส และแสดงผลออกมาเป็นพฤติกรรมในการเคลื่อนไหวโดยเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากปฏิกิริยาสะท้อน ต่อมาปฏิกิริยาสะท้อนจะเริ่มเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการทำงานประสานกันระหว่างอวัยวะบางอย่าง เช่น มือกับปาก ตากับหู จึงเกิดพฤติกรรมที่กระทำซ้ำ ๆ และพฤติกรรมที่เกิดจากความสนใจในขั้นนี้โครงสร้างจะเกิดขึ้นเรื่อย ๆ และสามารถนำโครงสร้างที่เกิดขึ้นมาสัมพันธ์กันได้

2. ขั้นการคิดก่อนปฏิบัติการ (The Period of Concrete Operations)
 พัฒนาการขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 2 - 7 ปี โครงสร้างที่เกิดขึ้นในขั้นนี้ในระยะแรก ๆ จะเกิดโครงสร้างด้านสัญลักษณ์ (Symbolic Schema) และต่อมาจะเกิดโครงสร้างด้านสิ่งกัม (Conceptual Schema) ซึ่งโครงสร้างทั้งสองแบบนี้เกิดจากการลอกแบบโครงสร้างด้านประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหวในขั้นก่อน เด็กในวัยนี้จะเริ่มใช้สัญลักษณ์และภาษาพูดได้ในระยะแรกคือ อายุ 2 - 4 ปี หรือ 5 ปี ภาษาที่เด็กใช้พูดมักจะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง โดยไม่มีการโต้ตอบกับผู้อื่น แต่ในระยะต่อมาเด็กก็จะสามารถใช้ภาษาโต้ตอบกับคนอื่นได้ ถึงแม้ว่าเด็กในวันนี้จะมีคุณภาพในการคิดเหนือกว่าขั้นประสาทสัมผัส และการเคลื่อนไหว แต่เด็กก็ยังคงติดอยู่กับการรับรู้ยังไม่สามารถให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ และยังไม่เข้าใจในตัวปฏิบัติการจึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาทางตรรกศาสตร์ได้

3. ขั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม (The Period of Concrete Operations)
 อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 7 - 11 ปี ความคิดของเด็กในขั้นนี้แตกต่างกับขั้นก่อนมาก เนื่องจากในขั้นนี้เด็กจะพ้นจากการติดอยู่กับการรับรู้ และการคิดโดยใช้ตนเองเป็นศูนย์กลาง โครงสร้างด้านสิ่งกัมที่เกิดขึ้นก่อนปฏิบัติการที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันจะรวมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเพียเจต์เรียกการจัดระบบของโครงสร้างด้านสิ่งกัมที่เกิดขึ้นในขั้นก่อนปฏิบัติการที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกันจะรวมกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งเพียเจต์เรียกการจัดระบบของโครงสร้างด้าน

สิ่งที่สัมพันธ์กันนี้ว่า "การปฏิบัติการ" (Operational) ดังนั้น เด็กในขั้นนี้จึงสามารถใช้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ในการแก้ปัญหาได้ แต่ลักษณะของปัญหาต้องเป็นรูปธรรม คือ ปัญหาที่มองเห็นและจับต้องได้ เช่น ปัญหาในเรื่องของการอนุรักษ์ จะพัฒนาจากสิ่งที่ง่ายไปหาสิ่งที่ยาก เด็กในระดับนี้จะสามารถมีการอนุรักษ์ต่าง ๆ ตามลำดับอายุต่างกัน ดังนี้ คือ การอนุรักษ์จำนวน เมื่ออายุ 5 - 6 ปี การอนุรักษ์สสาร เมื่ออายุ 7 - 8 ปี พร้อม ๆ กับการอนุรักษ์พื้นที่ เมื่ออายุประมาณ 9 - 10 ปี จะเกิดการอนุรักษ์น้ำหนัก และการอนุรักษ์ปริมาตรจะเกิดเมื่ออายุ 11 - 12 ปี ทั้งนี้โครงสร้างในเรื่องการอนุรักษ์ที่เกิดขึ้นได้จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานทางสติปัญญาที่มีระดับสูงพอที่จะเกิดตัวปฏิบัติการ (Operation) ได้โดยธรรมชาติแล้ว เด็กระดับอายุ 7 - 11 ปี จะเกิดตัวปฏิบัติการที่สำคัญคือ

1. การรวมเข้าด้วยกัน (Combination) เป็นการจัดประเภทสิ่งต่าง ๆ รวมกันเข้าเป็นองค์ประกอบใหม่ เช่น ลูกปัดไม้สีน้ำตาลกับลูกปัดไม้สีขาวจะรวมได้ลูกปัดไม้
2. การเชื่อมความสัมพันธ์ (Associativity) เป็นวิธีการต่าง ๆ ที่จะรวมเข้าด้วยกัน แต่ผลที่ได้เป็นอย่างเดียวกัน เช่น เอาไม้ยาว 6 นิ้ว 2 อัน และ 24 นิ้ว 1 อัน มาวางได้หลายวิธีเพื่อให้ได้ระยะทาง 1 หลา คือ อาจจะวางสั้นก่อนหรือยาวก่อน หรือสลับกันก็ได้

3. การทวนกลับ (Reversibility) เป็นตัวปฏิบัติการที่สามารถคิดย้อนกลับไปสู่จุดเริ่มต้นและกลับมาสู่จุดจบได้ ตัวปฏิบัติการนี้เป็นเครื่องบ่งถึงระดับสติปัญญา

4. ความเป็นเอกลักษณ์ (Identity) เป็นตัวปฏิบัติการที่เป็นส่วนร่วมของตัวประกอบอันใดอันหนึ่ง กับส่วนประกอบที่ตรงกันข้าม แล้วเกิดผลลัพธ์เป็นศูนย์ เช่น มีน้ำ 1 ปีบ ตักออก 1 ปีบ ผลลัพธ์ไม่มีน้ำเลย หรือ $1 + (-1) = 0$ เป็นต้น

ความปกติสิ่งที่พัฒนาในขั้นการคิดด้วยรูปธรรม คือ ปฏิบัติการที่ให้เหตุผลทางตรรกศาสตร์ และเด็กจะเข้าใจเรื่องอนุรักษ์ได้มากเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับหลักการไม่ผันแปร (Principle of in- Variance) ซึ่งหมายถึง การคงที่ของการอนุรักษ์ และใน

การทดสอบการคิดให้เหตุผลตามหลักอนุรักษนิยมนี้จะได้เหตุผลที่เด็กใช้แก้ปัญหา หรือกระทำกับสถานการณ์ที่กำหนดให้ไม่ว่าเด็กจะมีเหตุผลอย่างไรก็ตาม อาจจำแนกรวมได้ 3 ประเภทด้วยกันคือ การให้เหตุผลแบบย้อนกลับ (Reversibility) การให้เหตุผลแบบทดแทน (Compensation) และการให้เหตุผลแบบอิงลักษณะเดิม (Identity)

4. ขั้นของการคิดควายนามธรรม (The Period of Formal Operations)
อยู่ระหว่างอายุ 11 - 12 ปีขึ้นไป ไม่เกิน 15 ปี เป็นระยะที่โครงสร้างทางการคิดของเด็กพัฒนาเต็มที่แล้ว เด็กสามารถนำเหตุผลทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาได้ทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นปัญหาในรูปธรรมและนามธรรม ในขั้นนี้เพียเจต์ (Piaget and Inhelder, 1960 : 140 - 144) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กสามารถใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และสร้างสมมติฐานในการแก้ปัญหาโครงสร้างทางสมอง เป็นโครงสร้างใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นได้แก่ โครงสร้างเกี่ยวกับสัดส่วนหลักการสมมูลของของเหลว การเคลื่อนที่สัมพัทธ์ของวัตถุและความน่าจะเป็น

พัฒนาการทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

โกสอ มีคม (2524 : 17) ได้เขียนไว้ในรายงานวิจัยของเขาว่า สติปัญญาของบุคคลที่แท้จริงนั้นไม่อาจวัดออกมาได้ ดังนั้นสิ่งที่ชี้แทนสติปัญญาของบุคคลคือความสามารถในการคิด ดังนั้นเพียเจต์จึงใช้ความสามารถในการคิดแบบต่าง ๆ แทนความสามารถหรือพัฒนาการทางสติปัญญา และพัฒนาการทางสติปัญญาหรือความสามารถในการคิดนี้ เพียเจต์ถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการทางจริยธรรม เพราะฉะนั้นองค์ประกอบเกี่ยวกับสติปัญญาและการคิดจึงถือว่าเป็นตัวแปรหนึ่งที่ควรให้ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดแบบต่าง ๆ ที่บุคคลมีมากหรือน้อยต่างกัน ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีพัฒนาการหรือสามารถพัฒนาไปได้แตกต่างกันเมื่อได้รับการปลูกฝังจริยธรรม

ส่วนแนวความคิดตามทฤษฎีการพัฒนาการทางสติปัญญาที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมนั้น โคลเบอร์ก (Kohlberg - อ้างจากมิลินท์ สำเนาเงิน 2521 : 61 - 62) ได้แบ่งขั้นตอนของการพัฒนาจริยธรรมจากขั้นหนึ่งไปอีกขั้นหนึ่งของเด็กซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อเด็กเผชิญกับการ

ขัดแย้งต่อความคิดเชิงจริยธรรมเดิมของเขา ซึ่งความขัดแย้งนี้จะเป็นเหตุให้เกิดการไม่
สมคุ้ยทำให้มีแรงจูงใจที่จะไปหาความสมคุ้ยอันใหม่ เพื่อให้เกิดความสมคุ้ยเด็กจะ
ต้องจัดโครงสร้างของความคิดขึ้นมาใหม่ และโครงสร้างนี้อยู่ในขั้นที่สูงกว่าเดิม ซึ่งจะ
ทำให้มีความเข้าใจประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้มากขึ้น แหล่งที่ทำให้เกิดความขัดแย้งนี้ เด็ก
จะพบได้ในการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมทั้งที่เป็นสภาพจริง ๆ และสภาพจำลอง

นั่นแสดงถึงว่า สติปัญญาอย่างเดียวนั้นไม่เป็นการเพียงพอที่จะทำให้จริยธรรมของ
บุคคลพัฒนาไปได้อย่างดี จะต้องมียิ่งกระตุ้นหรือสภาวะภายนอกกร่วมด้วย ซึ่งทั้งเพียเจต์
(Piaget, 1952) และโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1958) ต่างก็มองพัฒนาการทาง
จริยธรรมว่าเป็นผลผลิตของอิทธิพลระหว่างพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive
Development) กับประสบการณ์ทางสังคม (Social Experience) โดยเฉพาะ
ประสบการณ์ทางสังคมจะทำให้เด็กได้มีโอกาสมองเห็นและเข้าใจบทบาทของคน และของ
ผู้อื่นที่อยู่ร่วมกับคนในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของ ชาร์ล เอฟ แอนเดรน
(Charles F. Andrain, 1971 : 4 - 8) ที่กล่าวว่าเด็กทุกคนมีความสนใจทาง
การเมืองและหน้าที่ของคนในฐานะเป็นพลเมืองคนหนึ่งตั้งแต่เริ่มรู้จักและจำความได้ แต่
ความคิดใด ๆ ในรูปธรรมนั้นจะยังไม่เกิดขึ้นกว่าเด็กจะมีอายุประมาณ 9 - 13 ขวบ
และความรู้เกี่ยวกับเรื่องนี้จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น และจะเป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าสู่ระดับมัธยม
ตอนปลาย ความสำนึกทางคุณธรรมแห่งพลเมืองของเด็กจะสูงขึ้นอย่างมาก ความรู้ที่
เด็กจะได้เกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่เพียงแต่จะได้มาจากเนื้อหาวิชาในหน้าที่พลเมืองเท่านั้น
แต่เด็กจะได้มาจากคำสอนของบุคคลในครอบครัว จากหนังสือพิมพ์ จากวิทยุโทรทัศน์
นอกจากนี้ แอนเดรน ยังได้กล่าวต่อไปอีกว่า ความรู้สำนึกในคุณธรรมแห่งพลเมืองคตินั้น
มีทั้งในด้านความรู้ ความคิด และทางด้านความสนใจ คุณค่า ทัศนคติและแรงจูงใจอีก
ด้วย ซึ่งกล่าวของ แอนเดรน นี้ได้สนับสนุนการศึกษาของ แบนดูรา และแมคโคเนล
(Bandura and McDonald, 1965: 264-272) ที่ศึกษาอิทธิพลของการใช้การเสริมแรงทาง
สังคม และพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจจริยธรรมของเด็ก
กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 5 - 11 ปี จำนวน 165 คน โดยสุ่มแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม

กลุ่มที่หนึ่ง ให้รูปแบบผู้ใหญ่แสดงการตัดสินใจจริยธรรมซึ่งขัดกับที่เป็นอยู่
 กลุ่มที่สอง ให้รูปแบบแต่ไม่มีการเสริมแรง เมื่อเด็กตอบสนองตามแบบ
 กลุ่มที่สาม ไม่มีการแสดงแบบ แต่เด็กที่แสดงการตัดสินใจจริยธรรมที่ไม่ตรงกับที่
 เป็นอยู่จะได้รับการเสริมแรง

หลังจากการทดลองแล้ว มาทดสอบวัดระดับการตัดสินใจจริยธรรม พบว่ากลุ่มที่ให้
 ตัวแบบซึ่งขัดกับจริยธรรมที่เด็กมีอยู่ กับกลุ่มที่ให้ตัวแบบและไม่ให้การเสริมแรงมีการปรับปรุง
 การตัดสินใจจริยธรรม แสดงให้เห็นว่า การเลียนแบบผู้ใหญ่เกิดขึ้นโดยไม่จำเป็นต้องเป็นไป
 ตามชั้นจริยธรรมเดิมของเด็ก เพราะการตัดสินใจจริยธรรมของเด็กสามารถที่จะเปลี่ยนแปลง
 ได้โดยกระบวนการเรียนรู้ และไม่คำนึงถึงระดับอายุหรือระดับการรับรู้แต่อย่างใด งาน
 วิจัยที่สอดคล้องกับการทดลองของแบนดูราที่ทำกับกลุ่มตัวอย่างเด็กไทยคืองานวิจัยของ
 วิรัช จาบลนอม (วิรัช จาบลนอม 2520) ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการคิดหาเหตุผลตาม
 หลักตรรกศาสตร์ และการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น
 นักเรียนในกรุงเทพมหานครและชนบท อายุระหว่าง 13 - 15 ปี ผลของการศึกษา
 นี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการคิดตามหลักตรรกศาสตร์กับการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรม
 ในปีต่อมา สุริยา เหมตะศิลป์ (สุริยา เหมตะศิลป์ 2521) ได้ศึกษาหาความ
 สัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมกับระดับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น
 พบว่าการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ระดับสติปัญญาและการยอมรับตนเองมีความสัมพันธ์ทาง
 บวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อหาความสัมพันธ์ที่ละคู่ พบว่า การให้เหตุผลเชิง
 จริยธรรมสัมพันธ์กับการยอมรับตนเอง แต่การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับสติปัญญาไม่
 สัมพันธ์กัน และนอกจากนั้นการยอมรับตนเองกับระดับสติปัญญาก็ไม่สัมพันธ์กันด้วย

แต่การศึกษาของ วิเชียร ทองนุช (วิเชียร ทองนุช 2521) ซึ่งศึกษา
 เปรียบเทียบการคิดให้เหตุผลตามหลักอนุรักษ์ และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน
 ที่มีการอบรมเลี้ยงดู และมีภูมิหลังทางสังคมต่างกัน ผลที่พบก็คือ เด็กที่ได้รับการอบรม
 เลี้ยงดูต่างกัน มีถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกัน (ในเมือง - ชนบท) มีอายุต่างกัน มีการให้
 เหตุผลเชิงจริยธรรมต่างกัน และยังพบอีกว่าการคิดให้เหตุผลตามหลักอนุรักษ์มีความสัมพันธ์
 ในทางบวกกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็ก

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นย่อมแสดงให้เห็นว่า ระดับสติปัญญากับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้นอาจจะมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ก็ได้ แต่ถึงอย่างไรองค์ประกอบเกี่ยวกับสติปัญญาก็เป็นกัณฑ์แปรตัวหนึ่ง ที่ควรให้ความสนใจและมีความสำคัญต่อการปลูกฝังจริยธรรม โดยเฉพาะเรื่องความรักชาตินี้ ผู้วิจัยก็นำตัวแปรระดับสติปัญญาเข้ามาศึกษาด้วย

การสอนจริยธรรม

การสอนจริยธรรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดีได้นั้น มีปัญหาอยู่มาก เพราะจริยธรรมเป็นนามธรรม จับต้องมองเห็นไม่ได้ และยังเป็นเรื่องที่เรามีไว้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม การที่จะเรียนรู้โดยให้บรรลุถึงเป้าหมายนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับทั้งทางคำสอนเนื้อหาวิชา แนวคิด ทัศนคติและค่านิยม แต่การจะสอนให้บรรลุถึงความมุ่งหมายมิใช่สิ่งที่ย่าง จึงได้มีผู้พยายามหาวิธีการและรูปแบบของการสอนต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงการสอนให้มีประสิทธิภาพเท่าที่พบว่ามีปัจจัยหลายประการที่เป็นอุปสรรคต่อการสอน คือ

การนำหลักสูตรมาใช้ กรอส และ แอลเลน (Gross and Allen, 1967 : 207 - 208) ได้ชี้ให้เห็นว่าการสอนสังคมศึกษา จะมีปัญหาเริ่มตั้งแต่การนำจุดประสงค์มาใช้ จุดมุ่งหมายของการสอนสังคมศึกษาไม่ชัดเจนพอ และไม่สอดคล้องกับการวัดผล นอกจากนี้ครูไม่มีความสามารถในการเลือกวิธีการสอนมาใช้ได้เหมาะสม ครูมักจะพยายามปรับการสอนให้สอดคล้องกับการวัดผล มิใช่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

วิธีการสอนโดยเฉพาะเรื่องจริยธรรม เป็นปัญหาสำคัญมาก ดังที่ สุนทร พานิชกุล (สุนทร พานิชกุล 2512 : 13 - 14) ได้ให้ข้อคิดว่า ถ้าหากครูสอนแล้วเด็กไม่ได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่รู้จักค้นคว้าหาความรู้ ครูไม่นำเหตุการณ์ประจำวันมาใช้สอน ไม่เน้นการนำความรู้ไปใช้และไม่เน้นทัศนคติที่ได้รับจากการเรียนรู้ เมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้ว ก็ถือว่าการเรียนได้สิ้นสุดลง และไม่คิดจะแสวงหาความรู้ต่อไป ซึ่งผลการศึกษาของ ศิริมา พอลา (ศิริมา พอลา 2510) พบว่าการเรียนแบบเก่าทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนวิชาสังคมศึกษา แม้ว่าครูจะใช้กิจกรรมและอุปกรณ์การสอนบ้างแต่ก็ไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมและต้องเรียนโดยการท่องจำมาก เพราะกิจกรรม

และอุปกรณ์ที่นำมาใช้นั้นเป็นการเน้นด้านความรู้ ความจำมากกว่าทักษะหรือทัศนคติ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับผลสำเร็จในการเรียน

แพตเตอร์สัน (Patterson, 1973 : 2 - 8) มีความสนใจ "การศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์" กล่าวว่า ความรู้สึก (Feeling) จะมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพุทธิปัญญา (Cognitive learning) การพัฒนาอารมณ์และสามารถในตัวผู้เรียน จะต้องอาศัยความรู้สึกอันเกิดจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นเข้ามีส่วนด้วย มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มซึ่งจะเหมาะกับการสอนเรื่องจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะจริยธรรมต่าง ๆ นั้นเราใช้ในการอยู่ร่วมกันจึงต้องมีการเรียนรู้กันเป็นกลุ่มจึงจะเกิดผลดี

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนจริยธรรม

ตูเรียล (Turie1, 1966) ได้เสนอวิธีให้ความรู้จริยธรรมในชั้นที่สูงขึ้น และได้อธิบายว่า ความขัดแย้งหรือการขาดดุลยภาพในเหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลอาจทำให้เกิดได้ โดยเขาได้รับเหตุผลเชิงจริยธรรมซึ่งไม่สอดคล้องกับระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมเดิมของเขา ถ้าเหตุผลใหม่ที่เสนอเป็นระดับที่สูงกว่าเขาสามารถที่จะหาข้อโต้แย้งซึ่งรวมเอาเหตุผลชั้นใหม่เข้าไว้ด้วยแล้วก็จะทำให้เกิดความสมดุลขึ้นอีก

ควยเหตุผลอันเดียวกัน วินเซนต์ (Vincent, 1976 อ้างมาจาก โกศล มีคุณ 2524 : 28) ได้ทำการทดลองกับเด็กประถมปีที่ 6 จำนวน 45 คน โดยแบ่งเด็กออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อทดลองวิธีสอน 2 วิธี และเป็นกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม

กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้วิธีสร้างค่านิยม คือครูสอนจะนำให้นักเรียนอภิปราย โดยใช้เรื่องขัดแย้งทางจริยธรรมเป็นสิ่งกระตุ้น ครูจะคอยเป็นผู้ชักนำและเสนอเหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นที่สูงกว่าที่เด็กใช้อยู่ 1 ชั้นเสนอ

กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้วิธีสอนแบบธรรมคา คือการพำนักบรมสั่งสอนใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ ๆ ละ 3 วัน ๆ ละ 1 $\frac{1}{2}$ ชั่วโมง

ผลปรากฏว่า วิธีการสร้างค่านิยมซึ่งประกอบด้วยการอภิปรายและการเสนอความรู้ที่สูงขึ้นหนึ่งชั้นมีผลทำให้สามารถยกระดับจริยธรรมตามชั้นต่าง ๆ ของ โคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้ดีกว่ากลุ่มอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้วิธีการที่ใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนก็มีความสำคัญ โคลเบอร์ก (Lickona (ed.) 1976 : 233 citing Kohlberg, 1968) ได้กล่าวยืนยันว่าการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม เด็กได้ร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวออกจากเพื่อน ทั้งนี้เพราะเด็กได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้โต้แย้งกันกับเพื่อน จะทำให้เขาได้รับความคิดเห็น และทัศนะใหม่ ๆ ต่างไปจากที่ตนมีอยู่ ถ้าเขาได้พิจารณาเปรียบเทียบกับความรู้เดิมที่เขา มีอยู่ และสามารถปรับให้เข้ากันได้ เขาก็จะมีโครงสร้างของความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้นมา วิธีการดังกล่าวนี้ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะเหมาะสมมากที่สุดในการสอน และปลูกฝังจริยธรรมต่าง ๆ ในเด็ก เพราะเด็กได้เอาตัวเองเข้าไปเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ ชัดแจ้งที่เกิดขึ้น ทำให้เด็กได้พบกับปัญหา โต้แย้งปัญหา และพบกับคำตอบโดยตัวเอง ซึ่งมีผลทำให้ประสบการณ์เหล่านี้ฝังเข้าไปอยู่ในจิตใจและความรู้สึกของเขา

สำหรับการสอนจริยธรรมแก่เด็กประถมศึกษาชั้นนี้ เซลแมน และ ไลเบอร์แมน (Selman and Liberman, 1975 : 712 - 716) ได้ทดลองใช้ฟิล์มสตริปเสียง (Sound - flimstrip) ประกอบการเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ในการร่วมกับการอภิปราย ปัญหาเกี่ยวกับจริยธรรมกับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่ามีผลทำให้นักเรียนพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าการไม่ได้ใช้ฟิล์มสตริปร่วมกับการอภิปราย ซึ่งดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้จะมีการใช้สื่อช่วยเสนอเรื่องราวแล้วจะต้องมีการอภิปรายควบคู่ตามมาค่อยเสมอ จึงจะทำให้การสอนจริยธรรมแก่เด็กประถมศึกษาบังเกิดผลดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติในโอกาสต่อไป

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนการสอนจริยธรรม มีผู้ทำไว้มาก แต่ส่วนมากเป็นการวิจัยสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของการเรียนการสอน เช่น

กมล อกุลพันธ์ (กมล อกุลพันธ์ 2517) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรม โดยสอบถามนักเรียน ม.ศ. 1 จำนวน 210 คน และสัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน 2 คน จากโรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้พบว่า แบบเรียนใช้ย่อเกินไป นักเรียนยังขาดความคิดวิพากษ์วิจารณ์ ขาดความรับผิดชอบ ขาดทักษะในการทำงานร่วมกันแบบประชาธิปไตย ครูต้องการคำแนะนำด้านวิธีสอน และการ

กิจกรรมการสอน ท่านนักเรียนพบว่าวิชาที่ไม่ชอบมากที่สุดคือศีลธรรมและหน้าที่พลเมือง เห็นว่าวิชาศีลธรรมเรียนยากไม่ค่อยเข้าใจ นักเรียนเสนอแนะให้มีการปรับปรุงเรื่องวิธีสอน ของครู อุปกรณ์ และการวัดผล และในปีเดียวกันนี้ เสริมศรี นุชนิยม (2521) ได้ศึกษา เช่นเดียวกันแก่กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ม.ศ. 3 จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ผล การศึกษาก็พบเช่นเดียวกันกับ กมล อุดมพันธ์

พรเลขา พูลารักษ์ (พรเลขา พูลารักษ์ 2517) ก็ได้สำรวจการสอนวิชา ศีลธรรมในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา โดยสอบถามจากอาจารย์ผู้สอนวิชาศีลธรรมใน วิทยาลัยครู 10 แห่ง จำนวน 23 คน และนักศึกษาจำนวน 374 คน ซึ่งสรุปผลได้ว่า ทั้งอาจารย์และนักศึกษาเห็นว่าศีลธรรมเป็นวิชาที่มีประโยชน์ในทางช่วยพัฒนาจิตใจของเยาวชน และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการเรียนการสอนวิชาศีลธรรม เรียงตามลำดับมาก - น้อย คือผู้สอนยังขาดเทคนิคการสอนที่ดี ส่วนมากใช้วิธีบรรยายและ อภิปรายประกอบ ขาดอุปกรณ์และแหล่งค้นคว้าความรู้ และนักศึกษาบางส่วนยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชานี้

จากการศึกษาค้นคว้าทางเอกสารทั้งหมดเท่าที่รายงานมานั้น พอจะทำให้เห็นแนว ทางในการศึกษาทดลองการสอนเรื่องความรักชาติได้ดังนี้คือ ความรักชาติเป็นคุณธรรม ประการหนึ่งหรือเป็นกานิยมที่สำคัญประการหนึ่งต่อความอยู่รอดของประเทศ มีลักษณะเป็น นามธรรม การสอนสิ่งที่เป็นนามธรรมวิธีที่ดีที่สุดน่าจะเป็นการสอนโดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม มากที่สุด ซึ่งผู้วิจัยเลือกใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งเป็นวิธีที่จะทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติได้ แต่จะสอนได้ในนักเรียนอายุเท่าใดนั้นจำเป็นต้องทดลองกับนักเรียนที่มีพัฒนาการ ทางสติปัญญาชั้นต่าง ๆ ในที่นี้จะทดลองขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ ขั้นนามธรรม เพราะขั้นทั้ง 3 ขั้นดังกล่าว เด็กเริ่มมีการรับรู้แบบรูปธรรมพอที่จะใช้เหตุผล ทางตรรกศาสตร์มาแก้ปัญหาได้แตกต่างกัน

สมมติฐานในการศึกษา

1. วิธีการทั้ง 3 วิธี จะให้ผลในการสอนเรื่องความรักชาติ แตกต่างกัน ดังนี้
 - 1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม
 - 1.2 กลุ่มที่สอนแบบธรรมดาจะมีความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. ในกลุ่มเด็กที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติแตกต่างกัน ดังนี้
 - 2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติสูงกว่าเด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรม และสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
 - 2.2 เด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรม จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
3. ผลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีการสอนจะให้ผลต่อการเรียนรู้เรื่องความรักชาติแตกต่างกัน
4. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความคงทนของการเรียนรู้ได้ดีกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนจำนวน 90 คน ซึ่งกำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ปีการศึกษา 2524
2. วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง มีวิธีการดังต่อไปนี้
 - 2.1 พิจารณาเลือกโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐบาลจำนวนหนึ่งโรงเรียน ตั้งอยู่ในเขตสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี และโรงเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้นปกครองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางของท้องถิ่น
 - 2.2 ให้นักเรียนที่เรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ทุกห้องซึ่งมีประมาณ 240 คน มาวัดระดับสติปัญญา โดยใช้แบบทดสอบวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจท์ ปรากฏว่ามีนักเรียนอยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม 63 คน ขั้นรูปธรรม 59 คน และก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม 46 คน จากนั้นสุ่มนักเรียนที่มีระดับสติปัญญาค้าง ๆ ตามจำนวนดังต่อไปนี้ คือ
 - ก. นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม จำนวน 30 คน
 - ข. นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในขั้นรูปธรรม จำนวน 30 คน
 - ค. นักเรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จำนวน 30 คนโดยให้นักเรียนคนที่ 1, 4, 7, 10.....ของแต่ละระดับสติปัญญาเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
 - นักเรียนคนที่ 2, 5, 8, 11... ของแต่ละระดับสติปัญญาเป็นกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนแบบธรรมชาติ
 - นักเรียนที่ 3, 6, 9, 12... ของแต่ละระดับสติปัญญาเป็นกลุ่มทดลองที่ 3 ที่ไม่ได้รับการสอนเรื่องความรักชาติ ดังแสดงการจัดกลุ่มและคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในตาราง 1 ได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงการจัดกลุ่มตัวอย่างและคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับสติปัญญา \ วิธีสอน	วิธีกลุ่มสัมพันธ์	วิธีธรรมชาติ	วิธีควบคุม	รวม
ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม	10	10	10	30
ขั้นรูปธรรม	10	10	10	30
ขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม	10	10	10	30
รวม	30	30	30	90

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีวิธีดำเนินการสร้าง คือ

1.1 ศึกษาเนื้อหา ความรู้เกี่ยวกับความรักชาติ จากหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ และจากเอกสารต่าง ๆ

1.2 กำหนดขอบเขตในการศึกษา เรื่องความรักชาติ

1.3 สร้างแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจมีลักษณะเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยให้ผู้ตอบเลือกข้อที่ถูกที่สุดข้อเดียว แบบทดสอบที่สร้างขึ้นในครั้งแรกจำนวน 46 ข้อ

ตัวอย่างแบบทดสอบ ข้อ ๐) ใครมีหน้าที่รักษาความมั่นคงของชาติ

- ก. พระมหากษัตริย์
- ข. คณะรัฐมนตรี
- ค. ทหาร - ตำรวจ
- ง. คนไทยทุกคน

1.4 นำข้อสอบที่สร้างไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบว่าครอบคลุมเนื้อหาหรือไม่ เพื่อความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

1.5 นำข้อสอบไปทดสอบกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

1.6 นำข้อสอบมาตรวจให้คะแนนดังนี้ คือ คำตอบที่ถูกต้องให้ 1 คะแนน คำตอบที่ผิดให้ 0 คะแนน แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค 27 % ของ Chung-Teh Fan เพื่อหาระดับความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีระดับความยากง่ายระหว่าง .20 - .80 และมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ .20 ขึ้นไปไว้ 30 ข้อ แล้วคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของ Kuder Richardson (KR - 20) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7965 ซึ่งนับว่าเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจที่มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูงพอสามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

2. แบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีวิธีดำเนินการสร้างคือ

2.1 ศึกษาวิธีสร้างแบบวัดทัศนคติ

2.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับพฤติกรรมความรักชาติจากเอกสารต่าง ๆ

2.3 สร้างตารางกำหนดน้ำหนัก เนื้อหา และข้อคำถามเพื่อให้สอดคล้องกัน

2.4 สร้างแบบวัดเป็นสถานการณ์ที่เราที่มีความหมายต่อผู้ตอบคือ เป็นสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ที่ผู้ตอบมีโอกาสประสบได้ในชีวิต และสถานการณ์นั้นไม่เกินความเป็นจริง จากสถานการณ์นี้จะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อสถานการณ์นั้น ๆ

2.5 นำแบบทดสอบไปหาความเที่ยงตรง (face validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้พิจารณาว่าเหมาะสมหรือไม่

2.6 เอาสถานการณ์ที่สร้างขึ้นไปทดสอบกับเด็กที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบทดสอบถามชนิดปลายเปิด

2.7 เอาคำตอบของนักเรียนที่ได้มาแยกไว้เป็นพวกตามคำตอบที่คล้ายคลึงกันแล้ว เลือกเอาคำตอบที่มีความถี่สูงสุดของแต่ละกลุ่มไว้เป็นตัวเลือก โดยจะมี 5 ตัวเลือก

โดยมีเกณฑ์ของการประมาณค่าระดับความถี่รวมยอดที่ลดหลั่นกันไป 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัย ได้ดัดแปลงมาจากเกณฑ์ของเจียม เกษะรูป (เจียม เกษะรูป 2521 : 42) ดังต่อไปนี้

ระดับที่ 1 หมายถึงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความถี่รวมยอดเกี่ยวกับความรักชาติ ที่ไม่พึงประสงค์ที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ระดับที่ 2 หมายถึงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความถี่รวมยอดเกี่ยวกับความรักชาติ ที่ไม่พึงประสงค์ ให้คะแนน 2 คะแนน

ระดับที่ 3 หมายถึงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความถี่รวมยอดเกี่ยวกับความรักชาติ ที่คนทั่วไปปฏิบัติ แต่ยังมีพฤติกรรมอื่นที่ดีกว่า ให้คะแนน 3 คะแนน

ระดับที่ 4 หมายถึงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความถี่รวมยอดเกี่ยวกับความรักชาติ ที่พึงประสงค์ ให้คะแนน 4 คะแนน

ระดับที่ 5 หมายถึงพฤติกรรมที่ชี้ให้เห็นความถี่รวมยอดเกี่ยวกับความรักชาติ ที่พึงประสงค์ที่สุด ให้คะแนน 5 คะแนน

2.8 นำแบบทดสอบชนิด 5 ตัว เลือกไปทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ซึ่งถือว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวนประมาณ 90 คน

2.9 นำแบบทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ข้อ 2.7 แล้วแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยถือเอา 25 % ของผู้ที่ได้คะแนนตอบแบบทดสอบสูง เป็นผู้มีทัศนคติที่ดีและ 25 % ของผู้ที่ได้คะแนนตอบแบบทดสอบต่ำ เป็นผู้มีทัศนคติไม่ดี แล้วจึงนำผลที่ได้มา วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ t - test

2.10 คัดเลือกแบบทดสอบข้อที่มีค่า ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีอำนาจจำแนก อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ไว้ 24 ข้อ

2.11 นำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้ไปหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร α - coefficient ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8136 ซึ่งนับว่ามีความเชื่อมั่นในระดับสูงพอ สามารถนำไปใช้ในการวิจัยได้

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ ๑) ชนาเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ สืบทราบว่าพี่ชายของตนลอบค้ายาเสพติด
ถ้านักเรียนเป็นชนา จะปฏิบัติอย่างไร

- ก. ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเพราะจะทำให้ตนเสียชื่อเสียง
- ข. ขอร้องให้พี่ชายเลิกเสีย ถ้าไม่เชื่อจึงจับกุม
- ค. แจ้งแก่ตำรวจคนอื่นให้ไปจับกุมแทนตน
- ง. บอกตัดขาดจากการเป็นพี่น้องกัน
- จ. จับตัวไปลงโทษตามกฎหมายทันที

3. เครื่องมือวัดระดับสติปัญญา ตามทฤษฎีของเพียเจต์ ประกอบด้วยเครื่องมือ
ต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการด้วยรูปธรรม ใช้เครื่องมือ

3 ชุดคือ

ก. เครื่องมือวัดเรื่องการรวมประเภท (Class Inclusion)

ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีของเพียเจต์เป็นแนวทาง

อุปกรณ์ 1. ดอกกุหลาบ 8 ดอก

2. ดอกบานชื่น 2 ดอก

วิธีทดสอบ เอาอุปกรณ์ทั้งหมดมาให้เด็กดูแล้วถามว่า ในกำนี้มีดอกไม้
มากกว่า หรือมีดอกกุหลาบมากกว่า แล้วถามต่อไปว่าเพราะเหตุใด

ข. เครื่องมือวัดเรื่องการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่องกัน (Conserva-
tion of Continuous Quantity) หรือ (Water) จะใช้เครื่องมือที่สร้างมาจาก
แนวคิดของเพียเจต์

อุปกรณ์ 1. แก้วน้ำขนาดเท่ากัน 2 ใบ บรรจุน้ำเท่ากัน

2. แก้วทรงสูงปากแคบ

3. แก้วน้ำทรงเตี้ยปากกว้าง

4. แก้วน้ำขนาดเล็ก 4 ใบ เท่า ๆ กัน

วิธีทดสอบ

- ให้เด็กดูว่าน้ำในแก้ว 2 ใบ เท่ากันก่อน (ถ้าเด็กว่าน้ำไม่เท่ากันก็ให้เด็กทำให้เท่ากันก่อน)

- บอกเด็กว่าเรา (ผู้ทดลอง) จะเทน้ำจากแก้วใบหนึ่งลงในแก้วทรงสูงปากแคบ ให้เด็กประมาณดูว่า (ซีที่แก้ว) น้ำจะอยู่ในระดับไหน เมื่อเด็กชี้แจงแล้วเราก็จะเทน้ำลงไปแก้วทรงสูงปากแคบ แล้วถามเด็กว่าน้ำในแก้วทรงสูงปากแคบนี้ กับน้ำในแก้วใบเดิมที่เหลืออยู่นั้น จะมีน้ำเท่ากันหรือไม่ หรือน้ำในแก้วทรงสูงมากกว่า เมื่อเด็กตอบแล้วก็ถามว่าทำไมจึงเท่ากัน หรือทำไมจึงไม่เท่ากัน หรือหนูทราบได้อย่างไร ว่าน้ำเท่ากันหรือน้ำไม่เท่ากัน

- บอกเด็กว่าเรา (ผู้ทดลอง) จะเทน้ำจากแก้วใบที่มีรูปทรงสูงปากแคบลงในแก้วทรงเตี้ยปากกว้าง ให้นักเรียนประมาณดูว่า (ซีที่แก้ว) น้ำจะอยู่ในระดับไหน เมื่อเด็กชี้แจงแล้ว เราก็จะเทน้ำลงในแก้วทรงเตี้ยปากกว้าง แล้วถามเด็กว่าน้ำในแก้วทรงปากกว้าง กับน้ำในแก้วใบเดิมเท่ากันหรือไม่ หรือว่าน้ำในแก้วเดิมมากกว่า เมื่อเด็กตอบแล้วก็ถามว่าทำไมจึงเท่ากัน หรือทำไมจึงไม่เท่ากัน หรือหนูทราบได้อย่างไร ว่าน้ำเท่ากันหรือไม่เท่ากัน

- บอกเด็กว่าเรา (ผู้ทดลอง) จะเทน้ำจากแก้วเตี้ยปากกว้างลงในแก้วใบเล็ก ๆ 4 ใบ แล้วถามเด็กว่าน้ำในแก้ว 4 ใบนี้ รวมกันจะเท่ากับน้ำในแก้วเดิมหรือไม่ เมื่อเด็กตอบแล้ว ถามเหตุผลว่าทำไมเด็กจึงทราบว่าเท่ากันหรือไม่เท่ากัน

ค. เครื่องมือวัดเรื่องการอนุรักษ์น้ำหนัก (Conservation of Weight) ใช้เครื่องมือที่สร้างจากแนวความคิดของเพียเจต์

อุปกรณ์ ดินน้ำมัน 2 ก้อนหนักเท่ากัน ปั้นให้กลมเหมือนกัน

วิธีทดสอบ บอกเด็กว่าดินน้ำมันทั้ง 2 ก้อนนี้หนักเท่ากันโดยให้เด็กลองจับดู เมื่อเด็กบอกว่าเท่ากันแล้ว เอาดินน้ำมันก้อนหนึ่งมาเปลี่ยนรูปร่างให้ผิดจากเดิม แล้วถามว่าหนักเท่ากับก้อนที่มีรูปร่างกลมหรือไม่ เพราะเหตุใด

เกณฑ์การให้คะแนน

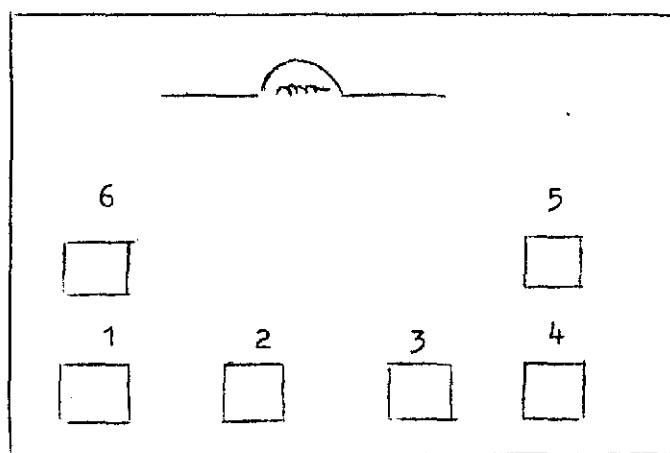
สำหรับเครื่องมือในข้อ ก. ข. และ ค. นั้นมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทำถูก อธิบายถูกต้องชัดเจนให้	4 คะแนน
ทำถูก อธิบายถูกต้องแต่ไม่ชัดเจนให้	3 คะแนน
ทำถูก อธิบายถูกต้องบ้างผิดบ้างให้	2 คะแนน
ทำถูก อธิบายไม่ถูกต้องให้	1 คะแนน
ทำผิด อธิบายไม่ได้ให้	0 คะแนน

3.2 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาในชั้นปฏิบัติการค่ายานามธรรม จะใช้เครื่องมือวัดด้านการนำมารวมกัน (Combination) ซึ่งสมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ ได้สร้างขึ้น โดยดัดแปลงมาจากเครื่องมือทดสอบ "การรวมกันของสารเคมีที่มีสีและไม่มีสี" (Combination of Colored and Colorless Chemical Bodies) ของอินheld เคอร์ และเพียเจต์ (Inhelder and Piaget) (สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ 2523)

เครื่องมือมีลักษณะเป็นแผงอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ประกอบด้วยสวิตช์ 6 อัน และหลอดไฟ

1 ดวง (ดังภาพ 1)

ภาพประกอบ 1 แสดงเครื่องมือวัดระดับสติปัญญาชั้นปฏิบัติการค่ายานามธรรม

การต่อวงจรภายในแผงอุปกรณ์ไฟฟ้านี้จะต่อเพื่อให้หลอดไฟฟ้าสว่างได้ 3 วิธี คือ เมื่อกดสวิตช์หมายเลข 6 กับ 5 ($6 + 5$) หมายเลข 1 กับ 3 กับ 5 ($1 + 3 + 5$) หมายเลข 1 กับ 2 กับ 3 กับ 5 ($1 + 2 + 3 + 5$) ถ้ากดวิธีอื่นนอกเหนือจาก 3 วิธีนี้ หลอดไฟจะไม่สว่าง

วิธีทดสอบ จะทดสอบเด็กเป็นรายบุคคลโดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ทดสอบแสดงเครื่องมือให้เด็กดูว่ามีสวิตช์ 6 อัน คือ หมายเลข 1 - 6 และหลอดไฟ 1 ดวง
2. ผู้ทดสอบกดสวิตช์หมายเลข 6 และ 5 ให้เด็กสังเกตพบว่าหลอดไฟสว่าง
3. ผู้ทดสอบให้เด็กทดลองหาว่า สวิตช์ 4 อัน ที่อยู่ในแนวเดียวกัน คือ สวิตช์หมายเลข 1 - 4 อันใดเมื่อกดรวมกับหมายเลข 5 แล้วทำให้หลอดไฟฟ้าสว่างได้ เปรียบเทียบกับสวิตช์หมายเลข 6
4. เมื่อเด็กเริ่มทำการทดลองผู้ทดลองจะต้องคอยเตือนเด็กเสมอว่าเมื่อกดสวิตช์หมายเลข 5 ซึ่งต้องกดเป็นอันสุดท้ายในแต่ละวิธีแล้ว ไม่ว่าหลอดไฟจะสว่างหรือไม่ก็ตาม จะต้องกดสวิตช์ที่กดค้างไว้กลับคืนทุกครั้งก่อนที่จะเริ่มทดลองวิธีอื่นต่อไป
5. ในการทดลองครั้งแรก ๆ เด็กจะทดลองกดสวิตช์อันใดอันหนึ่งใน 4 อัน แล้วกดสวิตช์หมายเลข 5 จบครบทั้ง 4 อัน ซึ่งปรากฏว่าไม่มีสวิตช์อันใดจะทำให้หลอดไฟสว่างได้ ผู้ทดสอบจะต้องพยายามชักจูงให้เด็กคิดหาวิธีเลือกกดสวิตช์นอกเหนือไปจากที่เด็กเคยทดลองแล้ว และจะต้องตอบคำถามที่เด็กสงสัยโดยไม่บอกคำตอบหรือชี้แนะวิธีเลือกกดสวิตช์ให้กับเด็ก
6. เมื่อเด็กกดสวิตช์ทำให้หลอดไฟสว่างได้แล้ว ผู้ทดสอบจะต้องชักจูงให้เด็กพยายามทดสอบสวิตช์วิธีอื่น ๆ ต่อไป จนกระทั่งเด็กยืนยันว่ากดครบทุกวิธีแล้วจึงหยุดการทดลอง

4. โครงการสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติ
ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีวิธีดำเนินการสร้างตามลำดับ ดังนี้

4.1 ศึกษาเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับความรักชาติจากหลักสูตรประถมศึกษา
พุทธศักราช 2521 กระทรวงศึกษาธิการ วารสารและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
การปลูกฝังความรักชาติ

4.2 กำหนดชั่วโมงที่จะสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาความรู้

4.3 ตั้งจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในแต่ละเนื้อหา

4.4 สร้างแผนการสอนและกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

(ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

4.5 นำแผนการสอนและกิจกรรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อ
ขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

4.6 นำกิจกรรมและแผนการสอนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อประเมินผลแผนการสอน

4.7 ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมและแผนการสอนอีกครั้งก่อนนำไปใช้ทดลองจริง

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล ทำตามลำดับดังนี้

1. เมื่อได้กลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่มแล้ว ก่อนการทดลองได้ทำความเข้าใจกับ
ครูประจำชั้นว่าผู้วิจัยไม่ต้องการให้มีการเตรียมตัว เด็กนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอน
เพราะต้องการทราบผลของการทดลองจริง ๆ

2. ทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
ความรักชาติ และทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ

3. หลังจากนั้น 2 สัปดาห์ ทำการสอนเรื่องความรักชาติโดยวิธีการสอนที่
แตกต่างกันคือ

กลุ่มที่ 1 ทดลองสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ นักเรียนจะทำกิจกรรมร่วมกันใน
การแก้ปัญหาและกระทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน โดยแบ่งกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ออกเป็น 2
ประเภทคือ

- กิจกรรมที่เตรียมตัวเด็กในการเรียนรู้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ใช้เวลา

$\frac{1}{2}$ วัน

- กิจกรรมที่สอนเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติใช้เวลา $1\frac{1}{2}$ วัน

ตามโครงการสอนที่ปรากฏในภาคผนวก ข

กลุ่มที่ 2 ทดลองสอนด้วยวิธีธรรมชาติ สอนในห้องเรียน ให้ผู้สอนและผู้เรียนมีกิจกรรมอยู่แต่เพียงในห้องเรียน โดยผู้สอนสอนด้วยวิธีบรรยาย ประกอบด้วยการใช้อุปกรณ์การสอนบางอย่าง เช่น แผนภาพ การยกตัวอย่างประกอบ การอภิปรายซักถามปัญหา เป็นต้น ใช้เวลาในการสอน 3 ชั่วโมง ติดต่อกัน

ตามโครงการสอนที่ปรากฏในภาคผนวก ข

หมายเหตุ การทดลองสอนเรื่องความรักชาติ กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ใช้ผู้สอนคนเดียวกัน

กลุ่มที่ 3 ไม่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีแบบธรรมชาติ ถือเป็นกลุ่มควบคุม

4. ภายหลังจากการทดลองสอนแล้วทำการวัดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความรักชาติและทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติทันทีกับนักเรียน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

5. หลังจากนั้น 1 เดือน ก็ทำการวัดเรื่องดังกล่าวใหม่อีกครั้ง

6. นำผลที่ได้จากแบบทดสอบและแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

วิธีจักระทำกับข้อมูล

1. นำผลจากการทดสอบมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนที่ได้กำหนดไว้
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนที่ได้จากการตรวจแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติ

3. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น เพื่อพิจารณาเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์โดยการทดสอบ (ดูรายละเอียดได้จากภาคผนวก ง.)

3.1 การแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution)

3.2 การเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance)

3.3 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนของกลุ่มทดลอง ทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนการทดลอง

4. หาความแตกต่างระหว่างการทดสอบครั้งที่ 1 (Pre - test) และการทดสอบครั้งที่ 2 (Post - test) ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม

5. ทดสอบความแตกต่างของผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติ เกี่ยวกับความรักชาติ จากการทดสอบครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้ ANCOVA

6. เพื่อทราบความแตกต่าง ทดสอบความแตกต่างของกลุ่มย่อยโดยใช้ Newman-Keuls Method

7. ทดสอบความแตกต่างระหว่างการทดสอบครั้งที่ 1 กับการทดสอบครั้งที่ 3 และระหว่างการทดสอบครั้งที่ 2 กับการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เพื่อพิจารณาความคงทนของการเรียนรู้ (Retention)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคะแนนเฉลี่ยใช้สูตร (Ferguson, 1971 : 45)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ คือ คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n คือ จำนวนคนในกลุ่ม

2. หาค่าความแปรปรวน (Variance) ใช้สูตร (Ferguson, 1971 : 62)

$$s^2 = \frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ s^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนน

$\sum X^2$ คือ ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum X)^2$ คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N คือ จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หากำหนดอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดทัศนคติเป็นรายข้อโดยใช้ t - test
โดยสูตร (วิเชียร เกตุสิงห์ 2524 : 137 - 138)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ $\bar{X}_H$ คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง

$\bar{X}_L$ คือ คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

S_H^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนสูง

S_L^2 คือ ความแปรปรวนของกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ

n คือ จำนวนคนที่ตอบแบบสอบถาม

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทัศนคติโดยใช้สูตร α - Coefficient
ของ Cronbach จากสูตร (ล้วน สายยศ 2522 : 90)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

- เมื่อ L คือ สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
 n คือ จำนวนข้อของแบบสอบถาม
 $\sum s_i^2$ คือ ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 s_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

5. หากค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ โดยใช้สูตรของ
 Kuder Richardson สูตรที่ 20 (KR - 20) (วิเชียร เกตุสิงห์ 2523 : 175 - 176)

$$KR - 20 : r_{tt} = \left(\frac{n}{n-1} \right) \left(\frac{s_t^2 - \sum pq}{s_t^2} \right)$$

- เมื่อ n คือ จำนวนข้อของแบบทดสอบ
 s_t^2 คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ
 p คือ สัดส่วนของคนที่ทำถูกในแต่ละข้อ
 q คือ สัดส่วนของคนที่ทำผิดในแต่ละข้อ ($q = 1 - p$)

6. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับตัวแปรการทดลอง
 โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) จากคะแนนก่อนการ
 ทดลองของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้สูตร (Winer 1971 : 211)

$$F = \frac{MS_A}{MS_W} \quad df = \frac{a - 1}{N - ab}$$

$$F = \frac{MS_B}{MS_W} \quad df = \frac{b - 1}{N - ab}$$

- เมื่อ F คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
 MS_A คือ ค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนจากตัวแปรระดับสติปัญญา
 MS_B คือ ค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนจากตัวแปรวิธีการสอน
 MS_W คือ ค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนภายในกลุ่ม

7. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อพิจารณาเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้

ก. ทดสอบการแจกแจงแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) โดยใช้สูตร (อนันต์ ศรีโสภา 2521 : 135)

$$\chi^2 = \frac{s^2(n-1)}{MS_W}$$

เมื่อ χ^2 คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน
 s^2 คือ ค่าความแปรปรวนของแต่ละระดับการทดลอง
 n คือ จำนวนคนในแต่ละระดับการทดลอง
 MS_W คือ ค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนภายในกลุ่ม

ข. ทดสอบการเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) โดยใช้สูตร (Steel & Torvies, 1960 : 83)

$$F_{(m,n)} = \frac{\text{the largest } \sigma^2}{\text{the smallest } \sigma^2}$$

เมื่อ $F_{(m,n)}$ คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน $F_{\max}$
the largest σ^2 คือ ค่าความแปรปรวนที่มากที่สุด
the smallest σ^2 คือ ค่าความแปรปรวนที่น้อยที่สุด

(8.) เปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดสอบ กับคะแนนหลังการทดสอบของแต่ละกลุ่ม โดยใช้สูตร (Steel & Torrie, 1960 : 73)

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{S_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}}$$

เมื่อ t คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
 $\bar{x}_1, \bar{x}_2$ คือ คะแนนเฉลี่ยจากการสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2
 $S_{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}$ คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

9. เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับตัวแปรการทดลอง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) โดยใช้คะแนนจากการทดสอบก่อนเป็นตัวแปรร่วม เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สูตร (Lindquist, 1956 : 323)

$$F = \frac{MS'_A}{MS'_W} \quad df = a-1$$

$$F = \frac{MS'_B}{MS'_W} \quad df = b-1$$

$$F = \frac{MS'_{AB}}{MS'_W} \quad df = \frac{(a-1)(b-1)}{(N-ab) - 1}$$

เมื่อ F คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution

MS'_A คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนจากตัวแปรระดับสติปัญญา

MS'_B คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนจากตัวแปรวิธีการสอน

MS'_{AB} คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนจากตัวแปรระดับสติปัญญา และวิธีการสอน

MS'_W คือ ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนภายในกลุ่ม

10. ทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วที่ละคู่ โดยวิธีของ Newman - Keuls โดยใช้สูตร (Winer, 1971 : 785 - 791)

$$qr = \frac{\bar{T}'_j - \bar{T}'_i}{\sqrt{MS'_w / n}} \quad df = N - K$$

เมื่อ	q	คือ	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบใน Studentized Range Table
	r	คือ	ความห่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว
	$\bar{T}_j$	คือ	คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของกลุ่มที่มาก
	$\bar{T}_i$	คือ	คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของกลุ่มที่น้อย
	n	คือ	จำนวนคนในแต่ละกลุ่ม
	MS_w	คือ	ค่าปรับแล้วของค่าเฉลี่ยยกกำลังสองของคะแนนภายในกลุ่ม

ผลการศึกษาค้นคว้า

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
$\bar{X}'$	แทน	คะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้ว
S^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนน
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
SS'	แทน	ค่าปรับแล้วของผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	รายเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS'	แทน	ค่าปรับแล้วของรายเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
S_d	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างของคะแนน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
q	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน q - Studentized Range
r	แทน	ขั้นที่คะแนนเฉลี่ยอยู่ทางกัน
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ
TC	แทน	กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
C	แทน	กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาขั้นรูปธรรม
TF	แทน	กลุ่มที่มีระดับสติปัญญาขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล กระทำเป็นขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เสนอค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง การทดสอบครั้งที่สอง และการทดสอบครั้งที่สาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 - 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การหาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1 การทดสอบครั้งที่ 2 และการทดสอบครั้งที่ 3

จากการนำแบบทดสอบไปทดสอบกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการทดสอบ 3 ครั้งคือ การทดสอบครั้งที่ 1 เป็นการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลอง 15 วัน การทดสอบครั้งที่ 2 เป็นการทดสอบทันทีหลังจากทำการทดลองแล้ว และการทดสอบครั้งที่ 3 เป็นการทดสอบหลังจากทำการทดลองแล้ว 30 วัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้สถิติพื้นฐาน ดังแสดงในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 2 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องการรักษาของกลุ่มตัวอย่าง
จากคะแนนสอบครั้งที่ 1 สอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบครั้งที่ 3

กลุ่มทดลอง	สอนโดยวิธี กลุ่มสัมพันธ์				สอนโดยวิธี แบบธรรมชาติ			วิธีควบคุม			รวม		
	ครั้งที่ สถิติ	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
นกว่าไปสู่ นรูปธรรม	N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	30	30	30
	$\bar{X}$	15.3	18.4	19.6	16.6	19.1	17.6	12.5	13.8	10	14.8	17.1	15.73
	S^2	19.34	13.6	16.93	32.27	24.1	28.49	33.83	33.73	17.11	29.45	27.89	37.098
นรูปธรรม	N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	30	30	30
	$\bar{X}$	17.6	19.9	19.6	17.7	21.7	18.6	17.6	16.6	15.1	17.63	20.07	17.77
	S^2	14.71	18.77	18.27	16.9	15.57	39.6	31.16	33.16	36.77	19.48	22.61	33.22
นกว่าไปสู่ นนามธรรม	N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	30	30	30
	$\bar{X}$	20.3	22.6	23.0	20.9	23.3	21.2	21.5	21.6	17.7	20.9	22.5	20.63
	S^2	42.23	25.82	21.99	12.32	12.23	56.84	45.17	20.27	48.01	31.196	18.6	44.38
รวม	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	90	90	90
	$\bar{X}$	17.73	20.3	20.73	18.4	21.37	19.13	17.2	18	14.27	17.78	19.89	18.04
	S^2	27.99	21.18	20.41	22.52	19.21	41.15	48.23	37.72	42.2	32.42	27.45	41.46

จากตาราง 2 แสดงว่า

คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยและความแปรปรวนแตกต่างกัน แต่ค่าคู่ค่าเฉลี่ยแล้วจะพบว่า ในการทดสอบครั้งที่ 1 คือก่อนการให้การทดลองทุกกลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหลังการทดลองแล้ว ทดสอบทันทีในครั้งที่ 2 แต่เมื่อทดสอบครั้งที่ 3 หลังจากเวลาผ่านไป 30 วัน คะแนนเฉลี่ยจะลดลงกว่าครั้งที่ 2 เล็กน้อย แต่อย่างไร ก็ยังสูงกว่าในครั้งแรกในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ สำหรับกลุ่มควบคุมนั้นคะแนนเฉลี่ย กลับลดต่ำกว่าครั้งที่ 1 แต่ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์นั้นคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าครั้งที่ 2 เล็กน้อย

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ก่อนการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
กลุ่มที่แบ่งตามระดับสติปัญญา 3 กลุ่ม	559.093	2	279.5465	10.1476*
กลุ่มที่จะใช้วิธีการ 3 วิธี	21.693	2	10.8465	0.3937
ภายในกลุ่ม	2231.4	81	27.548	

$$F_{.05} (2,81) = 3.122$$

จากตาราง 3 แสดงว่า

ก่อนการทดลองนั้นคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนที่แตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน แต่คะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติในแต่ละระดับสติปัญญามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มตัวอย่าง
จากคะแนนสอบครั้งที่ 1 สอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบครั้งที่ 3

กลุ่มทดลอง	สอนโดยวิธี กลุ่มสัมพันธ์			สอนโดยวิธี แบบธรรมดา			วิธีควบคุม			รวม			
	ครั้งที่ ค่าสถิติ	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
การไปสู่ รูปธรรม	N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	30	30	30
	$\bar{x}$	87.5	94	94.9	89.2	90.6	85.8	85.6	85.8	77.3	87.43	90.13	86
	s^2	83.61	40.89	52.99	72.4	53.82	121.51	69.38	62.84	59.57	72.15	60.6	126.07
รูปธรรม	N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	30	30	30
	$\bar{x}$	91.8	96.8	97.4	90.7	91.1	89	92.1	91.4	84	91.53	93.1	90.13
	s^2	46.62	29.07	40.49	26.01	112.1	97.78	74.99	79.82	50.44	46.19	75.68	90.19
การไปสู่ นามธรรม	N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	30	30	30
	$\bar{x}$	92.1	98	99.6	92.4	94.5	87.4	93.8	87.1	84.3	93.07	93.2	90.43
	s^2	52.1	43.11	46.71	28.93	64.94	38.49	56.18	42.1	39.57	43.51	67.96	83.84
ม	N	30	30	30	30	30	30	30	30	30	90	90	90
	$\bar{x}$	90.4	96.27	97.3	90.77	92.07	87.4	90.5	88.1	81.87	90.58	92.14	88.86
	s^2	61.15	38	47.32	41.29	74.75	81.77	75.16	63.27	57.22	57.89	68.6	101.92

จากตาราง 4 แสดงว่า

คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยและความแปรปรวนแตกต่างกัน แต่ค่าดูค่าเฉลี่ยแล้วจะพบว่า ในการทดสอบครั้งที่ 1 คือก่อนการให้การทดลองทุกกลุ่มมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าหลังการทดลองแล้วทดสอบทันทีในครั้งที่ 2 เฉพาะในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ แต่กลุ่มควบคุมนั้นลดลง แต่เมื่อทดสอบครั้งที่ 3 หลังจากเวลาผ่านไป 30 วัน คะแนนเฉลี่ยกลับลดต่ำกว่าครั้งที่ 1 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติและกลุ่มควบคุม สำหรับกลุ่มสัมพันธ์นั้นคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าการทดสอบครั้งที่ 2

ตาราง 5 วิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ ของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ก่อนการทดลอง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
กลุ่มที่แบ่งการระดับสติปัญญา 3 กลุ่ม	467.76	2	233.88	4.126 *
กลุ่มที่จะใช้วิธีการ 3 วิธี	1.63	2	.815	.0144
ภายในกลุ่ม	4592	81	56.69	

$$F_{.05} (2, 81) = 3.122$$

จากตาราง 5 แสดงว่า

ก่อนการทดลองนั้นคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนที่แตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างกัน แต่คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติในแต่ละระดับสติปัญญามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปจากตาราง 2 จนถึงตาราง 5 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ก่อนการทดลองไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติ แต่ในแต่ละระดับสติปัญญามีความแตกต่างทั้งความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติ ถือได้ว่าการสุ่มตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ และการดำเนินการทดลองของผู้วิจัยเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ของการศึกษา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทราบผลการทดลอง และทดสอบสมมติฐาน

1. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติและกลุ่มควบคุม โดยใช้คะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1 และคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 2

ตาราง 6 เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุม โดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่หนึ่ง และคะแนนจากการสอบครั้งที่สอง

การทดสอบ	ค่าสถิติ	วิธีกลุ่มสัมพันธ์	วิธีแบบธรรมชาติ	วิธีควบคุม
ครั้งที่หนึ่ง	$\bar{x}$	17.73	18.40	17.20
ครั้งที่สอง	$\bar{x}$	20.30	21.37	18.00
	s_d	2.73	3.25	4.85
	N	30	30	30
$t_{.01} (29) = 2.462$		5.16 **	5.03 **	.903

** $p < .01$

จากตาราง 6 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. กลุ่มควบคุมมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติไม่เพิ่มขึ้น

ตาราง 7 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมชาติและกลุ่มควบคุม โดยใช้คะแนนจากการสอบครั้งที่หนึ่ง และคะแนนจากการสอบครั้งที่สอง

การทดสอบ	ค่าสถิติ	วิธีกลุ่มสัมพันธ์	วิธีแบบธรรมชาติ	วิธีควบคุม
ครั้งที่หนึ่ง	$\bar{X}$	90.47	90.77	90.5
ครั้งที่สอง	$\bar{X}$	96.27	92.07	88.1
	S_d	6.441	8.03	7.33
	N	30	30	30
$t_{.01} (29) =$	2.462	4.93 ^{**}	.88	-1.79

^{**} $p < .01$

จากตาราง 7 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติมีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติไม่เพิ่มขึ้น

3. กลุ่มควบคุมมีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติไม่เปลี่ยนแปลง

2. ทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 "วิธีการทั้ง 3 วิธีจะให้ผลในการสอนเรื่องความรักชาติแตกต่างกันดังนี้

1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุม

1.2 กลุ่มที่สอนแบบธรรมดาจะมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติสูงกว่ากลุ่มควบคุม "

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F
วิธีการสอน	1.5808	2	.7904	4.398
ระดับสติปัญญา	.52	2	.26	1.4469
ผลรวม	.2581	4	.0645	.3589
ภายในกลุ่ม	14.3778	80	.1797	

$p < .05$

จากตาราง 8 แสดงว่า

1. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติภายหลังการทดลองของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 หมายความว่า วิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีแบบธรรมดา และวิธีควบคุม มีผลให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติที่สอนด้วยวิธีต่างกันนั้นแตกต่างกัน แต่เพื่อให้ทราบว่าวิธีใดให้ผลดีกว่ากันจึงคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน ดังแสดงในตาราง 9

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติภายหลังการทดลองในแต่ละระดับสติปัญญาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 หมายความว่า ระดับสติปัญญาชั้นก้าวหน้าไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรมและชั้นก้าวหน้าไปสู่นามธรรม ซึ่งแตกต่างกันนั้นไม่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติ

3. ไม่มี Interaction ระหว่างระดับสติปัญญาและวิธีสอน หมายความว่า สติปัญญาและวิธีสอนไม่ส่งผลรวมกับต่อความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติเป็นรายคู่ ในแต่ละวิธีการสอน โดยใช้ Newman-Keuls Method

วิธีการ		วิธีควบคุม	วิธีกลุ่มสัมพันธ์	วิธีธรรมดา
	$\bar{x}$	4.228	4.47	4.54
วิธีควบคุม		-	.241*	.3118*
วิธีกลุ่มสัมพันธ์		-	-	.07
	r		2	3
	$q_{.95}(r, 80)$		2.81	3.38
	$\sqrt{MS_{w/n}} q_{.95}(r, 80)$		.217	.2615

จากตาราง 9 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติไม่สูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.1
2. กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.2

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งความแปรปรวน	SS'	df	MS'	F
วิธีสอน	2.729	2	1.365	11.697*
ระดับสติปัญญา	.031	2	.016	1.191
ผลรวม	.485	4	.121	1.037
ภายในกลุ่ม	9.333	80	.1167	

* $p < .05$

จากตาราง 10 แสดงว่า

1. ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติภายหลังการทดลองของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 หมายความว่า วิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์วิธีแบบธรรมดา และวิธีควบคุม ส่งผลต่อการมีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติแตกต่างกัน แต่เพื่อให้ทราบว่าวิธีใดให้ผลดีกว่ากัน จึงคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มมาเปรียบเทียบกัน ดังแสดงในตาราง 11

2. หักคคิตต่อการแสดงความรักชาติ ภายหลังการทดลอง ในแต่ละระดับ สติปัญญาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 หมายความว่า ระดับสติปัญญาขึ้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรมและขึ้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ไม่มีผลต่อการมีหักคคิตต่อการแสดงความรักชาติ

3. ไม่มี Interaction ระหว่างสติปัญญาและวิธีสอน หมายความว่า สติปัญญาและวิธีสอนไม่ส่งผลรวมกันต่อการมีหักคคิตต่อการแสดงความรักชาติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วของหักคคิตต่อการแสดงความรักชาติ เป็นรายคู่ ในแต่ละวิธีการสอน โดยใช้ Newman-Keuls Method

วิธีการ		วิธีควบคุม	วิธีธรรมชาติ	วิธีกลุ่มสัมพันธ์
	$\bar{x}'$	9.381	9.578	9.81
วิธีควบคุม		-	.197 [*]	.429 [*]
วิธีธรรมชาติ		-	-	.232 [*]
r		2		3
$q_{.95} (r, 80)$		2.81		3.38
$\sqrt{\frac{MS_{w/n}}{n}} q_{.95} (r, 80)$		.1753		.2108

จากตาราง 11 แสดงว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีหักคคิตต่อการแสดงความรักชาติ สูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมชาติและกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.1

2. กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมคา มีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติสูงกว่ากลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1.2

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 "ในกลุ่มเด็กที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติแตกต่างกัน ดังนี้

2.1 เด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติ สูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นรูปธรรมและสูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.2 เด็กที่อยู่ในชั้นรูปธรรมจะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติ สูงกว่าเด็กที่อยู่ในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม"

จากตาราง 8 และตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า

ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติภายหลังการทดลองในแต่ละระดับสติปัญญาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า ที่ระดับสติปัญญาชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ชั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรมของเด็ก ที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติด้วย จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2.1 และ 2.2

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 "ผลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีการสอนจะให้ผลต่อการเรียนรู้เรื่องความรักชาติแตกต่างกัน"

จากตาราง 8 และตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า

ไม่มีผลรวม (Interaction) ระหว่างระดับสติปัญญาและวิธีสอน หมายความว่า ในระหว่างวิธีสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมคา และวิธีควบคุมกับระดับสติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ชั้นรูปธรรมและชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรมไม่ส่งผลรวมกันต่อการเรียนรู้เรื่องความรักชาติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 "กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีความคงทนของการเรียนรู้ได้ดีกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมคาและกลุ่มควบคุม"

ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรักชาติจากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

การทดสอบ ค่าสถิติ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{x}$	17.73	20.73	20.3	20.73
n	30	30	30	30
s^2	3.686		3.103	
t	4.458*		1.237	

$$t_{0.05} (29) = 2.045$$

จากตาราง 12 แสดงว่า

คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หมายความว่า การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบครั้งที่ 3 สูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งแสดงว่า แม้เวลาจะผ่านไป 1 เดือนแล้วก็ตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรักชาติก็ยังคงมีอยู่

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

การทดสอบ ค่าสถิติ	ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{x}$	90.47	97.3	96.27	97.3
n	30	30	30	30
s_d	6.639		3.755	
t	5.645 *		1.5	

$$t_{.05} (29) = 2.045$$

จากตาราง 13 แสดงว่า

คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ หมายความว่า การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบครั้งที่ 3 สูงกว่าครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ซึ่งแสดงว่าแม้เวลาผ่านไป 1 เดือนแล้วก็ตามทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติก็ยังคงมีอยู่

ตาราง 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรักชาติจาก
คะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับ
คะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ

การทดสอบ ค่าสถิติ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติของกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{x}$	18.4	19.133	21.37	19.133
n	30	30	30	30
s_d	5.225		4.812	
t	.768		-2.545 *	

$$t_{.05} (29) = 2.045$$

จากตาราง 14 แสดงว่า

คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า การสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบครั้งที่ 3 ลดลงจากการทดสอบครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบครั้งที่ 3 สูงกว่าครั้งที่ 1 อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าเมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน กลุ่มที่สอนด้วยวิธีแบบธรรมชาติไม่มีความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความรักชาติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ

การทดสอบ ค่าสถิติ	ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{x}$	90.77	87.4	92.07	87.4
n	30	30	30	30
s_d	8.668		5.488	
t	-2.129*		-4.661*	

$$t_{.05} (29) = 2.045$$

จากตาราง 15 แสดงว่า

คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วย หมายความว่า การสอนโดยวิธีแบบธรรมดามีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบครั้งที่ 3 ลดลงจากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติไม่มีความคงอยู่

ตาราง 16 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความรักชาติ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน

การทดสอบ ค่าสถิติ	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติของกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{x}$	17.2	14.27	18	14.27
n	30	30	30	30
s_d	6.918		5.483	
t	-2.226*		-3.726*	

$$t_{.05} (29) = 2.045$$

จากตาราง 16 แสดงว่า

คะแนนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 และการทดสอบครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า ในกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนเรื่องความรักชาติมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบครั้งที่ 3 ลดลงจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า เมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน ความคงทนของการเรียนรู้ไม่มีในกลุ่มควบคุม

ตาราง 17 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ จากคะแนนการทดสอบครั้งที่ 1 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนการทดสอบครั้งที่ 2 กับคะแนนการทดสอบครั้งที่ 3 ในกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน

การทดสอบ ค่าสถิติ	ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอน			
	ครั้งที่ 1	ครั้งที่ 3	ครั้งที่ 2	ครั้งที่ 3
$\bar{x}$	90.5	81.867	88.1	81.867
n	30	30	30	30
s_d	7.751		7.186	
t	-6.10*		-4.75*	

$$t_{.05} (29) = 2.045$$

จากตาราง 17 แสดงว่า

คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ จากการทดสอบครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 และการทดสอบครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หมายความว่า ในกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนเรื่องความรักชาติมีคะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบครั้งที่ 3 ลดลงจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบครั้งที่ 2 และครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่าเมื่อเวลาผ่านไป 1 เดือน ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติในกลุ่มที่ไม่ได้รับการสอนนั้นลดลงไปจากเดิม

จากตาราง 12 ถึงตาราง 17 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความรักชาติได้ดีกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดาและกลุ่มควบคุม ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

ผลสรุปจากการศึกษาในตอนที 2 พอสรุปได้ดังนี้คือ

ภายหลังจากการทดลองแล้วทำการทดสอบวัดทันที พบว่า ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่สอนโดยแบบวิธีธรรมชาติ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่เพิ่มขึ้น

เมื่อทำการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวมโดยนำเอาคะแนนที่วัดได้จากการทดลองมาวิเคราะห์รวมด้วย พบว่า ระดับสถิติปัญหาไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้เรื่องความรักชาติ แต่วิธีการสอนส่งผลต่อการเรียนรู้เรื่องความรักชาติ โดยเฉพาะวิธีการสอนแบบธรรมชาติให้ผลสูงกว่าวิธีควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่สูงกว่าวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ส่วนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาตินั้นวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ส่งผลทำให้มีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติได้ดีกว่าวิธีสอนแบบธรรมชาติและวิธีควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับการทดสอบหาความคงทนของการเรียนรู้ (Retention) ของกลุ่มทดลองสามกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแตกต่างกัน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนจากการทดสอบครั้งที่หนึ่ง กับคะแนนจากการทดสอบครั้งที่สาม และคะแนนจากการทดสอบครั้งที่สอง กับคะแนนจากการทดสอบครั้งที่สาม ซึ่งการทดสอบครั้งที่สามเป็นการทดสอบหลังจากการทดสอบครั้งที่สองเป็นเวลา 1 เดือน พบว่า ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์นั้น มีความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความรักชาติได้ดีกว่าทุกกลุ่ม โดยเฉพาะทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ ไม่พบว่ามีความคงทนของการเรียนรู้

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา ✓

1. เพื่อจะได้ทราบการสอนเรื่องความรักชาติ โดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบธรรมชาติ และวิธีควบคุมทั้ง 3 วิธี วิธีใดจะมีผลต่อการสอนจริยธรรมได้มากที่สุด ในด้านต่อไปนี้
 - 1.1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติ
 - 1.2 ทักษะการแสดงความรักชาติ
2. เพื่อศึกษาความผลของการสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีผลแตกต่างกับระหว่างเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. เพื่อศึกษารวม (Interaction) ของวิธีการสอนและระดับสติปัญญาที่มีต่อเรื่องความรักชาติ
4. เพื่อศึกษาความทนของการเรียนรู้เรื่องความรักชาติจากวิธีการทั้ง 3 วิธี

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบว่าการสอนเรื่องความรักชาติ โดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติ แตกต่างไปจากกลุ่มที่ใช้วิธีสอนแบบธรรมชาติ และกลุ่มควบคุมหรือไม่
2. ทำให้ทราบว่าการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติในเรื่องความรักชาติ แก่เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกันในระดับใดได้อย่างมีผลมากที่สุด
3. ทำให้ทราบว่าผลรวมของวิธีการสอนและระดับสติปัญญามีอิทธิพลต่อการสอนเรื่องความรักชาติหรือไม่

4. ทำให้ทราบว่าวิธีการสอนวิธีใดมีความคงทนของการเรียนรู้ในเรื่องความรักชาติดีกว่ากัน

วิธีดำเนินการวิจัย ✓

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ปีการศึกษา 2524 ซึ่งเป็นโรงเรียนของรัฐบาล ในเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 90 คน โดยสุ่มตัวอย่างจากเด็กที่ทำการศึกษาวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ และมีระดับสติปัญญาต่าง ๆ กัน

3 ชั้นคือ

- 1.1 ชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม จำนวน 30 คน
- 1.2 ชั้นรูปธรรม จำนวน 30 คน
- 1.3 ชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จำนวน 30 คน

จากนั้นใช้วิธีสุ่มอย่างมีระบบในแต่ละชั้นสติปัญญาเพื่อเข้ากลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

- 2.1 เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์
- 2.2 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีค่าอำนาจจำแนกสูงพอ และมีความเชื่อมั่นเป็น .7965
- 2.3 แบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ ซึ่งสร้างแบบวัดเป็นสถานการณ์เร้าที่ให้ความหมายต่อผู้ตอบ โดยมีเกณฑ์ของการประมาณค่าระดับความคิดรวบยอดที่ลดหลั่นกันไป 5 ระดับ โดยมีค่าอำนาจจำแนกสูงพอ และมีความเชื่อมั่นเป็น .8136
- 2.4 โครงการสอนเรื่องความรักชาติ ด้วยวิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบนิรนัย (คูภาคผนวก ข.)

3. วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล เมื่อได้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับสติปัญญาต่าง ๆ กันแล้ว ให้ดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

3.1 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติ และแบบ ทดสอบวัดทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ มาทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดก่อนการทดลองสอนเรื่องความรักชาติ

3.2 ทำการทดลองสอน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทดลองสอนเรื่องความรักชาติ โดยใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์ สอนติดต่อกันเป็นเวลา 2 วัน โดยใช้เวลา $\frac{1}{2}$ วันเพื่อเตรียมตัวเด็กในการเรียนรู้ด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และใช้เวลา $1\frac{1}{2}$ วันสำหรับกิจกรรมที่สอนเกี่ยวกับความรักชาติ (ตามโครงการสอนที่ปรากฏในภาคผนวก ข.)

กลุ่มที่ 2 สอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา โดยสอนติดต่อกันเป็นเวลา 3 ชั่วโมง (ตามโครงการสอนที่ปรากฏในภาคผนวก ข.)

ทำการทดลองสอนทั้ง 2 กลุ่มนี้ใช้ผู้สอนคนเดียวกัน

กลุ่มที่ 3 ไม่ได้รับการสอนเรื่องความรักชาติ ถือเป็นกลุ่มควบคุม

3.3 นำแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ และแบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ มาทดสอบทันทีกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม หลังการสอนอันสุดลง

3.4 หลังจากนั้นอีก 1 เดือน ทำการวัดเรื่องดังกล่าวใหม่อีกครั้ง และทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมติฐานต่อไป

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 วิธีการ

- ก. วิธีสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
- ข. วิธีสอนแบบธรรมดา
- ค. วิธีควบคุม

1.2 ระดับสติปัญญาแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ

- ก. ระดับขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม
- ข. ระดับขั้นรูปธรรม
- ค. ระดับขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ความรักชาติ

- ก. ความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ
- ข. ทักษะต่อการแสดงความรักชาติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. วิธีการทั้ง 3 วิธีจะให้ผลในการสอนเรื่องความรักชาติแตกต่างกันดังนี้

1.1 กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดา และกลุ่มควบคุม

1.2 กลุ่มที่สอนแบบธรรมดามีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติสูงกว่ากลุ่มควบคุม

2. ในกลุ่มเด็กที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่างกัน จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติแตกต่างกัน ดังนี้

2.1 เด็กที่อยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติสูงกว่า เด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรมและสูงกว่าเด็กที่อยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.2 เด็กที่อยู่ในขั้นรูปธรรม จะได้รับผลในการเรียนรู้เรื่องความรักชาติสูงกว่าเด็กที่อยู่ในขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

3. ผลรวมของระดับสติปัญญาและวิธีสอนจะให้ผลต่อการเรียนรู้เรื่องความรักชาติแตกต่างกัน

4. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ จะมีความคงทนของการเรียนรู้ได้ดีกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมดาและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หากสถิติพื้นฐานของคะแนนความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติจากการทดสอบครั้งที่ 1 ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3
2. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นจากข้อมูลที่นำมาเพื่อพิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. เปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติและทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ภายหลังจากทดลองสิ้นสุดด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนรวม ใช้คะแนนจากการทดสอบก่อนการทดลองเป็นตัวแปรรวม และทดสอบคะแนนเฉลี่ยที่ปรับแล้วทีละคู่ด้วย Newman - Keuls Method
4. เปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างของคะแนนจากการทดสอบครั้งที่ 1 กับครั้งที่ 3 และครั้งที่ 2 กับครั้งที่ 3 ในแต่ละกลุ่มการทดลองเพื่อดูความคงทนของการเรียนรู้ โดยใช้ $t - test$

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการทดลองจากการ เปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองในแต่ละกลุ่มทดลอง พบว่า
 - 1.1 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ และทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 - 1.2 กลุ่ม ที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบธรรมคา มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติไม่เพิ่มขึ้น
 - 1.3 กลุ่มควบคุมมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติไม่เพิ่มขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบ บรรณา และวิธีควบคุม มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า

2.1 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบบรรณา มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องความรักชาติสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความรักชาติ สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบบรรณา มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง ความรักชาติไม่แตกต่างจากกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

3. ผลการเปรียบเทียบทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการสอนเรื่องความรักชาติ ด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบบรรณา และวิธีควบคุม มีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และพบว่า

3.1 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีทัศนคติต่อการแสดง ความรักชาติสูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบบรรณา และกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.2 กลุ่มที่สอนโดยวิธีสอนแบบบรรณา มีทัศนคติต่อการแสดง ความรักชาติสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ในแต่ละระดับสติปัญญา ที่ระดับสติปัญญาชั้นก้าวไปสู่รูปธรรม ชั้นรูปธรรม และชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม จะได้รับผลในการ เรียนรู้เรื่องความรักชาติแตกต่างกันอย่าง ไม่นัยสำคัญทางสถิติ

5. ในระหว่างวิธีสอนแบบวิธีกลุ่มสัมพันธ์ วิธีสอนแบบบรรณาและวิธีควบคุม กับระดับสติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ชั้นรูปธรรมและชั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม ไม่ส่ง ผลรวมกันต่อการ เรียนรู้เรื่องความรักชาติ

6. ผลการเปรียบเทียบความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความรักชาติในแต่ละกลุ่มการทดลอง โดยทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติ หลังจากการทดสอบครั้งที่ 2 เป็นเวลา 1 เดือน พบว่า

6.1 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติและทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ

6.2 กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีสอนแบบธรรมดา ไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ในด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ แต่ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาตินอกจากจะไม่มีความคงทนของการเรียนรู้แล้วยังลดลงต่ำกว่าการทดสอบครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6.3 กลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการสอนเรื่องความรักชาติ ไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ โดยการทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ และทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ

อภิปรายผล ✓

1. ผลการทดลองจากการเปรียบเทียบคะแนนก่อนการทดลองและหลังการทดลองในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม พบว่า ในการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติและทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมดามีความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติไม่เพิ่มขึ้น กลุ่มควบคุมความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติไม่เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์นั้นจะมีผลต่อผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ และส่งเสริมให้มีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงความรักชาติ เพราะการเรียนด้วยวิธีนี้ จะมีกิจกรรมที่เป็นสิ่งเร้าให้เด็กได้แก้ปัญหาในลักษณะที่ไม่พึ่งการร่วมมือ การทำงานเป็นกลุ่มช่วยกันคิด ช่วยกันแสวงหาคำตอบ บางครั้งก็มีการแข่งขัน ซึ่งผลการทดลองนี้ได้สอดคล้องกับการศึกษาของจอห์นสัน และคณะ

(Johnson, David, W. Linda Skon, and Roger Johnson, 1980 : 83 - 93)

ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการแก้ปัญหาของเด็กจากสถานการณ์สามอย่าง แล้วพบว่า เด็กที่อยู่ในสถานการณ์ที่รวมมือ และแข่งขันมีผลสัมฤทธิ์จากการแก้ปัญหาได้ดีกว่าเด็กที่ทำงานตามลำพัง สำหรับการสอนด้วยวิธีแบบธรรมชาติได้ผลในด้านความรู้ความเข้าใจ เรื่องความรักชาติแค่เพียงประการเดียว ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าในกลุ่มที่สอนโดยวิธีนี้ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างเพียงพอ การเรียนรู้จึงมีลักษณะเป็น **Passive Learning** ซึ่งผู้เรียนไม่ต้องใช้ความคิดของตนเองได้เรียน นอกจากการได้รับฟังและซักถามเมื่อไม่เข้าใจเท่านั้น เมื่อผู้เรียนไม่ได้ใช้ความสามารถทางความคิดของตนเองในการเรียนแล้ว ดังนั้นการที่จะเกิดความเข้าใจในเนื้อหาความรู้ที่ให้อย่างแท้จริงจนทำให้ทัศนคติเปลี่ยนไปตามความเข้าใจนั้นจึงเป็นไปได้ยาก

2. จากการเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ ได้ผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มี ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติไม่แตกต่างจากกลุ่มที่สอนโดยวิธีธรรมชาติ แสดงว่า วิธีการทั้ง 2 วิธีสอนได้ผลไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะสอนอะไร ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1.1 เพราะฉะนั้นวิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนแบบธรรมชาติให้ผลพอ ๆ กัน ในการสอนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติ ซึ่งวิธีสอนทั้งสองวิธี ผู้เรียน ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจอย่างมีระบบอีกทั้งยังมีอุปกรณ์ ภาพประกอบคำบรรยาย การยกตัวอย่างที่สามารถได้พบได้เห็นจากชีวิตประจำวัน ถือได้ว่าได้สอนในสิ่งที่ใกล้ตัวก่อน สิ่งเหล่านี้ถือว่ามีความสำคัญมากที่จะช่วยให้เด็กสนใจในบทเรียนและมีความเข้าใจเร็วขึ้น (สุนทร ขานิชกุล 2512 : 13) ขบวนการดังกล่าวผู้วิจัยก็ได้นำมาใช้สอนกับกลุ่มทดลอง ทั้งสองกลุ่มด้วย จึงมีผลทำให้กลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และกลุ่มที่สอนด้วยวิธีแบบธรรมชาติ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความรักชาติไม่แตกต่างกัน

แต่ถ้าเปรียบเทียบผลการทดสอบวัดทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ พบว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะมีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติสูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ

และกลุ่มควบคุมควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติ มีทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1.2 ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์จะเป็นช่องทางในการให้ความรู้ ความเข้าใจไม่แตกต่างจากวิธีสอนแบบธรรมชาติจริง แต่ให้ผลทางด้านการปลูกฝังทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติได้ดีกว่าวิธีสอนแบบธรรมชาติ ซึ่งพอจะสรุปได้ว่าการสอนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์จะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการปลูกฝังเรื่องความรักชาติ

เพื่อบันทึกที่ แบริดฟอร์ด (Bradford, อ้างจาก N. L. Gage 1963 : 479 - 480) ได้กล่าวว่า การสอนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์นั้นจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพราะเป็นการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีอิสระในการแสดงความรู้ ความคิดของตน ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนได้ นอกจากนี้การเรียนด้วยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ยังช่วยจัดความรู้ที่เกี่ยวโยงและความเงี่ยบเหวี่ยงของนักเรียนบางคนได้ (Richard Schmuck, 1971 : 2) เพราะการสอนที่จะให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมได้ต้องจัดสภาพการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับวิธีการที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม (Bradford and Mial, 1962 : 98)

โดยเฉพาะการเรียนรู้เกี่ยวกับคุณธรรม การสอนโดยวิธีแบบธรรมชาติผู้เรียนจะไม่ได้รับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อน ซึ่งไลคเนอร์ก (Lickona (ed.) 1976 : 233 Giting Kohlberg, 1968) ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า การเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนจะมีผลต่อระดับจริยธรรม เพราะเด็กได้ร่วมสังคมกันจะมีความก้าวหน้ากว่าเด็กที่แยกเดี่ยวออกจากเพื่อน เด็กไม่มีโอกาสได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและโต้แย้งกับเพื่อน ไม่ได้พิจารณาเปรียบเทียบความรู้เดิมที่เขามีอยู่ จึงทำให้ไม่มีโครงสร้างของความรู้และเหตุผลใหม่ขึ้นมาที่นอกเหนือจากที่เด็กมีอยู่เดิม ดังนั้นทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ ในกลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมชาติจึงไม่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งก็สอดคล้องกับการศึกษาของศิริมา รอก้า (ศิริมา พอค้า 2510) ที่พบว่า การเรียนแบบเก่าทำให้นักเรียนมีทัศนคติไม่ดีต่อนการเรียนในวิชาสังคมศึกษา เพราะว่าการเกิดทัศนคตินั้นจะต้องเกิดจากประสบการณ์จริงที่ผู้เรียนได้มีโอกาสอภิปราย ร่วมแสดงความคิดเห็นในตัวอย่างต่าง ๆ การเรียนรู้บทบาท

สิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องและเกิดทัศนคติได้มากกว่าทัศนคติที่เกิดจากคำบอกเล่าของคนอื่น (Rogan & Fazio, 1977 : 28 - 35) สำหรับในการเรียนการสอน เชาวพา เดชะคุปต์ (เชาวพา เดชะคุปต์ 2516 : 156 - 157) ได้ทำการศึกษาแล้วว่า การเรียนการสอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปลูกฝังความรับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีและมีค่านิยมที่พึงประสงค์ได้ตลอดจนส่งเสริมค่านิยมสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ทฤษฎีและผลดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จึงพอจะพิจารณาได้ว่า การสอนจริยธรรมไม่ใช่การสอนกฎของจริยธรรม แต่เป็นการสื่อความหมายที่เน้นถึงวิธีการใช้เหตุผลของแต่ละคนแล้วนำไปพัฒนาค่านิยมของตนขึ้นมาเอง (Wilson, 1969 : 23 - 28) ซึ่งก็จะพบได้ในการสอนที่ใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์เท่านั้น ผลการศึกษาในครั้งนี้จึงชี้ให้เห็นว่าการสอนเรื่องความรักชาติน่าจะใช้สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด

3.4 ผลการศึกษาการเรียนรู้เรื่องความรักชาติในกลุ่มที่มีระดับสติปัญญาแตกต่างกันพบว่า ระดับสติปัญญาไม่มีส่วนที่จะทำให้การเรียนรู้ในเรื่องความรักชาติแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการสอนค่านิยมหรือคุณธรรมข้อนี้สามารถสอนในเด็กได้ทุกระดับสติปัญญาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อเป็นเช่นนี้การปลูกฝังคุณธรรมเรื่องความรักชาติก็สามารถสอนแก่ผู้เรียนที่มีระดับสติปัญญาอยู่ในขั้นก้าวไปสู่รูปธรรมได้ เพราะการศึกษาของ ทิพย์สุภา นิลสินธพ (ทิพย์สุภา นิลสินธพ 2522 : 48) ที่ได้ทดสอบความพร้อมด้านจริยธรรมสำหรับเด็กอนุบาล พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความพร้อมทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน และยังพบอีกว่าความพร้อมทางจริยธรรมของเด็กพัฒนาเพิ่มขึ้นตามอายุด้วย ซึ่งเป็นไปตาม ประมวลู คิคคินสัน (ประมวลู คิคคินสัน 2519 : 247) ที่กล่าวว่า การสอนเกี่ยวกับจริยธรรม ถ้ายังสอนในระดับอายุยังน้อยเท่าใดยิ่งจะทำให้การปลูกฝังจริยธรรมง่ายขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ผลการศึกษาครั้งนี้ได้สอดคล้องกับการศึกษาของ แบนดูรา และแมคโคแนล (Bandura and McDonald, 1965 : 264 - 272) ที่พบว่า การตัดสินใจจริยธรรมของเด็กสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้โดยกระบวนการเรียนรู้และไม่คำนึงถึงระดับอายุหรือระดับการรับรู้แต่อย่างใด และยังมีส่วน

วิจัยที่เท่ากับกลุ่มตัวอย่างเด็กไทยได้ผลทำนองเดียวกันคือ งานวิจัยของ วิรัช จาบทนอม (วิรัช จาบทนอม 2520) และ สุริยา เหมตะศิลป์ (สุริยา เหมตะศิลป์ 2521) ที่พบว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับระดับสติปัญญาไม่มีความสัมพันธ์กัน

4. ✓ จากการศึกษาอิทธิพลของวิธีสอนต่าง ๆ ว่าจะมีผลต่อระดับสติปัญญาของผู้เรียนหรือไม่นั้น พบว่า ผู้เรียนในระดับสติปัญญาที่แตกต่างกันสามารถเกิดการเรียนรู้ได้ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 3 ก็แสดงว่าผู้เรียนไม่ว่าระดับสติปัญญาใด สามารถจะสอนเรื่องความรักชาติได้ทั้งวิธีกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนแบบธรรมคา และเมื่อผลวิจัยดังกล่าวข้างต้นพบว่า วิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ดีกว่าวิธีสอนแบบธรรมคานั้น เด็กที่มีระดับสติปัญญาในชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม อาจจะสอนเรื่องความรักชาติได้ผลดีได้ โดยการใช้วิธีกลุ่มสัมพันธ์

5. ผลการทดสอบหาความคงทนของการเรียนรู้เรื่องความรักชาติ และความคงทนของทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติของวิธีสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ พบว่า มีความคงทนทั้งในด้านการเรียนรู้และทัศนคติต่อความรักชาติ และเมื่อเปรียบเทียบความเข้มข้นเลขคณิตของการทดสอบครั้งที่หนึ่ง และครั้งที่สาม โดยใช้ $t - test$ ให้นิยามทั้งสองลักษณะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ข้อที่ 4 แสดงให้เห็นว่า การสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์นี้ได้ผลดีมากในการปลูกฝังเรื่องความรักชาติ และจากการที่ทดสอบค่าของความคงทนในการเรียนรู้ ยังพบอีกว่าความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติและทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติเพิ่มขึ้นอีกเล็กน้อย จึงเป็นการยืนยันให้เห็นว่าผู้เรียนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ นอกจากจะใช้เวลาคิดวิเคราะห์พิจารณาในขณะที่เรียนนั้นแล้วยังเกิดความคิดเช่นนี้ต่อเนื่องไปอีก แม้ในขณะที่การเรียนได้สิ้นสุดลงแล้วเป็นเวลา 1 เดือนก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้เรื่องความรักชาติโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ของการศึกษาครั้งนี้ กับโค้งของการเรียนรู้ จะพบว่ามีลักษณะเป็นโค้งของการเรียนรู้ที่มีพลาโต (Plateau) คือ จะเกิดการเรียนรู้ในช่วงแรกสักระยะหนึ่ง แล้วหลังจากนั้นโค้งของการเรียนรู้จะโค้งรักษาระดับเหมือนว่าไม่มีการเรียนรู้อีกระยะหนึ่ง แล้วจากนั้นก็ก้าวหน้าในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอีก (สวนา พรพัฒน์กุล 2522 : 242 - 243)

ด้วยเหตุนี้จึงนับได้ว่า การสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในด้านวิธีของการวิจัยครั้งนี้ และได้ผลตามความมุ่งหมายทุกประการ

แต่เมื่อพิจารณาการสอนด้วยวิธีแบบธรรมดา พบว่า การเรียนรู้ไม่เพิ่มขึ้นและยังมีผลทำให้ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้วย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะในขณะนั้นผู้เรียนเรียนตามที่ครูบอกและไม่ได้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง เมื่อเวลาผ่านไปผลของการเรียนรู้จึงลดลงอย่างมาก ซึ่งได้เป็นไปตามผลการค้นคว้าของ เอบบิงเฮาส์ (Ebbinghaus, อ้างจาก สวนา พรพัฒน์กุล 2522 : 249 - 250) ที่ว่า ภายหลังจากเรียนแล้ว 20 นาที คนเราจะจำได้ประมาณ 58 % 1 ชั่วโมงต่อมาจะจำได้ประมาณ 42 % 9 ชั่วโมงต่อมาจะจำได้เพียง 35 % 2 วันภายหลังจากการเรียนรู้อำนาจได้ 30 % 31 วันหลังจากการเรียนรู้อำนาจได้เพียง 20 % ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปริมาณความเข้มของการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง คือถ้าเรื่องใดมีการเน้นหรือย้ำหรือมีความสำคัญมาก ๆ ระยะเวลาในการลืมจะนานมาก หรืออาจจะไม่ลืมก็ได้ สำหรับการทดสอบครั้งที่สามนี้เป็นการทดสอบวัดหลังจากที่ทิ้งช่วงระยะไป 1 เดือน แล้วจึงกรรมต่าง ๆ ไม่มีการต่อเนื่อง ความสนใจจึงลดลง สัมความรู้ที่ได้รับ ทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติจึงเปลี่ยนแปลงด้วยเพราะไม่เกิดการเรียนรู้อย่างแจ่มแจ้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พรณี ลิ้มปิวัฒนา (พรณี ลิ้มปิวัฒนา 2523 : 54) วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (วิริยะ บุญยะนิวาสน์ 2523 : 49) และ อัจฉรา จตุพิชพร (อัจฉรา จตุพิชพร 2523 : 50) ที่พบว่าหลังจากการสอนแล้ว นักเรียนในกลุ่มที่สอนด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติทางจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีแบบธรรมดา และหลังจากการสอนไปแล้ว 1 เดือน ทัศนคติทางจริยธรรมของกลุ่มที่สอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ก็ยังคงอยู่ และสูงกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีแบบธรรมดา

ข้อเสนอแนะ

1. สำหรับการศึกษา

1.1 การสอนสิ่งที่เป็นนามธรรม ควรจะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงจากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง กระบวนการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์จัดได้ว่าเป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่ต้องการและเป็นวิธีการที่ปลูกฝังทัศนคติได้เป็นอย่างดี ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฝ่ายที่จัดหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานที่อนุรักษ์วัฒนธรรม จริยธรรมและประเพณีของไทย ควรจะได้นำวิธีการดังกล่าวไปใช้ในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เยาวชนไทยต่อไป

1.2 การสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์สามารถจะเริ่มกระทำได้กับเด็กในระดับสติปัญญาชั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ซึ่งเด็กในระดับนี้มีอายุประมาณ 8 - 9 ปี

1.3 ถ้าโรงเรียนต่าง ๆ จะนำวิธีกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการสอนจริยธรรมควรจะปรับปรุงกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ให้มีลักษณะเป็นรูปธรรม แปลกใหม่และใช้ต่อเนื่องกัน ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีในการสอน

1.4 โรงเรียนควรจะได้นำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้ในการสอน หรืออบรมจริยธรรมให้แก่นักเรียนโดยกระทำต่อเนื่องกันไปทุกสัปดาห์และทุกระดับชั้นเรียน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่เลวทราม อันจะเป็นผลให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

1.5 ควรนำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ไปใช้กับกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมที่จำเป็นต่อการทำกิจกรรมกลุ่มนั้น ๆ

2. สำหรับการวิจัย

2.1 เมื่อวิธีการสอนไม่มีส่วนสัมพันธ์ กับระดับสติปัญญาจึงน่าจะได้มีการศึกษาวิจัย การสอนเรื่องความรักชาติโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์กับกลุ่มเด็กที่มีระดับสติปัญญาค่ากว่าขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม

2.2 ควรศึกษาการสอนเรื่องความรักชาติโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ โดยเปรียบเทียบ ระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่มในห้องเรียน กับการทำกิจกรรมกลุ่มนอกห้องเรียน เช่น การอยู่ค่ายพักแรม

2.3 ควรจะได้เพิ่มตัวแปรอื่น ๆ เช่น ระยะเวลา อายุ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การยอมรับเลี้ยงดูและศาสนา ในการวิจัยครั้งต่อไป

2.4 ควรจะได้มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของความรักชาติประกอบด้วยองค์ประกอบใดบ้าง เมื่อทราบองค์ประกอบแล้วจะได้นำมาเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรและปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล อุดมพันธ์ การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองและศีลธรรมในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมสาธิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 45 หน้า อักสำเนา
- กรุณา กิจชัยัน ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออำนาจภายใน - ภายนอกตน และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517, 112 หน้า อักสำเนา
- โกศล มีคุณ การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและทักษะในการสวมบทบาทของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 385 หน้า อักสำเนา
- จุฑา เต พาน การวางวิเคราะห์ข้อสอบ วัฒนาพานิช 2514, 32 หน้า
- จุลลา จอนรณ, ม.ล. กำเนิดและความเป็นมาของลัทธิชาตินิยมในประเทศไทย วิทยานิพนธ์ ร.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513, 198 หน้า อักสำเนา
- เจียม เคหะรูป ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับพลเมืองดีในวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในภาคกลาง วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2518, 230 หน้า อักสำเนา
- ฉันทนา ภาคบงกช การสอนสังคมศึกษาหน่วย "วันสำคัญแห่งชาติ" ชั้นประถมศึกษา ด้วยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 164 หน้า อักสำเนา
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ "ศูนย์การเรียนรู้ใหม่ สำหรับการปฏิรูประบบห้องเรียน" วารสารครูศาสตร์ 6 - 7 : 54 ตุลาคม 2516 - มกราคม 2517
- ชาติ ลัทธิ การศึกษาเรื่องคุณธรรมแห่งความเป็นพลเมืองดีบางประการของเด็กที่จบชั้นประถมปีที่ 4 วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2507, 111 หน้า อักสำเนา

เชิดศักดิ์ ไชวาลินธุ์ การศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพแบบอนุรักษนิยม
 ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2516, 118 หน้า
 อักสำเนา

ฐิติมา ช่างไม้ การทดลองการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กวัยรุ่นใน
จังหวัดราชบุรี ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 2524, 57 หน้า อักสำเนา

ดวงเคื่อน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันต์จันท์ จริยธรรมของเยาวชนไทย
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว.ประสานมิตร พิมพ์ครั้งที่ 2 2520, 339 หน้า
 ทิพย์สุภา นิลสินธุ การสร้างแบบทดสอบความพร้อมทางจริยธรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 58 หน้า อักสำเนา

ทิตนา แชมมณี และคณะ กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ บุรพาศิลป์ กรุงเทพฯ
 2522, 249 หน้า

ทิตนา แชมมณี "กระบวนการเรียนรู้โดยการทำงานกลุ่ม" วารสารครุศาสตร์ 2 :
 5 - 6 สิงหาคม - พฤศจิกายน 2515

ชนิน ญาณพิทักษ์ "อุดมการณ์ชาติ" คุรุปริทัศน์ 2 : 26 - 31 สิงหาคม - 2520

ธงชัย แก้วหวาน การปลูกฝังความรักชาติตามที่ปรากฏในบทละครพระราชานิพนธ์ของ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 218 หน้า อักสำเนา

น้อมฤดี จงพยุหะ คู่มือการศึกษาวิธีการสอนสังคมศึกษา ก้าวหน้าการพิมพ์ กรุงเทพฯ
 2519, 169 หน้า

บัญชา ศรีประมวง กิจกรรมเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ (Group Dynamic) อมรินทร์การพิมพ์
 2521, 253 หน้า

ประมวญ กิคคินสัน "จิตพัฒนา" จิตวิทยาพัฒนาการ แพร่พิทยา 2519, 360 หน้า

ปัทมา เทพอักษรพงศ์ การสอนอ่านเอาเรื่องภาษาอังกฤษด้วยกระบวนการกลุ่ม
 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2516, 182 หน้า อักสำเนา

- พวงเพชร สุรัตนกรีกุล และสุพัชรา เพชรภูมิ ความคิดเห็นของนักเรียนประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีต่อการปลูกฝังความรักชาติ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2521, 141 หน้า
- พรรณี ลิ้มวิวัฒนา การใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ในการสอนจริยธรรม วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 136 หน้า อักสำเนา
- พรเลขา ศุภารักษ์ การสอนศีลธรรมในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 194 หน้า อักสำเนา
- บุญญ์ สาธร "การปลูกฝังและเปลี่ยนแปลงทัศนคติ" วารสารแนะแนว 7 : 20 - 23 เมษายน - พฤษภาคม 2516
- มิลินทร ลำภาเงิน การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนจากการประเมินผล หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2503 และ 2521 วิทยานิพนธ์ กศ.ค. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524, 182 หน้า อักสำเนา
- เขาวพา เคชะคุปต์ พฤติกรรมการกลุ่มสัมพันธ์ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 294 หน้า อักสำเนา
- ระวี ภาวิไล "บนเส้นทางแสวงหาโฉมหน้าใหม่ของการศึกษาไทย" รายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 4 กรมสามัญศึกษา พฤษภาคม 2516, 228 หน้า
- วิจิตรวาทการ, พล.ต. หลวง ชาตินิยม โรงพิมพ์พิมพ์เนศ 2522, 51 หน้า
- วิชาการ, กรม กระทรวงศึกษาธิการ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2520, 442 หน้า
- _____ หลักสูตรใหม่ : เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 (ฉบับปรับปรุง) โรงพิมพ์การศาสนา 2521, 19 หน้า
- _____ คู่มือการอบรมครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ศูนย์พัฒนาหลักสูตร 2521, 182 หน้า
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523, 181 หน้า

วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำนักพิมพ์
เรือนอักษร 2524, 153 หน้า

วิเชียร ทองนุช เปรียบเทียบการคิดให้เหตุผลตามหลักอนุรักษ์ และการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมของนักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดู และภูมิหลังทางสังคมต่าง ๆ วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 119 หน้า อักสำเนา

วิรัช จาบลอนอม เปรียบเทียบการคิดหาเหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์ และการคิดหาเหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับอายุ 13 และ 15 ปี ในกรุงเทพมหานครและชนบท
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2520,
73 หน้า อักสำเนา

วิริยะ บุญยะนิวาสน์ การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
กับการสอนแบบธรรมการระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2523, 145 หน้า อักสำเนา

ศิริมา พอค้า ทัศนคติและความสนใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดพระนคร
ที่มีต่อการสอนวิชาหน้าที่พลเมือง วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2510, 118 หน้า อักสำเนา

สมเกียรติ ทิพย์ทัศน์ การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กในเมืองและชนบทในเรื่อง
ความคิดในชั้นปฏิบัติการควายนามธรรม และสังกัดบ้านความน่าจะเป็น วิทยานิพนธ์
กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 82 หน้า อักสำเนา

สวนา พรพจน์กุล "นักเลงโต" วารสารอาจารย์จิตวิทยา 1 : 1 - 2 ตุลาคม
2524 - มีนาคม 2525

_____. "ความคิดรวบยอดเรื่องความรักชาติ เอกสารประกอบการประชุมการพัฒนา
ค่านิยมที่พึงประสงค์ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2524 : ม.ป.น.

_____. จิตวิทยาทั่วไป แสงรุ่งการพิมพ์ 2522, 357 หน้า

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร "วิธีส่งเสริมให้เด็กมีอุดมการณ์แห่งชาติ" วารสารแนะแนว 7 :

68 - 71 ตุลาคม - พฤศจิกายน 2516

สามัญศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ รายงานวิจัยสภาพการจัดจรรยาวิชาในโรงเรียนมัธยมศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตศึกษาที่ 8 เชียงใหม่ 2523, 38 หน้า

สุธรรมมา สุจิตตานนท์ ศึกษาการสอนวิชาหน้าที่พลเมืองในชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2509, 84 หน้า อักสำเนา

สุภาพรณ พวงจันเพชร การเปรียบเทียบผลการสอนวิชาศีลธรรมหน่วย "คุณธรรมเสริมสร้างลักษณะนิสัย" ด้วยวิธีการบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีการสอนแบบธรรมชาติ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2520, 145 หน้า อักสำเนา

สุมิตร คุณานุกร หลักสูตรและการสอน โรงพิมพ์ชวนพิมพ์ พระนคร 2518, 259 หน้า
สุริยา เหมตะศิลป์ ความสัมพันธ์ระหว่างจริยธรรมระดับสติปัญญา และการยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นตอนต้น วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 48 หน้า อักสำเนา

สุนทร พานิชกุล "ความรับผิดชอบหน้าที่การงานครู" ประชาศึกษา 12 : 13 - 14 กรกฎาคม 2512

เสริมเกียรติ พรหมบุญ อิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดร้อยเอ็ด วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 138 หน้า

เสริมศรี นุชนิยม ความคิดเห็นของครูและนักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาศีลธรรม ปีการศึกษา 2517 วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517, 74 หน้า อักสำเนา

อนันต์ ศรีโสภะ สถิติเบื้องต้น ไทยวัฒนาพานิช 2521, 396 หน้า

อรรณา จตุรพิมพร การเปรียบเทียบการสอนจริยธรรมโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมชาติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2523, 145 หน้า อักสำเนา

- Andrain C.F. Children and Civic Awareness : A Study of Political Education. Ohio, Charles E. Merrill Publishing Comp; 1971. 241 p.
- Bandura, Albert. and Frederick J. McDonald. "Influence of Social Reinforcement and the Behavior of Models in Shaping Children's Moral Judgement," Reading in Educational Psychology. 2nd. ed; ed. by Jerome M. Seidman, Boston, Houghton Mifflin Company, 1965, p.264-273.
- Balwin, Alfred L. Theories of Child Development. New York, John Wiley & Sons, Inc., 1968. 618 p.
- Bradford, Leland P. and Mial, Dorothy J. Human Relations Laboratory Training. New York, McGraw-Hill Company, 1967 p.387
- C.H. Patterson. Humanistic Education. New Jersey, Prentice-Hall Inc; 1973 p.2-8
- Cartwright, Dorwin and Zander, Alvin. Group Dynamics Research and Theory. 3rd, ed; New York, Harper International Edition, 1968, 580 p.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education 3rd ed; New York, McGraw-Hill Book Company, 1971, 429 p.
- Gage, N.L. (editor) Handbook of Research on Teaching. Chicago, McNally and Company, 1967.
- Garrett, H.E. Statistics in Psychological and Education. New York David McKay Company, Inc., 1969. 491 p.
- Johnson, David W., Linda Skon and Roger Johnson. "Effects of Co-operation, Competitive and Individualistic Conditions on Children's Problem Solving Performance," American Educational Research Journal. 17(1) : 83-93, Spring, 1980.
- Lickona, Thomas. "Research on Piaget's Theory of Moral Development" Moral Development and Behavior Theory, Research and Social Issues. New York, Holt, Rinhart and Winston, 1976, 430 p.
- Lindquist E.F. Design and Analysis of Experiments in Psychology and Education. Boston, The Riverside Press Cambridge 1953, 393 p.
- Miles, M.B. "Human Relations Training : Current Status," Issues in Human Relation. Washington D.C, National Training Laboratories Education Associations, 1962. 364 p.
- Piaget, Jean. Judgement and Reasoning in Child. London, Routledge and Kegan Paul, 1962, 260 p.

- Piaget, Jean and Inhelder, Barbel. The Psychology of Child.
Translated from Frech by Helen Weaver, New York, Basic Book Inc.,
1962 173 p.
- Regan, D.T. & Fazio, R. "On the Consistency Between Attitudes and
Behavior : Look to the Method of Attitude Formation," Journal
of Experimental Social Psychology. 13 : 28-45, 1977.
- Richard. E. Cross and Dwight D. Allen, "Evaluation in Social Studies
Classroom : Idea and Practice" Social Education. 3 : 207-208
November 1967.
- Richard A. Schmuck, and Patricia Schmuck, Group Process in the
Classroom. Iowa W.M.C. Brown Company, 1971. p.2
- Selman, Robert L. and Liberman Marcus. "Moral Education in the
Primary Grades : An Evaluation of A Development Curriculum,"
Journal of Educational Psychology. 67(5) : 712-716, 1975.
- Steel, Robert G.D. and Torrie James H. Principles and Procedures
of Statistics. New York, McGraw-Hill, 1960. 481 p.
- Turiel, Elliot. "Stage Transition in Moral Development" Handbook
of Research on Teaching. Chicago, McNally, 1973.
- Vincent, B.R., "The Effects of Two-Teaching Approaches on the
Moral Judgement of Sixth Grade Children," Dissertation Abstracts.
37(10), April, 1976.
- Winer B.J. Statistical Principle in Experimental Design. 2nd, ed;
London McGraw-Hill, 1971, 967 p.
- Wilson, John and Other. Introduction to Moral Education. London :
Penguin Books Ltd., 1969. 464 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

- การกำหนดน้ำหนัก เนื้อหา และข้อสอบ
- แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความรักชาติ
- ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ
- แบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ
- ค่าอำนาจจำแนก วิเคราะห์ตามรายข้อของแบบทดสอบวัดทัศนคติ

ภาคผนวก ข.

- โครงการสอนเรื่องความรักชาติโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
- โครงการสอนเรื่องความรักชาติโดยวิธีแบบธรรมคา

ภาคผนวก ค.

- เนื้อหาเรื่องความรักชาติ

ภาคผนวก ง.

- ตารางทดสอบชอคคลงเบื้องต้นเพื่อพิจารณาเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ภาคผนวก ก.

- ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ
- แบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ
- ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจ
- แบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ
- ค่าอำนาจจำแนก วิเคราะห์ตามรายข้อของแบบทดสอบวัดทัศนคติ

ตารางกำหนดน้ำหนักเนื้อหาและข้อสอบ

เนื้อเรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	จำนวน ข้อสอบ ความรู้	จำนวน ข้อสอบ ทัศนคติ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
ชาติคืออะไร ความ ป็นมาของ ชาติไทยอย่างย่อ ๆ	15 นาที	2	—	1. นักเรียนสามารถบอก ความหมายของคำว่า "ชาติ" ได้ 2. นักเรียนสามารถเล่า ความเป็นมาของชาติไทย อย่างย่อ ๆ ได้	ข้อสอบความรู้ 1, 3
องค์ประกอบของชาติไทยจะคง ประกอบไปด้วย	40 นาที	9	5	1. นักเรียนสามารถบอกถึง องค์ประกอบต่าง ๆ ของชาติไทยได้ 2. นักเรียนสามารถอธิบาย ความหมายของ องค์ประกอบแต่ละองค์ ประกอบได้	ข้อสอบความรู้ 4, 5, 6, 7, 8, 9 15, 16, 17 ข้อสอบทัศนคติ 3, 5, 7, 16, 17
1. คน 2. แผ่นดิน อาณาเขต 3. เอกราช 4. ประมุข 5. ระบอบการปกครอง รวมทั้งกฎหมาย					

เนื้อเรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	จำนวน ข้อสอบ ความรู้	จำนวน ข้อสอบ ทัศนคติ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
6. ภาษา				3. นักเรียนสามารถบอกถึงความสามารถของตนเองประกอบคำประกอบได้	
7. วัฒนธรรมประเพณีและวัฒนธรรม					
8. ศาสนา					
9. การปกป้อง และป้องกันชาติ					
ความมั่นคงของชาติ	35 นาที				
1. ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ		6	3	1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่า "ความมั่นคงของชาติ" ได้	ข้อสอบความรู้ 10, 15, 22, 23, 24, 26 ข้อสอบทัศนคติ 13, 14, 15
2. ความมั่นคงในทางการเมือง					
3. ความมั่นคงในทางสังคม					
4. ความมั่นคงจากภัยอันเนื่องมาจากภายนอกประเทศ				2. นักเรียนสามารถอธิบายถึงความรู้รอบตัวของชาติได้	
5. ความมั่นคงทางการป้องกันประเทศ				3. นักเรียนสามารถบอกถึงหน้าที่ของบุคคลเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติในด้านต่าง ๆ ได้	

เนื้อเรื่อง	จำนวนชั่วโมง	จำนวนข้อสอบความรู้	จำนวนข้อสอบทัศนคติ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
หน้าที่จะปฏิบัติของชาติ	30 นาที	8	6	1. นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่ของบุคคลต่อความมั่นคงของชาติในคามต่าง ๆ ได้	ข้อสอบความรู้
1. เคารพต่อพระราชาท่านใดก็ตาม				1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจและสามารถบอกถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อชาติได้	18, 19, 20
2. ช่วยเหลือประเทศชาติ					
3. ช่วยกันป้องกัน				2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าในฐานะที่นักเรียนเป็นเด็กจะต้องมีหน้าที่ต่อชาติอย่างไร	ข้อสอบทัศนคติ
4. ช่วยกันพัฒนาท้องถิ่น					1, 2, 6, 8, 9, 10
5. ประกอบอาชีพใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
6. หมั่นศึกษาหาความรู้					
7. สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล					

เนื้อเรื่อง	จำนวน ชั่วโมง	จำนวน ข้อสอบ ความรู้	จำนวน ข้อสอบ ทัศนคติ	จุดมุ่งหมาย	ข้อสอบ
พฤติกรรมที่แสดงว่ารักชาติ	60 นาที	5	10	1. นักเรียนสามารถบอก พฤติกรรมที่แสดงความรัก ชาติและไม่รักชาติ ได้ 2. นักเรียนสามารถบอก ถึงความรู้สึกที่คนเรา ควรมีความรักชาติได้ 3. นักเรียนสามารถเปรียบเทียบ พฤติกรรมของ บุคคลที่รักชาติและไม่ รักชาติได้	ข้อสอบความรู้ 21, 27, 28, 29, 30 ข้อสอบทัศนคติ 4, 12, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24

หมายเหตุ

เนื้อหาที่ภาคผนวก ค.

แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรักชาติ

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบฉบับนี้ต้องการถามความรู้ ความเข้าใจทั่วไปเกี่ยวกับความรักชาติ โดยให้นักเรียนอ่านแล้วพิจารณาว่าข้อความข้อใดถูกต้องมากที่สุด และผลคะแนนของการทดสอบนี้จะไม่เป็น เกณฑ์ประเมินผลการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบ

วิธีตอบแบบทดสอบ

ให้เขียนเครื่องหมาย X บนตัวอักษร ก หรือ ข หรือ ค หรือ ง ลงในแบบทดสอบที่เห็นว่า เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด เพียงข้อละคำตอบเดียว

ตัวอย่าง

๐) กษัตริย์ไทยที่ทรงทำยุทธหัตถีกับพระมหาอุปราชาของพม่า คือ

ก. พระรามเมศวร

ค. พระเอกาทศรถ

ข. พระนเรศวร

ง. พระเจ้าจักรพรรดิ

(๐) สิ่งที่มีหมายถึงหมู่คนจำนวนมากที่สืบเชื้อสาย
โลหิตเดียวกัน มีขนบธรรมเนียมประเพณี
รูปร่างหน้า ภาษา และความเป็นอยู่
ที่มีลักษณะเดียวกัน คืออะไร

- ก. ฝูงชน
- ข. ชชาติ
- ค. อาณานิคม
- ง. สาธารณรัฐ

(๐) ข้อใดที่ประชาชนชาวไทยทุกคนสามารถ
แสดงความรักชาติ และช่วยให้ชาติไทย
คงอยู่ได้โดยไม่เหลือน้ำกว่าแรง
ของตน คือ

- ก. การเสียสละเลือดเนื้อ
- ข. ปราบปรามผู้เป็นศัตรูของชาติ
- ค. ร่วมมือกันวางแผนพัฒนาประเทศ
- ง. เอาใจใส่ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด

(๐) ชาตินิยมจะใช้อย่างไรของชนชาติ
สื่อความหมายสำหรับคนในชาติ ไม่ยอม
ให้ภาษาอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องกับ แสดงให้
เห็นว่าชาตินี้มีลักษณะอย่างไร

- ก. มีความเป็นไท หรือเอกราชของ
ชาตินั้น
- ข. มีความกล้าหาญไม่ทันทันสมัย
- ค. ไม่ได้รับอารยธรรมจากประเทศ
ที่เจริญ
- ง. ไม่มีสัมพันธไมตรีกับชาติอื่น ๆ

(๐) ใครมีหน้าที่ต้องรักษาเอกราชอธิปไตย
และความมั่นคงของชาติ

- ก. พระมหากษัตริย์
- ข. ทหาร-ตำรวจ
- ค. คณะรัฐบาล
- ง. คนไทยทุกคน

หมายเหตุ แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ อยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตาราง ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดความรู้
ความเข้าใจ เรื่องความรักชาติ

ข้อที่	p	r	ข้อที่	p	r
1	.66	.37	16	.76	.62
2	.32	.62	17	.68	.34
3	.77	.35	18	.71	.34
4	.55	.56	19	.38	.50
5	.78	.47	20	.58	.50
6	.35	.29	21	.55	.69
7	.48	.37	22	.66	.53
8	.48	.44	23	.72	.44
9	.37	.40	24	.52	.52
10	.68	.51	25	.55	.52
11	.29	.34	26	.40	.39
12	.68	.62	27	.48	.58
13	.65	.56	28	.48	.22
14	.59	.64	29	.66	.65
15	.45	.69	30	.48	.44

ชื่อนักเรียน.....โรงเรียน.....

แบบทดสอบวัดทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ

คำชี้แจง (ครูอธิบายและอ่านให้เด็กฟัง)

ต่อไปนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล ซึ่งพบปัญหาที่ต้องตัดสินใจ นักเรียนจงอ่านและ
คิดว่าเป็นตนเอง หรือบุคคลที่อยู่ในเรื่องนั้น ในตอนท้ายของแต่ละเรื่องจะเป็นตอนที่
นักเรียน ต้องตัดสินใจว่าจะทำเช่นไร โดยจะมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ถ้านักเรียน
เลือกคำตอบใดก็ให้ทำเครื่องหมาย X ลงหน้าคำตอบที่ให้เพียงคำตอบเดียว

(๖) ค.ช.รัตน์ นำอาหารกลางวันมารับประทาน (๖) ที่โรงเรียน และได้เงินค่าขนม 3 บาท พอคืนหน่วยรับบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือทหารตำรวจชายแดนมาที่โรงเรียน ถ้านักเรียนเป็น ค.ช.รัตน์ จะทำอย่างไร

- ก. สังเกตดูว่าถ้ามีเพื่อนบริจาคก็จะบริจาคด้วย
- ข. บริจาค 1 บาท เพื่อจะได้ไม่อายเพื่อน ๆ
- ค. แบ่งเงินบริจาคแต่ให้มากกว่าค่าเงินค่าขนม
- ง. บริจาคหมด 3 บาท เพราะคิดว่าหน่วยรับบริจาคไม่ได้มาบ่อยนัก
- จ. บริจาคทันที และพยายามชักชวนให้เพื่อน ๆ ร่วมบริจาคด้วย

ในตอนเย็นหลังจากโรงเรียนเลิก เพื่อน ๆ ของ ค.ช.นิคม มักจะขงขันโดยเอาก้อนหินปาสายโทรเลข ถ้านักเรียนเป็น ค.ช.นิคม ซึ่งเห็นเหตุการณ์เช่นนี้จะทำอย่างไร

- ก. นำเรื่องนี้มาบอกครูในวันรุ่งขึ้น
- ข. ชี้แจงไม่ให้เพื่อนทำโดยเสนอแนะให้มีการวิ่งแข่งขันกัน
- ค. ไม่สนใจ เพราะถือว่าตนเองไม่ได้ทำ
- ง. แสดงอาการไม่พอใจ เพราะผู้อื่นอาจเข้าใจผิดคิดว่าตนร่วมทำด้วย
- จ. เบื่อความสนใจเพื่อน ไปสนใจในสิ่งอื่นแทน

หมายเหตุ แบบทดสอบฉบับสมบูรณ์ อยู่ที่ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตาราง ค่าอำนาจจำแนกวิเคราะห์ตามรายข้อของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการแสดงพฤติกรรม
ความรักชาติ

ข้อ	t	ข้อ	t
1.	3.90	13.	2.28
2	3.56	14	4.15
3	2.03	15	2.60
4.	1.83	16	2.70
5	2.16	17	4.18
6	3.57	18	4.24
7	2.79	19	2.38
8	2.18	20	4.20
9	2.79	21	2.30
10	1.78	22	3.78
11	5.83	23	1.78
12	4.03	24	3.90

ภาคผนวก ข.

- โครงการสอนเรื่องความรักชาติโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์
- โครงการสอนเรื่องความรักชาติ โดยวิธีแบบธรรมคา

แผนการสอน ทั่ววิถีกลุ่มสัมพันธ์

เรื่อง ความรักชาติ

ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

จำนวนนักเรียน 30 คน

จุดมุ่งหมายทั่วไป

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในความหมายของความรักชาติ
2. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้สึก และทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมความรักชาติ
3. เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตนให้เป็นผู้ที่รักและหวงแหนชาติ
4. เพื่อให้นักเรียนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
5. เพื่อเตรียมนักเรียนให้เป็นผู้ที่พร้อมจะต่อสู้ ปกป้อง และรักชาติได้ทุกเมื่อ

เนื้อหาหรือความคิดรวบยอด ความรักชาติ

- เป็นคนดีมีศีลธรรม - เคารพกฎหมายบ้านเมือง
- เสียภาษีให้ภาครัฐด้วยความเต็มใจ
- เสียสละส่วนตนเพื่อส่วนรวม และเสียสละเพื่อชาติเมื่อชาติถูกรุกราน จะร่วมกัน

ทำลายศัตรูของชาติ

- ไม่เป็นคนฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ขายชาติไม่เห็นแก่อามิสสินจ้างรางวัลอันมีผลต่อ

การทำลายชาติ

- สนใจและร่วมกันแก้ปัญหาของชาติ เช่น การใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่าง ประหยัดและคุ้มค่า

- ช่วยกันส่งเสริมรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติไว้
- ส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลด้วยความจริงใจ
- สัมผัสสมานสามัคคี ช่วยกันพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรือง รักษาเอกราชของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

กิจกรรมการสอน ประกอบด้วย

1. กิจกรรม เตรียมตัวนักเรียนเพื่อเรียนรู้ด้วยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ประกอบด้วย
2. กิจกรรม คือ
 - 1.1 มารูจักกัน
 - 1.2 คนเดียวทัวหาย สองคนเพื่อกันตาย หลายคนส บาย
 2. กิจกรรมที่สอนเรื่อง ความรักชาติ ประกอบด้วย 6 กิจกรรม คือ
 - 2.1 ใครคือผู้รักชาติ
 - 2.2 รวมกันเราอยู่ แยกกันอยู่เราตาย
 - 2.3 กิจกรรมต่อเนื่องจากข้อ 2.2
 - 2.4 ทางรอดของชาติ
 - 2.5 หนทางชีวิต
 - 2.6 ชาติไทยที่ข้า ๆ ต้องการ

หมายเหตุ กิจกรรมที่สมบูรณอยู่ที่ภาควิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

โครงการสอนเรื่องความรักชาติด้วยวิธีแบบธรรมชาติ

จำนวนเวลา ที่สอน	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
15 นาที	1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่า "ชาติ" ได้ 2. นักเรียนสามารถเล่าความเป็นมาของชาติไทยอย่างย่อ ๆ ได้	ชาติคืออะไร	- แนะนำตัวเองทั้งครูและนักเรียน - สร้างความคุ้นเคยกันเล็กน้อย - ถามนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของชาติ เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับคำว่าชาติอย่างไร - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของคำว่า "ชาติ" และอธิบายความหมายของชาติไทยและความเป็นมาของชาติไทย พร้อมทั้งชูแผนที่ประเทศไทยประกอบ - ให้นักเรียนร้องเพลง "บ้านเกิดเมืองนอน"	แผนที่ประเทศไทย	

จำนวนเวลา ที่สอน	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
40 นาที	1. นักเรียนสามารถบอกถึงองค์ประกอบต่างๆของชาติไทยได้ 2. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายขององค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบได้ 3. นักเรียนสามารถบอกถึงความสำคัญของแต่ละองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบได้	องค์ประกอบของชาติไทย จะต้องประกอบไปด้วย 1. คน 2. แผ่นดินหรืออาณาเขต 3. เอกภาษา 4. ประมุข 5. ระบอบการปกครอง รวมทั้งกฎหมาย 6. ภาษา 7. ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม	- เมื่อได้ทราบถึงความจำเป็นของชาติไทยแล้ว ครูอธิบายถึงว่าการที่จะเป็นชาตินี้ต้องมีองค์ประกอบหลายอย่างจึงจะเป็นชาติขึ้นมาได้ ครูให้นักเรียนลองยกตัวอย่างตามขั้นที่เรียนคิด - จากตัวอย่างขั้นที่นักเรียนมาครูคัดเลือกข้อความที่ถูกต้องและเพิ่มเติมให้ครบ - แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่ม โดยให้นักเรียนที่แบ่งกลุ่มแล้วจากกลุ่มเดียวกัน แยกให้เลือกหัวข้อขององค์ประกอบไปกลุ่มละ 1 องค์ประกอบ และให้แต่ละกลุ่มให้		

จำนวนเวลา สอน	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
		8. ศาสนา 9. การปกครอง และประเพณีชาติ	ความหมายและขอบเขตของศาสนา ขององค์ประกอบนั้น ๆ มาพอเข้าใจ ในผู้ที่แทนออกมารายงานผลที่ได้จะถูกต้อง นักเรียนนั้น ๆ ในห้องสามารถแสดง ความคิดเห็นเพิ่มเติมหรือมีการอภิปราย กันได้ ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความหมายและ ความสำคัญขององค์ประกอบแต่ละองค์ ประกอบจนเป็นที่เข้าใจ แล้วให้นักเรียน บันทึกไว้ - ให้นักเรียนศึกษาภาพประกอบต่าง ๆ ของ ชาติต่างที่จะหาได้ และให้นักเรียนบอก ความรู้สึกลูกของนักเรียนรู้ที่มีต่อภาพแต่ละภาพ ร้องเพลง "ถิ่นสุดแสนหล่อของ"	ของชาติ องค์ประกอบ ภาพที่เป็น	สังเกตความ สนใจและตั้งใจ ในการเรียน - นักเรียนรวมแสดง ความคิดเห็น ทักษะและคอม คำถามของครู ได้ถูกต้อง

จำนวนเวลา ที่สอน	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
35 นาที	1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของคำว่า "ความมั่นคงของชาติ" ได้ 2. นักเรียนสามารถอธิบายถึงความอยู่รอดของชาติได้ 3. นักเรียนสามารถบอกถึงหน้าที่ของบุคคลเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติในด้านต่าง ๆ ได้	ความมั่นคงของชาติ แบ่งออกเป็น 1. ความมั่นคงในต่าง เศรษฐกิจ 2. ความมั่นคงในทางการเมือง 3. ความมั่นคงในทางสังคม 4. ความมั่นคงจากภายนอก ภายใน ประเทศ	- ร้องเพลง "สร้างบ้าน" แล้วโยงไปถึงว่าคนที่มีความฉลาดจะสร้างบ้านเป็นอย่างไร มีความจำเป็นจะต้องสร้างให้แข็งแรงหรือไม่ - นักเรียนเปรียบเทียบบ้านกับชาติ ว่าควรจะเป็นเช่นเดียวกันหรือไม่ แล้วนำเขาสู่ความหมายของคำว่า "ความมั่นคงของชาติ" ความมั่นคงขององค์ประกอบ เมื่อเปรียบเทียบกันก็เหมือนกับเสาและหลังคาบ้าน - นักเรียนศึกษาภาพประชาชนมีความสุขในงานพิธีต่าง ๆ เช่น ภาพงานเฉลิมพระชนมพรรษา งานวันขึ้นปีใหม่และภาพที่ประชาชนบ้านแตก ลีลาชาติ ที่ต้องอพยพเข้ามาในประเทศไทย แล้วให้นักเรียนเปรียบเทียบกัน	แผนภาพต่าง ๆ	

จำนวนแถว ที่ ทดสอบ	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
4.	นักเรียนสามารถ แสดงความคิด เห็นเกี่ยวกับ หน้าที่ของบุคคล ในความมั่นคง ของชาติในด้าน ต่าง ๆ ได้	5. ความมั่นคง ทางศาสนา กับประเทศ หน้าที่ของบุคคล ในความมั่นคง ของชาติในด้าน ต่าง ๆ	- ให้นักเรียนอภิปรายภาพทั้งสองภาพว่ามีความหมายอย่างไร และครูสรุปชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ของความมั่นคงของประเทศ และความดีศรีของประเทศไทยที่ชาติความมั่นคง - อธิบายให้นักเรียนทราบว่า ความมั่นคงของชาติขึ้นอยู่กับบุคคลที่จะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบทางศาสนาต่าง ๆ คือ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม ภัยจากภายนอกประเทศ และการป้องกันประเทศ - ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละด้านตามขั้นที่นักเรียนเข้าใจ ครูสรุปหน้าที่ต่าง ๆ โดยโยงจากแนวคิดของนักเรียน - ครูเจ้านิทานที่เป็นสถานการณ์ให้นักเรียนตอบว่าตัวละครในเรื่องที่เล่าหลายความมั่นคงของชาติทางศาสนาใด	นิทานเรื่อง หญิงหมาย กับลูก	- ครูชี้ภาพและให้นักเรียนตอบคำถามใด - ทำแบบฝึกหัด

จำนวนเวลาที่สอน		เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
30 นาที	1. นักเรียนสามารถบอกถึงหน้าที่ที่จะสอนปฏิบัติต่อชาติได้ 2. นักเรียนสามารถบอกได้ว่าในฐานะที่นักเรียนเป็นเด็กจะสอนมีหน้าที่ต่อชาติอย่างไร	ผู้ที่จะปฏิบัติต่อชาติหน้าที่จะปฏิบัติต่อชาติชาวไทยทุกคนของรักชาติแผ่นดินไว้จงควรรู้หน้าที่ของปฏิบัติต่อชาติดังต่อไปนี้ 1. เคารพต่อพระราชกัญหาคงกฎหมายเป็นหลักในการปกครองประเทศชาติ 2. ช่วยเหลือประเทศชาติบ้านเมืองด้วยการเสียสละ 3. ช่วยกันป้องกันประเทศชาติ	- อธิบายให้นักเรียนได้ทราบว่าหน้าที่เราในฐานะคนในบรรพบุรุษของเราได้ต่อสู้มาเพื่อปกป้องแผ่นดินไทยไว้ด้วยความยากลำบากและคนไทยค่อย ๆ มากได้เจริญรอมชอมกันมาเรื่อย ๆ จนประเทศไทยได้ดำรงเอกราชอยู่จนเท่าทุกวันนี้ ในฐานะที่เราเป็นคนไทย จึงควรจะต้องรู้ว่าตนมีหน้าที่ที่จะปฏิบัติต่อชาติอย่างไรบ้าง - แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ ประมาณ 4 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันคิดว่าประชาชนควรจะมีหน้าที่ปฏิบัติต่อชาติอย่างไรบ้าง		

จำนวนเวลา ที่สอน	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
		4. ช่วยกันพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความอยู่ดี ของทุกคน 5. ประกอบอาชีพและ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 6. หมั่นศึกษาหาความรู้ ทันต่อเหตุการณ์บ้านเมือง และของโลก 7. สืบค้นนโยบาย ของรัฐบาล	- ในแต่ละกลุ่มเสนอผลงาน ของตนบนกระดานคำ และกล่าวของใครเหมือนกัน หรือแลกเปลี่ยนอย่างไรร่วม - ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป เนื้อหาที่สำคัญของบุคคล ต่อชาติ		จากการสังเกตว่า นักเรียนมีความ ตั้งใจฟัง สนใจฟัง - ตั้งใจฟัง สนใจฟัง กระตือรือร้นที่จะ ร่วมกิจกรรม - และร่วมแสดง ความคิดเห็น

จำนวนเวลาที่ ผู้สอน	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
60 นาที	1. นักเรียนสามารถบอก พฤติกรรมที่แสดงว่ามี ความรักชาติและไม่รัก ชาติได้ 2. นักเรียนสามารถบอก ถึงความสำคัญที่คนเรา ควรมีความรักชาติได้ 3. นักเรียนสามารถ เปรียบเทียบพฤติกรรม ของบุคคลที่รักชาติ และไม่รักชาติได้	พฤติกรรมที่แสดง ว่ารักชาติและไม่ รักชาติ	- ร้องเพลง "รักกันไว้เถิด" - นำเข้าสู่บทเรียนด้วยการถาม นักเรียนว่า ถ้านักเรียนมีของ เล่นอยู่อย่างหนึ่งซึ่งนักเรียนรัก มาก นักเรียนจะทำอย่างไรกับ ของเล่นชิ้นนั้น - จากนั้นครูนำเข้าสู่เรื่องชาติ ว่าชาตินั้นมีความหมายมากกว่า ของเล่นมากมายนัก ในคุณ ประโยชน์แก่เราหลายอย่าง เรามีความจำเป็นที่จะต้องรักษา ไว้หรือไม่ เพราะอะไร? - ให้นักเรียนบอกพฤติกรรมที่แสดง ว่ารักชาติมากและหัวข้อ ถ้ามี ใดคิดได้มากกว่านั้นก็ยิ่งดี		

จำนวนเวลา ที่สอน	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			- สรุปความคิดของนักเขียน เกี่ยวกับระบอบเก่า ถ้ายังขาด ความรู้เพิ่มเติมให้ทราบ - ให้นักเรียนแสดงถึงพฤติกรรมที่ ไม่รักชาติในครูและเพื่อน ๆ ทั้ง สามชั้นที่นักเรียนได้รู้ ได้เห็น ได้ยินได้ฟังมา - ให้สรุปพฤติกรรมที่ไม่รักชาติ และพฤติกรรมที่รักชาติไม่ถูกต้อง มาในหัวข้อ - ยกสถานการณ์สั้น ๆ ในชั้นเรียน ฟังและวิเคราะห์ว่าเป็นพฤติกรรม ที่รักชาติหรือไม่รักชาติอย่างไร		

จำนวนเวลา ที่สอน	จุดมุ่งหมาย	เนื้อหา	กิจกรรม	อุปกรณ์	ประเมินผล
			- กิจกรรมสรุปเนื้อหาการเรียน เรียงความเรื่อง "ชาติของฉันท" โดยอาศัยแนวคิดจากเนื้อหาที่ เรียนมาให้เขียนตามความรู้ นึกคิดของตนเอง		- จากการซักถาม ของนักเรียน - นักเรียนให้ความ ร่วมมือในการตอบ คำถามของครูและ สามารถสรุปเรื่อง ที่เรียนมาได้ออกของ

ภาคผนวก ค.

เนื้อหาเรื่องความรักชาติ

เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่อง "ความรักชาติ"

ชาติ คืออะไร

ชาติ หมายถึง หมกคนจำนวนมากที่สืบเชื้อสายโลหิตเดียวกัน มีขนบธรรมเนียม ประเพณีเดียวกัน มีรูปร่างหน้าตาผิวพรรณ ภาษาพูดเป็นแบบเดียวกัน แม้แต่ชีวิตความเป็นอยู่ ก็มีลักษณะเดียวกัน

"ชาติไทย" ก็หมายถึงคนไทยที่สืบเชื้อสายโลหิตมาจากคนไทยในสมัยโบราณมีขนบ ธรรมเนียมประเพณีไทยเหมือน ๆ กัน มีรูปร่างหน้าตา ตลอดจนภาษาพูด และชีวิตความเป็นอยู่ เป็นแบบไทยอย่างเดียวกัน

ชาติไทย เป็นชาติที่เก่าแก่อาศัยอยู่ในแผ่นดินนี้มาเป็นเวลานานแล้ว บ่อยครั้งที่ เราได้เสียเลือดเสียเนื้อ ปกป้องแผ่นดินไทยให้คงอยู่ เราต้องรักชาติไทย เราต้องช่วย กันดูแลให้ชาติไทยคงอยู่ด้วยการเอาใจใส่ทำหน้าที่ของเราให้ดี เป็นนักเรียนก็ต้องตั้งใจ เล่าเรียน ประพฤติตนให้ดี เมื่อโตขึ้น ก็เป็นคนมีอาชีพทำงานโดยสุจริต สิ่งเหล่านี้ ก็จะช่วยให้ชาติไทยเราเจริญได้

แผ่นดินที่เราอยู่นี้ เราเรียกว่า "ประเทศไทย" คนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เป็นคนชาติไทย

องค์ประกอบของชาติไทย

การที่จะเป็นชาติได้อย่างน้อยจะต้องประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. คน หมายถึง ทุกคนในชาติที่เกิดในเมืองไทย ถึงแม้ว่า บางคนอาจจะสืบเชื้อสายมาแตกต่างกัน เช่น อาจจะเป็นแขก จีน ฝรั่งเศสตาม แต่เมื่อคนเหล่านี้เกิดในเมืองไทย ต้องพูดภาษาไทย ทำตามประเพณีไทย
2. แผ่นดิน ถิ่นที่อยู่เดิมของชาติไทยเก่าแก่โบราณนั้นอยู่ทางตอนใต้ทาง ประเทศจีน เมื่อถูกชาติอื่นรุกราน ช่มเหล่งรังแก ก็อพยพลงลงมา ตั้งถิ่นฐานอยู่ในปัจจุบันนี้

เรียกว่า "แหลมทอง" ซึ่งเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ มีอาณาเขตที่แน่นอนเป็นอิสระแก่ตนเอง ไม่เป็นอาณานิคมของชาติอื่น ซึ่งเราเรียกแผ่นดินนี้ว่า "ประเทศไทย"

3. เอกราช คือ ความเป็น "ไท" ไม่เป็นเมืองขึ้นใคร สิ่งที่เราภูมิใจคือ ตั้งแต่บรรพบุรุษของเรา เราไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของใคร ซึ่งต่างกับประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่า จะเป็นอินเดียน พม่า ลาว เขมร ญวน เป็นต้น ประเทศไทยเราเป็นประเทศเดียวที่สามารถรักษาความเป็นเอกราชเอาไว้ได้ สิ่งนี้แหละที่เราจะภูมิใจมากที่สุด

4. ประมุข หมายถึง ผู้นำของชนในชาติ ซึ่งได้รับการยกย่องและเชื่อถือของประชาชนในชาติ ประมุขของคนไทยในปัจจุบันก็คือ พระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของคนในชาติ ทรงช่วยเหลือคนไทย เสด็จไปเยี่ยมเยียนคนที่ได้รับความทุกข์ยาก บริจาคทรัพย์ช่วยคนที่ได้รับความลำบาก ดำริโครงการต่าง ๆ และส่งเสริมโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อคนไทย ทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์ เพื่อประชาชนชาวไทยทุกอย่าง ดังนั้น พระองค์ท่านจึงทรงเป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย ประมุขของไทยเราทุกพระองค์ มีความผูกพันกับประชาชนชาวไทย มาตั้งแต่ในอดีต ชาวไทยจึงมีความจงรักภักดีต่อกษัตริย์ หรือประมุขมาก นับเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาติไทย

5. ระบอบการปกครอง (รวมทั้งกฎหมาย) ประเทศไทยมีระบอบการปกครองเป็นของตนเองมาตลอด ได้มีการเปลี่ยนแปลงบ้าง เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัย เรามีกฎหมายต่าง ๆ ที่จะ เป็นแนวทางให้ประชาชนปฏิบัติตนได้ถูกต้องและเป็นแนวทางที่ดีเพื่อประโยชน์สุขของสังคม ให้คนรู้จักหน้าที่ของตน เพื่อให้อยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข

6. ภาษา ทุกชาติต้องมีภาษาไว้สื่อความหมาย สำหรับคนในชาติตน แต่ภาษาที่คนทุกชาติพูดกันนั้นบางชาติก็ใช้ภาษาของตนเอง บางชาติก็นำภาษาของคนชาติอื่นมาพูด ชาติที่เอาภาษาของคนชาติอื่นมาใช้ นั้น เป็นเพราะชาตินั้นเป็นชาติที่เกิดใหม่ จึงไม่มีภาษาของชาติตนเองอย่างหนึ่ง หรือเป็นชาติที่เคยถูกชาติอื่นเข้ามามีปกครองเป็นเมืองขึ้นจึงต้องใช้ภาษาของชาติที่เป็นนาย

แต่สำหรับชาติไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของชาติใด ชาติไทยจึงมีภาษาไทยเป็นภาษาของชาติตนเองใช้พูดจากัน แต่ชาติไทยมีการติดต่อกับชาติอื่นหลายตามยุคตามสมัย ดังนั้นจึงได้มีคำซึ่งเป็นภาษาชาติอื่นเอามาใช้บ้าง ใ้ปะปนอยู่ในภาษาไทยบ้างแต่ข้อนี้ก็เป็นสิ่งธรรมดาของคนทุกชาติที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

7. ชนบทรรมนิยม ประเพณีและวัฒนธรรม ชนบทรรมนิยมประเพณีเป็นสิ่งที่ปวงชนนิยมประพฤติต่อเนื่องสืบกันมาเป็นเวลานาน จนยึดถือกันว่าต้องปฏิบัติเช่นนั้นจึงจะเกิดความสุขความเจริญ

ชนบทรรมนิยมประเพณีของชนชาติใดย่อมเป็นสิ่งที่ดี และเหมาะสมแก่คนชาตินั้นตามกาลสมัย แต่การที่จะถือปฏิบัติให้คงความงามไว้ย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงบ้างตามความเหมาะสม และการเปลี่ยนแปลงนั้น สังคมใหญ่ย่อมจะพิจารณาไปตามความเหมาะสมที่จะเป็นชนบทรรมนิยมไทยในส่วนที่ดี และไม่ล้าสมัย สมควรที่จะรักษาไว้ไม่ให้สูญหาย เช่น ประเพณีการทำบุญต่าง ๆ การเคารพนบ การต้อนรับแขก ฯลฯ ชนบทรรมนิยมประเพณีของไทยที่ปฏิบัติกันมาแต่โบราณ ยังมีอีกมาก ดังนั้นก่อนที่จะเลิกสนใจพิจารณาให้เสียก่อน ไม่ควรทิ้งสิ่งที่ดีของไทยไปหลงเอาอย่างของต่างประเทศ ซึ่งทำอย่างนี้ จะกลายเป็นการดูหมิ่นชาติของตน ทำให้สูญเสียบุคลิกลักษณะอันดีงามของชาติจนถึงอาจสูญชาติก็เป็นได้

ส่วนวัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่เป็นสภาพที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ถ้าใครมีอยู่ก็ย่อมทำให้ผู้นั้นเป็นคนเจริญขึ้น ที่มาของวัฒนธรรมนั้น ส่วนใหญ่ก็มาจาก ลัทธิศาสนา และชนบทรรมนิยมประเพณีของคนในชาตินั้น

ดังนั้น ชนบทรรมนิยมประเพณีและวัฒนธรรม จึงเป็นเอกลักษณ์ที่ดีงามของชาติ ทำให้ประชาชนภูมิใจในความเป็นชาติของตน มีศักดิ์ศรีของชาติเกิดความมั่นคง

8. ศาสนา เป็นลัทธิความเชื่อที่สอนให้คนประกอบกรรมดี อันเป็นบ่อเกิดแห่งความสงบสุขในสังคม ชาติไทยเรามีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ประชาชนมีความเลื่อมใสในศาสนาของตนเองมาก ศาสนาที่คนไทยนับถือได้หล่อหลอมให้คนไทยมีศีลธรรมประจำใจ ให้มีความเจริญทาง้านจิตใจ และก้านวัตถุการที่ประเทศไทยมีความสุชอยู่ได้ เพราะเรามีศาสนา แต่คนไทยก็มีเสรีภาพในการนับถือศาสนาอื่นได้ เพราะเราถือว่าศาสนาทุกศาสนานั้นมุ่งให้คนทำความดี และละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ผุดผ่อง อันส่งผลให้มีชีวิตอยู่อย่างเป็นสุช อีกทั้งพระมหากษัตริย์ก็ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์ในทุก ๆ ศาสนาค่าย

9. การปกป้องและป้องกันชาติ เมื่อมีชาติแล้วต้องมีการปกป้องคุ้มครองชาติ ให้ดำรงความเป็นเอกราชไว้ดังนั้น จึงต้องมีความเสียสละ และความสามัคคีของชนใน ชาติที่จะร่วมกันปกป้องคุ้มครองให้ชาติมีความมั่นคงปลอดภัย

ความมั่นคงของชาติ

ความมั่นคงของชาติ หมายถึง ความมั่นคงขององค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วนั้น คือ ความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจนถึงระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของเรา

เรื่องของชาติ ซึ่งเราถือว่า เป็นสถาบันสูงสุดนั้น บุคคลภายในชาติต้องมี หน้าที่รับผิดชอบ ซึ่งถือว่า เป็นภาระหน้าที่อันสำคัญที่จะรักษาความมั่นคงภายในชาติไว้ ซึ่งประกอบด้วย

1. หน้าที่ของบุคคลในเรื่องความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ได้แก่
 - การสำนึกในการประกอบอาชีพ เพื่อความเจริญของคน

เองและประเทศชาติ

- ส่งเสริมการผลิต เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของชาติ
เช่น การส่งเสริมอุตสาหกรรม และสินค้าไทย เพื่อไม่ให้เสียดุลย์การค้ากับต่างชาติ

2. หน้าที่ของบุคคลในความมั่นคงทางการเมือง

- มีวินัยรู้จักสิทธิของตน
- ปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองดี
- มีความจงรักภักดีต่อรัฐบาลและระบอบการปกครอง
- เคารพกฎหมายต่าง ๆ

3. หน้าที่ของบุคคลเกี่ยวกับความมั่นคงทางสังคม

- ช่วยกันขจัดปัญหาทุจริต ฉอราษฎร์บังหลวงให้หมดไปโดยแท้

ที่ตนเองก่อน

– เสริมสร้างความมีระเบียบทางสังคม เช่น เคารพกฎจราจร
เคารพกฎหมายบ้านเมือง ไม่ทำบ้านเมืองสกปรก

– ช่วยกันซจ้ก และอบายมุขทุกประเภท

4. หน้าที่ของบุคคลเกี่ยวกับความมั่นคงจากภัยอันเนื่องมาจากภายนอก
ประเทศ

– ช่วยกันรักษามลประโยชน์ของชาติ ไม่ให้สูญหายไปเนื่องจากการ
เอารัดเอาเปรียบของคนต่างชาติ

5. หน้าที่ของบุคคลทางการป้องกันประเทศ

– บำรุงขวัญ ทหาร ตำรวจ อาสาสมัครป้องกันประเทศ

– ช่วยเหลือและร่วมมือกับทางการทหารในการป้องกันประเทศ

– ให้ข่าวสารแก่เจ้าหน้าที่

– ไม่เป็นเครื่องมือของฝ่ายตรงข้าม ถ้าไม่มั่นใจก็ควรแสดง

ตนว่าไม่รู้ ไม่เห็น ไม่เข้าใจ

หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อชาติ

ชาวไทยทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องช่วยกันรักษาผืนแผ่นดินไทยไว้ ให้
ดำรงอยู่ต่อไป เราจะต้องระลึกเสมอว่า ผืนแผ่นดินไทย ชาติไทย เป็นไทยอยู่ได้จน
ครบเท่าทุกวันนี้ เพราะบรรพบุรุษของเราเอาเลือด เอาเนื้อ และชีวิตเข้าแลกไว้
ชาวไทยทุกคนจึงควรรู้หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อชาติดังต่อไปนี้

1. เคารพต่อพระราชกำหนดกฎหมาย ซึ่งเป็นหลักในการปกครองประเทศ
ชาติ ให้ร่มเย็นเป็นสุขและความเสมอภาคกัน

2. ช่วยเหลือประเทศชาติบ้านเมือง ด้วยการเสียภาษีอากร ไม่หลบเลี่ยง
เพื่อนำเงินไปใช้จ่ายบำรุงให้บ้านเมืองเจริญรุ่งเรืองมั่นคง

3. ช่วยกันป้องกันประเทศชาติ ด้วยการเป็นทหาร ตำรวจ ลูกเสือ อนุชาชาค และอาสาพัฒนาป้องกันท้องถิ่นทุกแบบ เพื่อให้รู้จักหน้าที่และวิธีป้องกันตนเองและประเทศชาติ ดีขึ้น ถ้ามีเหตุการณ์ หรือบุคคลที่จะเป็นภัยต่อชาติ เช่น เวลาเกิดเพลิงไหม้เกิด โรคระบาด พบแหล่งผลิตอาวุธ ผลิตและค้ายาเสพติดให้โทษ ก็ควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ บ้านเมืองทราบโดยด่วน

4. ช่วยกันพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความอยู่ดีกินดีของทุกคน

5. ประกอบอาชีพให้เป็นหลักฐาน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ใช้จ่าย ทรัพย์สินอย่างประหยัด และรู้จักการออมทรัพย์ไว้เป็นทุน

6. หมั่นศึกษาหาความรู้ เพื่อให้เป็นคนทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ของบ้านเมือง และของโลก

7. สนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ไม่หลงเชื่อคำยุยงหลงผิดของผู้อื่นง่าย ๆ

ความรักชาติ หมายถึง ความผูกพันและห่วงใยในผลประโยชน์ส่วนรวม ของชาติ โดยอุทิศตนเพื่อปกป้องเอกราช และความมั่นคงของชาติ ช่วยทำนุบำรุง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของชาติให้ความร่วมมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม เผยแพร่และเทอดทูนเกียรติคุณของชาติ

พฤติกรรมที่แสดงว่ารักชาติ

1. เสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาลด้วยความเต็มใจ เนื่องจากว่าเงินเรา ที่เสียภาษีให้กับรัฐบาลนั้น จะได้นำไปพัฒนาชาติของเราให้เจริญรุ่งเรือง เงินภาษี นี้เป็นรายได้ที่สำคัญของชาติที่จะนำมาใช้จ่ายใช้สอยในด้านต่าง ๆ เช่น การสร้าง ถนนหนทาง สิ่งอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ไฟฟ้า ประปา เป็นต้น

2. ให้ความร่วมมือด้วยดีกับเจ้าหน้าที่บ้านเมือง เช่น เป็นพยานในศาล เมื่อรู้เห็นเหตุการณ์ เช่น พวกที่ทำผิดกฎหมายบ้านเมือง เป็นต้น

3. เคารพและยึดมั่นในความเป็นเอกราชของชาติไทย จะทำสิ่งใดก็ตาม จะต้องคำนึงว่าการกระทำนั้นต้องไม่มีผลกระทบกระเทือนต่อเอกราชของชาติ

4. ไม่ถือความเคียดแค้นอันจะเป็นการทำลายหรือขายชาติ
5. ค่อด่านการรุกรานการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์
6. เคารพธงชาติอันเป็นสัญลักษณ์ของชาติ ทุกชาติ จะมีชนชาติ และเพลงชาติซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชาติของเขาเป็นเอกราช และให้คนในชาติมีความรู้สึกเป็นเจ้าของชาติร่วมกัน
8. สนับสนุนและใช้บริการค่านต่าง ๆ ซึ่งจัดบริการโดยคนไทย เช่น การเดินทาง และการใช้บริการค่านต่าง ๆ ซึ่งคนไทยเป็นผู้จัดการ และเจ้าของ
9. รู้จักหน้าที่พลเมืองดี คือ ประพฤติและปฏิบัติตามแบบแผน ซึ่งสังคมส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม
10. รู้จักและเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง เป็นสิ่งที่ชาวไทยทุกคนต้องรู้ ต้องศึกษา และปฏิบัติตาม เพื่อความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายนั้น จะอ้างว่าไม่รู้ ไม่เข้าใจไม่ได้
11. รู้จักเสียสละส่วนตนเพื่อส่วนรวม เพื่อชาติ เช่น บริจาคเงินทอง เครื่องอุปโภค ช่วยเพื่อนร่วมชาติ ไม่ว่าจะเป็นทหาร ตำรวจ และประชาชนที่ได้รับบาดเจ็บหรือความเดือดร้อนจากภัยพิบัติต่าง ๆ
12. รู้จักเอกลักษณ์ความเป็นไทย และรู้ที่จะรักษาเอกลักษณ์นั้น ๆ เอาไว้ ไม่หลงไปชื่นชมกับเอกลักษณ์ของชาติอื่น
13. ชายไทยยินดีเข้ารับราชการทหารเพื่อปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
14. ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ยึดมั่นตามหลักคำสอนของศาสนา
15. ปฏิบัติตามคำแนะนำของทางราชการ ในบางครั้งบางคราวรัฐบาลมีความจำเป็นจะต้องขอความร่วมมือค่านต่าง ๆ จากประชาชน เช่น ความสะอาด ความปลอดภัยแก่ประชาชน และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ประชาชนควรเชื่อฟัง และความร่วมมืออย่างดี เพื่อที่จะไม่เกิดผลเสียหายขึ้น

16. ศึกษาความรูตามที่รัฐบาลได้กำหนด เช่น ทุกคนต้องจบการศึกษาภาคบังคับ การที่ประชาชนได้รับการศึกษาภาคบังคับนั้น จะทำให้การบริหารงานของรัฐบาลมีประสิทธิภาพ อีกทั้งประชาชนก็มีความรู้ความสามารถพอช่วยตนเองให้ใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

17. ไม่เป็นคนฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่ง หมายถึงการยกยอกทรัพย์สินสมบัติของรัฐ และของสาธารณะ รวมทั้งการฉกฉวย และการ กินสินบน รวมทั้งการแสวงหาอำนาจ โดยวิธีฉกฉวยของครองกรรม บางทีเราใช้คำว่า กอรับขึ้น เช่น พนักงานหรือเจ้าหน้าที่รับของสมนาคุณ หรือของขวัญจากผู้ใดคนหนึ่งประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งในขณะปฏิบัติหน้าที่

18. ช่วยกันส่งเสริมรักษาสันติธรรมนิยมประเพณีอันดีของชาติไว้

19. ส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลด้วยความจริงใจ คิดว่ารัฐบาลนั้นได้วางนโยบายเพื่อพัฒนา และรักษาชาติบ้านเมือง ให้เจริญก้าวหน้าและอยู่รอด

20. มีความสมัคสมานสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แบ่งชนชั้น ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก และไม่ก่อเรื่องราวทะเลาะวิวาท อันจะนำไปสู่ความแตกแยกและความไม่สงบสุขของคนในประเทศชาติ

21. ร่วมมือในการพัฒนาชาติ ไม่ว่าทางรัฐบาลจะมีนโยบายในการพัฒนาบ้านใดก็ตาม ความร่วมมือด้วยความเต็มใจ และเสียสละ ถึงแม้ว่าจะไม่เป็นประโยชน์โดยตรงกับตัวร่วมมือก็ตาม

22. สอดส่องดูแลพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นภัยต่อชาติ เช่น พวกลักลอบตัดไม้ ทำลายป่า พวกบ่อนทำลายชาติ ค้าขายยาเสพติด ฯลฯ

23. รู้จักคุณค่าในความเป็น "ไท" และภูมิใจที่ได้เกิดในดินแดนคนไทย ไม่เกิดอคติต่อชาติ ว่าเป็นชาติที่ล้าหลังไม่เจริญทัดเทียมชาติอื่น และสามารถแสดงออกได้ทุกเมื่อว่าตนเองเป็นคนไทย

24. ช่วยกันรักษาความสะอาดของบ้านเมือง ทั้งที่เป็นของส่วนตัว และของสาธารณะ จะต้องร่วมมือกันในด้านไม่กระทำการอันจะนำไปสู่ความสกปรก และขจัดสิ่งที่เป็นสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ด้วย

25. ช่วยกันแก้ไขค่านิยมที่ผิดและสนับสนุนค่านิยมที่ดีงาม เช่น ค่านิยมที่ว่าเรียนเพื่อเป็นเจ้าคนนายคน ควรเลิกและคิดว่าอาชีพทุกอย่างมีเกียรติเหมือนกัน ขอให้ เป็นอาชีพที่สุจริตก็แล้วกัน หรืองานพิธีต่าง ๆ ก็นึกถึงแต่ความมีหน้ามีตา เป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงถึงความสูญเสียเปล่า สิ้นเปลือง เป็นค่านิยมที่ควรจะต้องเลิกไปตามสภาพการณ์ปัจจุบัน

26. สนใจและร่วมแก้ไขปัญหาของชาติ เช่น ประเทศเราต้องซื้อน้ำมันต่างชาติมาด้วยราคาแพง เราควรร่วมมือกันประหยัด ใช้นวัตกรรมเกี่ยวกับไฟฟ้าอย่างระมัดระวัง และสมเหตุผล และใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่างประหยัดและคุ้มค่า

27. รักษาสาธารณะสมบัติให้อยู่ในสภาพที่ดี และใช้ให้ทนทาน เช่น ถนน ล้ำคลอง สวนสาธารณะ ฯลฯ

28. กระทำกิจกรรมที่นำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติ เช่น เมื่อมีความสามารถก็ทำกิจกรรมใด ๆ ก็ได้ที่จะนำชื่อเสียงมาสู่ประเทศชาติได้ เช่น กีฬา การประดิษฐ์วิสดุต่าง ๆ ความคิดริเริ่ม และความสามารถเฉพาะตัวต่าง ๆ เป็นการเผยแพร่เกียรติคุณของชาติ

29. เป็นคนขยันขันแข็งหนักเอาเบาสู้ไม่เลือกอาชีพ ออกทน รู้จักเก็บหอมรอมริบ ไม่จับจิก ไม่ท่างานเพียงแค่ว่า อยู่รอดไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น

30. พร้อมใจกันเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ระดับต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้านกำนัน สมาชิกเทศบาล จังหวัด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะว่าผู้แทนจะเป็นตัวแทนของประชาชนที่จะเข้าไปบริหารประเทศชาติให้ไปสู่จุดหมายที่ต้องการได้

พฤติกรรมที่แสดงว่าไม่รักชาติ

1. หลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร หรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เป็นการเอาเปรียบส่วนรวมและต่อความเจริญของประเทศชาติ
2. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม
3. ไม่เคารพกฎหมายกติกาข้อบังคับของส่วนรวม
4. ประกอบอาชีพไม่สุจริต เช่น ค้ายาเสพติด จี้ปล้น ลักลอบขนของหนีภาษี
5. ยุยงให้ประชาชนแตกความสามัคคี
6. สนับสนุนต่างชาติ และเป็นเครื่องมือของฝ่ายตรงข้าม เช่น บอกรับค่าลับทางราชการ ขายอาวุธให้กับฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล
7. หลงอุดมการณ์เพื่อฝันของคอมมิวนิสต์ โดยไม่ใช้วิธีการอย่างถูกต้องแท้
8. นำระบอบการปกครองอื่นอันไม่เหมาะกับประเทศไทยเข้ามาวิพากษ์วิจารณ์ความมั่นคงของชาติ เช่น นำเอาระบอบการประท้วงของสหภาพแรงงานเข้ามาใช้ในประเทศไทย รุมเร้าเรียกร้อง สิทธิบางอย่างซึ่งที่ไม่ถูกต้องตามท่วงคลองธรรม
9. หลีกเลี่ยงการศึกษาภาคบังคับและไฝหาความรู้ ทำให้คุณภาพของคนในชาติค่อยลงไป ถ่วงความเจริญของชาติ
10. ประพฤติปฏิบัติเป็นภัยต่อสังคม เช่น ชกโจร เล่นการพนัน ประพฤติตนเป็นอันธพาล และผู้มีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของสังคม
11. นำประเพณีของชาติอื่นมาเผยแพร่ทำให้ประเพณีไทยเสื่อมไป
12. ไม่ชอบเอกลักษณ์ของไทย ชอบนำเอาเอกลักษณ์ของชาติอื่นมาใช้ เช่น การแต่งกาย มารยาทต่าง ๆ
13. ไม่นิยมผลิตผลในชาติไปนิยมผลิตผลจากชาติอื่น เห็นว่าของชาติอื่นมีคุณภาพดี
14. ไม่ปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองให้เต็มความสามารถ คิดว่าธุระไม่ใช่ คิดว่าไม่มีเราเขาก็อยู่ได้ ปัดความรับผิดชอบไปให้คนอื่น มักมีข้ออ้างและข้อยกเว้นให้แกตนเองเสมอ

15. พุกปลุกกระแสมวลชน พุกข่าวลือให้คนอื่นเสื่อมศรัทธาในสถาบันของชาติ
16. หลีกเลี้ยงการเกณฑ์ทหาร โดยการเสียเงินเพื่อผ่อนผันการเป็นทหาร ทำให้กองทัพไทยอ่อนแอ และไม่มีสิทธิภาพเพียงพอในการป้องกันประเทศ
17. เห็นแก่เงินตราจนเป็นอันตรายต่อสังคมส่วนรวม
18. ชอบทำลายสาธารณสมบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม
19. ไม่สนใจการพัฒนาประเทศ ไม่ให้ความร่วมมือ บางครั้งยังขัดขวาง

ต่อการพัฒนา

20. ไม่สนใจในการบ้านการเมือง มีชีวิตอยู่ไปวันหนึ่ง ๆ
21. ชอบทำตามใจตนเอง ไม่คำนึงถึงกฎหมายบ้านเมืองและส่วนรวม
22. ไม่ทำความเคารพเมื่อไ้ยินเสียงเพลงชาติ
23. ทำลายทรัพย์สินสาธารณะโดยไม่คิดการณ้ไ้ไกล และอนาคตข้างหน้า เช่น ทำลายป่าไม้ ทำให้น้ำท่วม และภาวะความแห้งแล้ง เป็นต้น
24. ไม่สงวนเงินตราของประเทศชาติ นำเงินไปจับจ่ายใช้สอยในต่างชาติ ลักลอบเอาสินค้าต่างชาติเข้ามาขาย
25. ก่อความไม่สงบภายในประเทศ โดยใช้อาวุธร้ายแรง ทำร้ายประชาชนชาติเดียวกัน เช่น วางระเบิด ใช้อาวุธสงคราม ทำร้ายสถานที่ราชการ และเจ้าหน้าที่บ้านเมือง
26. ใจคอคับแคบไม่ยอมช่วยเหลือบุคคลชาติเดียวกันที่ได้รับความเดือดร้อน
27. ถ้ายทอดและสร้างทัศนคติที่ไม่ดีต่อประเทศชาติให้แก่เยาวชนรุ่นหลัง
28. กล่าวโจมตีบรรพบุรุษที่มีความสำคัญต่อชาติอย่างไม่เป็นธรรม ทำให้ประชาชนเสื่อมศรัทธาต่อสถาบันนั้น ๆ และทำให้ประชาชนหัวน้ใจและหวาดระแวงต่อผู้ที่มุ่งหวังจะทำคุณต่อประเทศชาติจริง ๆ
29. ละเลยต่อภาระกิจของตนไม่มีความรับผิดชอบ เช่น เป็นนักเรียนก็ไม่เรียน ทำงานไม่เต็มความสามารถ
30. หาโอกาสใช้กฎหมายให้อยู่เหนือกฎหมาย บังคับให้เป็นไปตามที่ตัว

ต่อการ

ถาคณวก ง.

- การวางทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นเพื่อพิจารณาเลือกใช้สถิติ
ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง ผลการวิเคราะห์การแจกแจงของคะแนนความรู้ความเข้าใจเรื่องความรักชาติ
จากคะแนนสอบครั้งที่ 1 คะแนนสอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองใน
แต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ Chi - Square

กลุ่มทดลอง	สอบครั้งที่ การสถิติ	กลุ่มสัมพันธ์			กลุ่มธรรมชาติ			กลุ่มควบคุม		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
TC	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	7.94	5.59	6.95	13.25	9.9	11.7	13.89	13.85	15.23
C	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	6.04	7.71	7.5	6.94	6.39	16.26	12.28	9.28	13.64
TE	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	17.34*	10.6	9.03	5.06	5.02	23.34*	18.55*	7.64	18.23*

$$\chi^2_{.05}(9) = 16.919$$

จากตาราง แสดงว่า

คะแนนที่ระดับสติปัญญานำไปสู่วิธีการธรรมชาติ ในกลุ่มสัมพันธ์ของการทดสอบครั้งที่ 1
ในกลุ่มธรรมชาติของการทดสอบครั้งที่ 3 และในกลุ่มควบคุมของการทดสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 3
ไม่มีลักษณะการแจกแจงแบบโค้งปกติ ดังนั้นคะแนนดิบที่นำมาจำเป็นต้องแปลงให้เป็นกรณีที่สอง
ของคะแนนดิบเพื่อจะได้วิเคราะห์ด้วย ANCOVA

ตาราง ผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนนความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความรักชาติ จากคะแนนทดสอบครั้งที่ 1 คะแนนสอบครั้งที่ 2 และคะแนนสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ F_{max}

สอบครั้งที่	s^2 มากที่สุด	s^2 น้อยที่สุด	F_{max}
1	45.17	12.32	3.66
2	33.73	12.23	2.76
3	56.84	16.93	3.36

$$F_{.05}(9,9) 9.45$$

จากตาราง แสดงว่า

คะแนนความรู้ ความเข้าใจเรื่องความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 จากการทดสอบครั้งที่ 2 และจากการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละเซลล์ (Cell) มีความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้มานั้นวิเคราะห์โดยใช้ ANCOVA ได้

ตาราง ผลการวิเคราะห์การแจกแจงของคะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ จากคะแนนทดสอบครั้งที่ 1 คะแนนทดสอบครั้งที่ 2 และคะแนนทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ Chi - Square

กลุ่มทดลอง	ทัศนคติ ทดสอบครั้งที่	กลุ่มสัมพันธ์			กลุ่มรวม			กลุ่มควบคุม		
		1	2	3	1	2	3	1	2	3
TC	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	12.81	6.26	8.12	11.09	8.25	18.62*	10.63	9.63	9.13
C	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	7.14	4.45	6.2	3.98	17.17	14.98	11.49	12.23	7.73
TF	df	9	9	9	9	9	9	9	9	9
	χ^2	7.98	6.6	7.16	4.43	9.95	5.9	8.61	6.45	6.06

$$\chi^2_{.05}(9) = 16.919$$

จากตาราง แสดงว่า

คะแนนที่ระดับสติปัญญาขึ้นกว่าไปสู่ขั้นรูปธรรมในกลุ่มรวมของการทดสอบครั้งที่ 3 และคะแนนที่ระดับสติปัญญาขั้นรูปธรรมในกลุ่มรวมของการทดสอบครั้งที่ 2 ไม่มีลักษณะการแจกแจงแบบโค้งปกติ ดังนั้นคะแนนที่ได้มาจำเป็นต้องแปลงให้เป็นกรณีที่สองของคะแนนดิบ เพื่อจะได้วิเคราะห์ด้วย ANCOVA

ตาราง ผลการวิเคราะห์ความเป็นเอกพันธ์ของความแปรปรวนของคะแนนทัศนคติต่อการแสดง
ความรักชาติ จากคะแนนทดสอบครั้งที่ 1 คะแนนทดสอบครั้งที่ 2 และคะแนนทดสอบครั้งที่ 3
ของกลุ่มทดลองในแต่ละเซลล์ (Cell) โดยใช้ F_{max}

สอบครั้งที่	S^2 มากที่สุด	S^2 น้อยที่สุด	F_{max}
1	83.61	26.01	3.215
2	112.1	29.07	3.856
3	121.51	38.49	3.16

$$F_{.05}(9, 9) = 9.45$$

จากตาราง แสดงว่า

คะแนนทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติจากการทดสอบครั้งที่ 1 จากการทดสอบครั้งที่ 2
และจากการทดสอบครั้งที่ 3 ของกลุ่มทดลองในแต่ละเซลล์ (Cell) มีความเป็นเอกพันธ์
ของความแปรปรวน (Homogeneity of Variance) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อมูลที่ได้มานั้น
วิเคราะห์โดยใช้ ANCOVA ได้

การทดลองสอนเรื่องความรักชาติ แก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกัน
โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์

บทคัดย่อ

ของ

ฉวี นาคสินธุ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

เมษายน 2525

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาว่าวิธีการกลุ่มสัมพันธ์เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีการสอนแบบธรรมดาในการสอนความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับความรักชาติหรือไม่ และจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดที่ระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของกลุ่มตัวอย่างในระดับใด

กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 90 คน ในเขตศรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้มาโดยการทดสอบวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ และมีระดับสติปัญญาต่างกัน 3 ชั้นคือ ขั้นก้าวไปสู่ขั้นรูปธรรม ขั้นรูปธรรม และขั้นก้าวไปสู่ขั้นนามธรรม แล้วใช้วิธีสุ่มตัวอย่างมีระบบในแต่ละชั้นสติปัญญาเพื่อเข้ากลุ่มทดลอง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มที่ได้รับการสอนแบบวิธีธรรมดา และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย เครื่องมือวัดระดับสติปัญญาตามแนวคิดของเพียเจต์ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติ และโครงการสอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีแบบธรรมดา

วิธีดำเนินการทดลอง ทำการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติ เรื่องความรักชาติ ก่อนการทดลอง หลังจากนั้น 2 สัปดาห์ ก็ทำการทดลองสอนซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 วัน แล้วทำการทดสอบโดยทันทีทันใด หลังจากนั้นอีก 1 เดือน ก็ทำการทดสอบใหม่ เพื่อดูความคงทนของการเรียนรู้

ผลการศึกษครั้งนี้ พบว่า

1. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีการกลุ่มสัมพันธ์ มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรักชาติเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรู้ความเข้าใจนี้สูงเท่า ๆ กับการสอนด้วยวิธีแบบธรรมดา และมีทัศนคติสูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยวิธีแบบธรรมดา

2. กลุ่มที่ได้รับการสอนโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ มีความคงทนของการเรียนรู้ ทั้ง ความรู้และทัศนคติ ส่วนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบธรรมดาไม่มีความคงทนของการเรียนรู้ เรื่องความรักชาติ และทัศนคติต่อการแสดงความรักชาติ

3. ไม่มีผลรวมระหว่างระดับสติปัญญา และวิธีการสอน ในการเรียนรู้ เรื่องความรักชาติ

AN EXPERIMENTATION ON TEACHING PATRIOTISM TO CHILDREN
AT DIFFERENT STAGES OF COGNITIVE DEVELOPMENT
THROUGH GROUP DYNAMICS

AN ABSTRACT

BY

CHAWEE NAKSINTU

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

April 1982

The purpose of this study is to find out whether group dynamics is more effective in teaching patriotism than the traditional method and at what stage of cognitive development.

Subjects were fourth to sixth grade students at Sriraja district, Choburi province selected by cognitive development tests of Piaget for three stages as of transition to concrete operation, concrete **operation and transition** to formal operation. Then subjects were systematically assigned to group dynamics-group, tradition method-group, and control group, having 30 subjects in each group.

Instruments for collecting data were cognitive development tests of Piaget, tests for knowledge of patriotism and attitude towards patriotism and programs for teaching by group dynamics and traditional method.

The three groups were given pre-tests for knowledge of patriotism and attitude towards patriotism. After two weeks, treatments were given for two days to the appropriate groups and post-tests were given to get immediate response. The follow-up tests were conducted four weeks after the treatments to determine learning retention.

The results showed that the group dynamics-group significantly increased in knowledge of and attitude towards patriotism at the post-tests. There was no significant

difference in knowledge of patriotism between group dynamics-group and traditional method-group, but more favourable attitude towards patriotism was found in group dynamics. The group dynamics-group has learning retention in both knowledge and attitude while the traditional method-group has no retention in knowledge and the attitude towards patriotism.